

వందా
శ్రీమద గ్రంథాలయ
శాస్త్రవిద్వాంసాం పుష్పకమయ్య

కౌమర

CC

అనుబంధం
శ్రీమద్రామాయణం
అనుబంధం

వసుంధర కథనం

“అదుగో, ఆకనిపించే యిల్లే” అన్నాడు కుర్రవాడు. నేను చేతిలో సంచితో అలాగే ఒక నిమిషం నిలబడ్డాను.

పగలు పదిగంటలు దాటింది. సూర్యబింబం క్రమంగా వేడెక్కుతున్నది. ఎండలో చురుకుపాలు హెచ్చవుతున్నది.

కాస్పేపటిలో గాలి వేడెక్కి ఇక పొద్దుగూకేవరకూ ‘సర్రున’ వీస్తూ సమస్త ప్రాణికోటిని హింసిస్తుంది. అప్పుడప్పుడు గాలి బిగిసిపోయి అకులు కూడా కదలవు. ఊపిరాడదు. ఉక్కుపోసి తల్లడిల్లిపోతాము. అంతలోనే మళ్ళీ దిగంతాలనుండా నిప్పులమీద నుంచి వీస్తున్నట్టు వేడిగా వీస్తుంది. ఎక్కడో కనరాని లోకాలేవో తగలబడుతూ పుంటే వాటిమీద నుంచి వీస్తున్నట్టు ఉంటుంది గాలి.

రోడ్డు క్రింద గుడిసెలున్నాయి. మధ్యసన్నని దారులు. గుడిసెలలో పుష్కలంగా ఉంటుంది జనాభా. గుడిసెలమధ్య పెంపుడు పందులు అటూ యిటూ హడావిడిగా తిరుగుతున్నాయి. అప్పటికీ యిప్పటికీ ఏమీ మార్పు లేదు. నేను నెమ్మదిగా రోడ్డుదిగి మొదటి గుడిసెముందు ఆగాను. భూదేవి శరీరం మీద లేచిన వ్రణాల్లాగున్న ఆ గుడిసెలలో అదే కొంచెం పెద్దది. ముందు కొద్దిగా ఖాళీస్థలం ఉంది. ఒక చిన్న గన్నేరు చెట్టు బలహీనంగా నిస్తేజంగా పెరిగి ఓపిక లేనిదానిలా ఒక వైపుకు వాలి వుంది. చిన్న పంచలో ఒకవ్యక్తి కూర్చుని కునికిపాట్లు పడుతున్నాడు. నా అడుగుల సవ్వడి విని అంతలో కళ్ళు తెరిచి చూసి ఆవులించి 'ఎవరూ?' అన్నాడు.

'ఉమగారు ఉండేది ఇక్కడేనా?' అని అడిగాను.

అతడు మళ్ళీ ఆవులించి చిటికె వేసి తలవూపాడు.

నేను సంచీక్రింద పెట్టి 'ఆమెను చూడవచ్చా?' అని

అడిగాను.

'నిక్షేపంగా' అన్నాడతడు. ఆ మాట అని మళ్ళీ కళ్ళు మూసుకున్నాడు.

బాగా వంగి గుమ్మం అవతల కాలు పెట్టాను. రోపల ఎక్కువ వెలుతురు లేదు. చిన్న వెదురుబద్దల కిటికీలో నుంచి వెలుతురు పడుతున్నది. క్రింద నేలమీద అయిదు గురు పిల్లలు కూర్చుని వున్నారు. వారిలో ఒకడికి చొక్కా మాత్రమే ఉంది. మరొకడికి వంటిమీద నూలుపోగు కూడా లేదు. ఒకపిల్ల బాగా మాసిన పూలగొను వేసుకుని వున్నది. వీళ్ళ ముగ్గురూ ఏడెనిమిదేళ్ళ లోపువారు. మిగిలినవారు మరీ చిన్నపిల్లలు. దిసమొలలలో వున్నారు. ఆమె వారి ఎదురుగా కూర్చుని వుంది. చాలా దీక్షగా తన ఎదురుగా నేల మీద ఉన్న కాగితం ముక్కల మీద పెన్సిలుతో ఏదో

వ్రాస్తున్నది. తల బాగా వంచి ఒక మోచెయ్యి నేలమీ
ఆనించి ఉండడం వల్ల ఆమె ముఖం కనిపించడం లేదు. నేః
గుమ్మానికానుకొని అలాగే నిలబడ్డాను.

అంతలో ఆమె తలయెత్తి 'అమ్మయ్య' అయిపోయింద
అన్నది ముందు. ఆ తర్వాత ఆ కాగితం ముక్కలు చేతిలో
తీసుకుని సరిచేసుకుని పిచ్చినవ్వు నవ్వుతూ "అః ! ఇప్పుడ
చెప్పండి. ఎవరి కెంత కావాలి ? ఏరా ! లక్షణ కుమారా
ఎంత కావాలి నీకు ?" అన్నది. ఆమె కంటస్వరం ముక్కల
ముక్కలుగా తెగిపోతూ వినిపించింది.

పిల్లలలో ఒకడు చెయ్యి పైకెత్తి "నాకు పది కావాలి"
అన్నాడు.

"పదివేలా ? ఏం చేసుకుంటావురా ? అంత డబ్బు
నీకెందుకు ?" అని అడిగిందామె.

వాడు ఒక్క క్షణం ఆలోచించాడు. అంతలోః
పెద్దగా "కాఫీ హోటలు పెడతాను." అన్నాడు.

"అలాగా ! అయితే తీసుకో. కాఫీ హోటలు పెట్టి
రోజూ రెండుపూటలు నువ్వులిని మిగిలిన వాళ్ల కింత పెట్టు.
మంచి పేరు లెచ్చుకో." అంటూ ఆమె ఒక కాగితం ముక్క
వాడి కిచ్చింది. వాడు దాన్ని అందుకున్నాడు.

"ఓః ! ఇక పో నువ్వు. మళ్ళీ డబ్బు కావలసి
నప్పుడే నాదగ్గరికి రా. ఈ లోపల రాకు. అంటే సాయం
త్రమే. ఈ లోపల రాకూడదు."

వాడు లేచి చేతిలో కాగితంలో ఇవతరికి వచ్చాడు.
నన్ను చూసి ఒక్క క్షణం ఆగి అంతలోనే చొక్కా చివరతో
ముక్కు తుడుచుకుంటూ గుమ్మం దాటి బయటికి వెళ్ళిపో
యాడు. నేను స్పష్టంగా చూశాను. ఆ కాగితం ముక్కమీద
పదివేల రూపాయలు అని వ్రాసివుంది.

ఆమె నన్ను చూడలేదు. ఇంతలో చూస్తుందన్న ఆశగానీ పట్టించుకుంటుందన్న నమ్మకం గానీ లేదు.

“ఊఁ ! నువ్వెంత అడిగావురా బుచ్చి” ?

బుచ్చి లేచి నిలబడి నుదుటి మీద పడుతున్న జాట్టును ఎగదోసుకుంటూ “లక్ష్మ” అన్నాడు.

“ఏం చేస్తావు. లక్ష్మ తీసుకుని ?”

“సినిమా తీస్తాను.”

“వెరీగుడ్. బాగు పడతావు. తీసుకుపో.”

వాడుకూడా లక్ష్మ రూపాయల చీటీతో ఇవతలికి వచ్చాడు.

నేను ‘ఉస్సూర’ని నిట్టూర్చి గుమ్మం ఇవతలికి వచ్చి రుమాలుతో విసురుకొంటూ నిలబడ్డాను. లోపలి నుంచి మాటలు వినవస్తూనే వున్నాయి.

“నీకెంత ?”

“అయిదువేలు”

“ఎందుకు ?”

ఒక్క క్షణం నిశ్శబ్దం...

“పెళ్లి చేసుకుంటాను.”

ఆమె నవ్వు వినిపించింది కొద్ది క్షణాలు. తర్వాత “అలాగే. పెళ్లి చేసుకుని పిల్లాపాపలతో వర్దిల్లు.”

మాసిపోయిన పూలగొను వేసుకున్న పిల్ల ఇవతలికివచ్చి నన్ను ఒక్కక్షణం చూసి తలతిప్పుకుని వెళ్లిపోయింది.

“నీకు ?”

“అయిదు రూపాయలు.”

“పాపం ! అయిదు రూపాయలేనా ? ఎందుకే ?”

“బజ్జీలు కొనుక్కొంటాను.”

“సరే తీసుకో... అయితే అన్నీ నువ్వే తినకు...జబ్బు చేస్తుంది.”

“తమ్ములికీ...అమ్మకూ పెడతాను...”

దిన మొలతో ఉన్న అయిదేళ్ల పిల్ల ఇవతలికి వచ్చింది

“నువ్వు ? ఎంత అడిగావు నువ్వు ?”

“పదహారు...”

“పదహారు వేలా ? ఏంచేస్తావు ?”

“ఇల్లు...మేడ కట్టుకుంటాను...”

“మంచిపనే...తీసుకుపో...”

అయిదుగురూ ఇవతలికి వచ్చారు. ఎదురుగా నిగన్నేరు చెట్టుకింద చేరి కాగితాల ఒకరిది మరొకరికి చూపి కుంటూ నిలబడ్డారు.

నేను తలతిప్పి పంచలో కూర్చున్న వ్యక్తివంక చూశాను: అతడు కూర్చునే కళ్లు మూసుకుని కునికిపాట్లు పడుతున్నాడు లోపలి ఆమె నెమ్మదిగా “అంతా యిచ్చేశాను... నాకేమీ మిగల లేదు...” అని గొణుక్కుంటున్నది.

నేను లోపలికి వెళ్లి ఆమె ఎదురుగా నిలబడ్డాను. హఠాత్తుగా తలయెత్తి చూసింది. ఆమె కళ్లకు లావుపాట అద్దాలున్న పాత కళ్లజోడున్నది.

నేను చేతులు కట్టుకుని “నాకేమి ఇస్తావు ఉనూ ?” అని అడిగాను.

ఆమె అంతలో ఘక్కున నవ్వింది. కళ్లజోడు తీసి నేల మీద పడేసింది. నవ్వుతూనే నేల మీద కూలబడింది. కొద్ది క్షణాలసేపు అలా నవ్వుతూనే వుంది. అంతలోనే ఆ నవ్వు ఏడుపుగా మారింది. నేనలా చూస్తూవుండగానే అవతలివైపుకు తిరిగి వెక్కివెక్కి ఏడవటం ప్రారంభించింది.

నేను స్థాణువులా శిలా ప్రతిమలా నిలబడి పోయాను. ఆమె దగ్గరికి వెళ్లి ఓదార్చాలనీ, మెత్తని మాటలతో ఊరడిం

చాలనీ...ఏమీ తోచలేదు. నేను కూడా నేలమీద కూర్చుండి పోయాను.

ఉమ !

ఉమాదేవి !

మొదటిసారిగా దాదాపు పద్నాలుగేళ్ల పిల్లగా ఉన్నప్పుడు చూశాను. మనిషి కారునలుపు కాదుగానీ...నలుపు క్రిందే లెక్క. కోలముఖం...సన్నని ముక్కు...తెల్లని ముబ్బతునకల వలె స్వచ్ఛంగా నిర్మలంగా చెంపకు చేరిడేసి ఉన్న కళ్ళు...ఆకళ్ళలో గొప్పవెలుగు... అమాయకత్వం...ప్రపంచాన్ని చూడాలనే ఆకాంక్ష...ఉత్సుకత... ఆమె తల్లి మాయంటో పనిచేస్తూ ఉండేది.

నేను సెలవులకు వచ్చిన మరునాడే చూశాను ఆపిల్లని. అప్పటికి నాకు పదహారు, పదిహేడేళ్ళు ఉంటాయేమో ! పట్నంలో హస్తలో వుంటూ కాలేజీలో చదువుకుంటూ ఉండేదాన్ని...ఆనాడు హాయిగా ప్రశాంతంగా నిద్రపోయిలేచాను. ఒళ్ళు విరుచుకుని పక్క కిటికీలో నుంచి చూస్తే తెల్లని, మబ్బలేని ఆకాశం, తెల్లకాగితం ముక్కలాగా కనిపించింది. కిటికీ పక్కనే గులాబీ చెట్టు... గాలికి కదులుతున్నది. లచెట్టు పక్కన నిలబడి ఒకే ఒక పువ్వు ఉన్న కొమ్మను ముళ్ళ తగల కుండా వంచుతున్న ఆపిల్ల కనిపించింది.

నేను గాభరాగా “ఏయ్ ! ఎవరు నువ్వు ? ఆపువ్వు కోస్తావెందుకు ? ” అని అరిచాను.

ఆపిల్ల అదిరిపడి కొమ్మ వదిలి, ఒక్కసారి నావంక చూసి అంతలోనే పారిపోయింది.

నేను లేచి యింట్లోకి నడిచాను. అమ్మ పెరట్లో ఉన్నట్లుంది.

“అమ్మా ! అమ్మా ! ” అని అరుస్తూ పెద్ద పెద్ద అంగలు వేస్తూ పెరట్లోకి వెళ్ళాను.

అమ్మ బావి పళ్ళెం మీద నిలబడి వుంది. “ఏం కొంప మునిగిందే...గావుకేకలు పెడుతున్నావు...” అన్నది. పక్కనే అంటు తోముతున్న రుక్కమ్మ నన్ను చూసి సంభ్రమంతో ఆనందంగా “ఎప్పుడొచ్చారు చిన్నమ్మ గారూ !” అన్నది.

“నిన్నరాతి దిగిందిలే...” అని అమ్మ మళ్ళీ నావైపు తిరిగి “ఎందుకే అంతలావున అరుస్తున్నావు?” అని అడిగింది.

“ఎవరో పిల్ల గులాబీ పూలు కోసుకు పోతున్నదమ్మా” అన్నాను నేను.

అంతలో గోడ పక్కన నిలబడివున్న ఆ పిల్లను చూశాను. వేలు చూపిస్తూ “అదుగో...ఆపిల్లే...” అన్నాను.

అమ్మ, రుక్కమ్మ ఒకసారి అటుచూశారు. ఆపిల్ల గోడపక్కన నేల చూపులు చూస్తూ నిలబడివుంది.

అమ్మ అంతలోనే నవ్వి “భలే పూలదొంగను పట్టు కున్నావే...” అన్నది.

రుక్కమ్మ “మా అమ్మాయ్ చిన్నమ్మగారూ !” అన్నది.

అమ్మ నాదగ్గరికి వచ్చి నాభుజం పట్టుకుని “దాని పేరు ఉమ...ఉమాదేవి...అది పువ్వులు దొంగిలించదు. నీలాగే దానికి గులాబీలంటే యిష్టం...రోజూ పూలను చూస్తూ ఉంటుంది. అంతే...పద” అన్నది యింట్లోకి తీసుకుని పోతూ. నేను పెరటి గుమ్మం దగ్గర ఆగి ఆపిల్ల వంక చూశాను. మాసిన పువ్వుల పరికిచీ...భుజం మీద కొద్దిగా చిరిగిన నల్లని జాకెట్టు...మెడలో ఒక నీలం పూసలదండ...

ఆపిల్ల కూడా అంతలోనే నావంక చూసి నవ్వేందుకు ప్రయత్నించింది. నేను తలతిప్పుకుని లోపలికి వెళ్లిపోయాను

ఆసాయంకాలం నాలుగు గంటల వేళకు మళ్ళీ వచ్చింది.

వాకిట్లో నుంచి తల్లి వెనుక నెమ్మదిగా అడుగులు వేసుకుంటూ
వొస్తూనే వరండాలో కూర్చునివున్న నన్ను చూసి నవ్వింది.
నవ్విస్తూనే ఆమె తెల్లని పళ్లు తళతళ మెరిశాయి. తల
నున్నగా దువ్వుకుని ఆ చిన్న జడ చివర ఎర్ర రిబ్బను ముక్క
కట్టింది.

రుక్మమ్మ లోపలికి పక్క సందుగుండా వెళ్లిపోతూ
వుంటే ఆమె నొదిలి నెమ్మదిగా నడిచి వచ్చి వరండా చివర
నిలబడింది.

నేను నవ్వి చేతిలో పుస్తకం మూసి 'కూర్చో' అన్నాను
చాప చూపించి.

బిడియపడుతూ చాపమీద కూర్చోవచ్చునో, కూడదో
అని సందేహిస్తున్నదానిలాగా తటపటాయిస్తూ వుంటే

"నిన్నే కూర్చో" అన్నాను మళ్ళీ.

తలవంచుకుని కూర్చుందే తప్ప ఏమీ మాట్లాడలేదు.

అమ్మ ఇంతలో లోపలినుంచి వచ్చింది. లోపల ఇంత
సేపూ ఏం చేస్తున్నదోగాని ఆమె ముఖం నిండా చెమట
పట్టి బొట్టు క్రిందకి జారుతున్నది. చీరకొంగుతో ముఖం
తుడుచుకుంటూ "అమ్మాయ్! మీ నాన్నగారొచ్చే వేళయింది."
అన్నది అనవసరంగా.

"అయితే నన్నేం చేయమంటావు?" అన్నాను నేను.

"ఏం చెయ్యమంటానా? అలా కూర్చుని ఇంతసేపటి
నుంచి చదువుతున్నది చాలంటాను. ఇక లేచి స్నానం చేసి
మించి బట్టలు కట్టుకుని ముస్తాబై కూర్చోమంటాను.
ఆయన వచ్చారంటే ఇక ఎవర్నీ నిలవనివ్వరు...పదపద" అంటూనే
అమ్మ నాభుజం పట్టుకుని లేవదీసింది.

"ఏమిటమ్మా? ఏమిటీ గొడవ?" అంటూనేవున్నాను
నేను. ఆమె వినిపించుకోకుండా "మా బంగారు తల్లిని కదూ!

వెళ్లి స్నానం చేసిరా...చూడు...ఈ ఎండకూ, గాలికి చెమట పోసి ఎంత చీదరగా వుందో...హాయిగా స్నానం చేసిరా..." అన్నది నన్ను లోపలికి తీసుకుపోతూ.

నేను గత్యంతరం లేక అమ్మ వెంట వెడుతూ చాపమీద కూర్చుని వున్న ఆపిల్ల వంక చూశాను. అది ఎందుకో ముసి ముసిగా నవ్వుతూ కూర్చుని వుంది.

పెరట్లో బావి దగ్గర రుక్మమ్మ నీళ్లు తోడి పోస్తున్నది.

"చిన్నమ్మగారూ ! ఆరొచ్చే యేళయింది. ఇంకా ఇట్టాగే వున్నారా?" అన్నది నన్ను చూసి.

"ఎవరొస్తారు?" అని అడిగాను కళ్లు పెద్దవిచేసి ఉత్కంఠతో.

"కూసేపాగండి. మీకే తెలుస్తది." అన్నదిరుక్మమ్మ నవ్వుతూనే. అంతలోనే సందులోనుంచి ఉమకూడా వచ్చింది. ఆమె కూడా బావి పక్కం మీద కూర్చున్నది.

నేను పక్కనే వున్న స్నానాల గదిలో దూరి "ఏదో గొడవ జరగబోతున్నది..." అనుకున్నాను.

స్నానం ముగించి మధ్యగదిలోకి వచ్చేసరికి అక్కడ మంచం మీద నా దుస్తులు సిద్ధంగా వున్నాయి. ఎర్రఅంచు ఆకుపచ్చని పరికిణీ, తెల్లనిపూల నల్లజాకెట్టు, తెల్లనివోణీ... 'ఏమిటి చెప్పా ! ఇవాళ అమ్మ యింత హడావిడి చేస్తున్నది' అనుకుని ఆశ్చర్యంతో పొడరుడబ్బా చేతిలోకి తీసుకున్నాను. అద్దం ముందు నిలబడితే కుడిప్రక్కనే కిటికీ...

తలతిప్పి చూద్దాను కదా ! కిటికీ అవతల నిలబడి వుంది ఉమ. దీన్ని అడిగి ప్రయోజనం లేదు. బొత్తిగా మూగపిల్లా లావుంది. ఇంతవరకూ అసలు నోరెత్తి మాట్లాడ

నేలేదు.

ఒకపావు గంటలో ఎలాగైతేనేం ఈ హడావిడి అంతా ఎందుకో అర్థమైంది. ఆర్థం కాగానే 'చీ' అనుకున్నాను ముందు. తర్వాత నింపాదిగా మంచం పట్టేమీద కూర్చుని ఆలోచించాను. వీళ్లు అనుకున్న ప్రకారం జరిగిందంటే ఇక నన్ను చదువుకోనివ్వరు. జంగారం లాటి చదువుకు పుల్ స్టాప్ పెట్టించేస్తారు. ఇన్నాళ్లా, ఇన్నేళ్లా హాయిగా హాస్టల్ లో ఇతర పిల్లలతో ఆడుతూ పాడుతూ గడిపాను. హాయిగా చదువుకున్నాను. ఇతర పిల్లలతో పోటీపడి మార్కులు తెచ్చుకుని "వసుంధర సూపర్బ్" అని టీచర్లచేతా, ఇతరులచేతా అనిపించుకున్నాను. బాగా చదివి అన్ని క్లాసులూ పాస్ చేసి మంచి ఉద్యోగం సంపాదించి నలుగురిలో గొప్పగా జీవించాలనుకున్నాను. కాలేజీ లెక్చరర్ కావాలని ఎంతో అనుకునేదాన్ని. నాతోటి పిల్లలు చాలమంది డాక్టర్లు కావాలని అనుకునేవారు. కొందరు గవర్నమెంటు ఉద్యోగాలు దొరికితే చాలని అనుకునేవారు. ఒకపిల్ల - జయంతి మాత్రం "నేను డిగ్రీ తెచ్చుకుని పోలీసు డిపార్టుమెంటులో చేరుతాను." అనేది.

"ఎక్కడైనా ఆడవాళ్లు పోలీసు ఉద్యోగాలు చేస్తారా?" అంటే, "ఏమో, ఎవరు చూడొచ్చారు? మీరనుకునే ఉద్యోగాలు మాత్రం ఇంతకు ముందు ఆడవాళ్లు చేశారా? ముందుముందు ఆడపోలీసులు, ఆడయస్పయ్లు ఉండరని ఎందుకనుకోవాలి? చూస్తూ వుండండి. కొద్ది రోజుల్లో ఆడవాళ్లు ఇంజనీర్లువుతారు. పోలీసులవుతారు. అన్నీ చేస్తారు." అనేది.

ఇంతమంది ఇన్నివిధాల అనుకున్నా నాకు మాత్రం చదువు పూర్తిఅయిన తర్వాత కాలేజీ లెక్చరర్ గా స్థిరపడాలని కోరికగా ఉండేది.

ఇప్పుడు...ఇప్పుడేం జరగబోతున్నది ? పెద్దగా చీత్కారం చేసి “అమ్మా” అని ఇంటికప్పు ఎగిరిపోయేట్టు అరుచుకుంటూ వంట యింటోకి వెళ్లాను. గుమ్మం ఎదురుగానే బావి...బావిపక్కం మీద గిన్నెలుతోముతున్న రుక్మమ్మ...ఆ పక్కనే నిలబడిన ఉమ...నా ఎదురుగానే ఉన్నారు.

“ఏమిటమ్మా ?” అన్నది నెమ్మదిగా మా అమ్మ. ఏంచెప్పాలో ముందు తోచలేదు. పైగా తోపల కోపం...కసి...

ఉన్నట్లుండి “నాకొద్దు” అని పెద్దగా అరిచాను. అంతలోనే నా కళ్ళలో నీళ్లు ఉబికి వచ్చాయి.

మా అమ్మ మళ్ళీ నెమ్మదిగా “ఏమిటి వొద్దంటావు ?” అని నిమ్మకు నీరెత్తినట్టు అడిగింది. రుక్మమ్మ నవ్వుతూ చూస్తున్నది. ఉమకూడా తెల్లని పళ్లు బయటపెట్టి అకారణంగా నవ్వుతున్నది.

నాకు అరికాలు మంట నెత్తికెక్కింది. కసిగా కాలితో తలుపును తన్ని సమాధానం చెప్పలేక నిలబడిపోయాను.

మళ్ళీ అమ్మ “ఏమిటీ వొద్దంటున్నావు...ఈ జంటిక లేనా ? పోన్లే...వద్దులే...నీకేం కావాలంటే అదే పెడతాను. తిందువుగాని...” అన్నది నావంక చూడకుండానే.

నేను గోడకానుకుని కూలబడి పెద్దగా “నేను ఇంకా చదువుకుంటాను...చదువు మానుకోను...” అని అరిచాను.

అమ్మ ఇంతకు ముందులాగే నింపాదిగా “చదువుకో...దానికేం ?” అన్నది.

నేను గొంతు తగ్గించకుండా “నేను ఎం. ఎ. పాసయ్యేదాకా చదువుతూనే వుంటాను. ఆ తర్వాత లెక్చరర్ నవుతాను...” అన్నాను.

“అలాగే ” అన్నది అమ్మ.

నాకు కసిపుట్టి “మరి...ఈమ్యాసెన్సంతా ఏమిటి ?”

అని అరిచాను.

మా అమ్మ అది విని అప్పుడు నావంక ఒక్క క్షణం చూసింది. తర్వాత ఏమనుకున్నదో ఏమో ఏమీ మాట్లాడకుండా తలతిప్పుకుని తన పనిలో శీనమైంది.

నేను విసుగ్గా మళ్ళీ యివతలిగదిలోకి వచ్చి కిటికీ దగ్గర నిలబడ్డాను. అంతలో కిటికీ అవతలి అలికిడి అయింది. ఉమ వచ్చి నా ఎదురుగా నిలబడింది. ఆ పిల్ల యిప్పుడు నవ్వుడం లేదు. పెద్ద పెద్ద కళ్ళతో ఆశ్చర్యంగా నావంక కన్నార్పకుండా చూస్తున్నది. నేను అక్కడనుంచి కదిలిపోయి మరోవైపు నిలబడదామని అనుకున్నాను, కాని ఆపిల్ల కళ్ళు నన్ను కట్టేశాయి. అలాగే ఆ కళ్ళ వంకనే చూస్తూ కదలకుండా నిలబడిపోయాను.

ఒక్క నిమిషం తర్వాత ఉమ కిటికీకి బాగా దగ్గరగా వచ్చి కిటికీ కటకటాలు పట్టుకుని నిలబడి మొదటి సారిగా వోరు విప్పి ‘అమ్మాయిగారా !’ అని పిలిచింది.

నేను తలఎత్తి చూశాను. ఉమ కంఠ స్వరం అదే మొదటిసారి వినడం...నేను చదువుకున్న స్కూల్లో సంగీతం టీచరుగొంతు తియ్యగా, చల్లగా వుండేది. ఆమె ఎంతో గొప్పగా పాడుతుంది. రేడియోలో కూడా అప్పుడప్పుడు పాడుతూ వుంటుంది. కొన్ని దూరపు వూళ్ళకు కూడావెళ్లి పాడేరీలు చేస్తూవుంటుంది. ఉమ కంఠం వినగానే నాకు ఉన్నట్టుండి ఆమె గుర్తుకు వచ్చింది. ఆమె పేరు విజయ వాణి. మనిషి ఏమీ బాగుండదు. సల్లగా లావుగా ఉంటుంది అందుకే ఆమెకు పెళ్ళికాణేదని చెప్పుకుంటూవుండేవారు అందరూ.

ఉమ మళ్ళీ “అమ్మాయిగారూ ! మీరు ఎన్నోక్లాసు”
అని అడిగింది.

నేను చెప్పాను.

ఉమ మళ్ళీ “నేనిన్నాళ్ళూ మా అత్తయ్యగారి యింట
దగ్గర ఉండేదాన్ని... థర్డ్ ఫారంలో ఫస్ట్ మార్కులన్నీ నావే.
మా అత్తయ్య ఎంతో మంచిది. మా నాన్నలాగా కాదు, నన్నెంతో
ప్రేమగా చూసుకునేది. చాల రోజులక్రితం ఇక్కడికొచ్చి
నపుడు ‘ఈపిల్ల నీదగ్గరే వుంటే దీన్ని కూడా వాదిన లాగే పని
మనిషిగా తయారుచేస్తావు. నేను తీసుకుపోయి నాదగ్గరుంచు
కుని చదివించి గొప్పదాన్ని చేస్తాను. ’ అని పోట్లాడి మరీ
తీసుకు పోయింది. అక్కడ వాళ్లు ఇల్లు కూడా చిన్నదైనా ఎంతో
బాగుండేది. మామయ్య మంచివాడు. ఫ్యాక్టరీలో పనిచేస్తూ
వుండేవాడు. వాళ్లకూ పిల్లల్లేరు...” అన్నది.

నేను “అయితే మళ్ళీ వచ్చేశావేం? సెలవులకొచ్చావా?”
అని అడిగాను.

ఉమ కళ్లు నీళ్లతో తళతళలాడాయి. అంతలో తల
వంచుకుని దిగులుగా “సెలవులకు రావడం కాదు. ఏకంగానే
వచ్చేశాను. చదువు మానేసి వచ్చాను. నాలుగు నెలలకిందట”
అన్నది.

“ఏం? ఏంజరిగింది ?” అన్నాను నేను ఉత్కంఠతో.

“మా అత్తయ్యకు పెద్ద జబ్బు చేసింది. ఆస్పత్రిలో
చేర్పించి మందులిప్పించాడు మామయ్య. కాని ఆమె బతక
లేదు. ఆస్పత్రిలో చేర్పించిన పదిరోజుల్లో చచ్చిపోయింది.”

“పోపం !” అన్నాను జాలిగా నేను.

“ఆమె పోగానే మా అమ్మా నాన్న వాచ్చారక్కడికి.
అంతా అయిపోగానే నన్ను గురించి తర్కించుకున్నారు. ‘చదువు
వొద్దు. ఏమీవొద్దు. ఇదిక్కడ ఇంకెందుకు ? తీసుకు

పోతాం: ఆక్కడే పడి వుంటుంది'. అన్నాడు నాన్న.
మామయ్య మాత్రం 'దాని చదువు మాన్పించడం దేనికి?
ఇక్కడేవుండి చదువుకుంటుంది. అని అననే అన్నాడు. దానికి
మా నాన్న ఒప్పుకోలేదు. మొండిపట్టు పట్టి నన్ను తీసుకు
వచ్చేశాడు. అప్పటినుంచీ చదువు లేదు పాడూ లేదు...

“ఇక్కడే ఇట్టా పడివున్నాను.”

నేను సానుభూతితో ఉమవంక చూస్తూ ఉండిపోయాను.

అంతలో ఆ పిల్ల చిటికెన వ్రేలితో కనుతుదలు
తుడుచుకుంటూ నవ్వుతూ “మీకు చదువుకోవాలని బాగా
ఉన్నట్టుందే...” అన్నది.

“అవును...బాగా చదువుకుని కాలేజీలో లెక్చరర్‌ను
కావాలి”.

ఉమ తలతిప్పి నెమ్మదిగా “నాకు చదువుకోవాలని వుంది.
చదువుతోపాటుగా సంగీతం నేర్చుకోవాలని వుంది. కాని,
ఏం లాభం...” అని నిట్టూర్చింది.

నా మనస్సు వికలమైంది. అంతలోనే ముందుగదిలో
కలకలం...

“రండి...రండి” అంటూ మా నాన్నగారు ఎవరినో
తోపలికి ఆహ్వానిస్తున్నారు.

ఉమాదేవి నాతో “మళ్ళీ వస్తాను...మీరిక్కడే వుం
డి” అని తూసీగలా పరిగెత్తి ఇంటి ముందుకు పోయింది.

నేనలాగే అసహనంగా కాస్తేసేసి నిలబడి ఆ తర్వాత
మంచం పట్టేమీద కూలబడ్డాను.

అంతలోనే ఏవేవో ఆరోచనలు...ఈవ్యవహారం ఇంత
దూరం రానేవచ్చింది కాబట్టి మనం జాగ్రత్త పడకపోతే లాభం
లేదు. సాలెగూట్లో ఈగలాగ చిక్కుకుపోవడం తప్పదు.

మాఅమ్మా నాన్నలకు మాఅన్నయ్యా, నేనూ ఇద్దరమే సంతానం. మాఅన్నయ్య ఇంజనీరింగ్ చదివి మంచి కల్ప వృక్షం లాటి ఉద్యోగంలో ఎక్కడో దూరంలో ఉండిపోయాడు. సంవత్సరానికొక సారి ఇటువైపు రావాలన్నా వాడికి బోలేడంత ఖర్చు. ఇకమిగిలింది నేను. ఇటీవల సెలవులకు ఇంటికి వచ్చినప్పుడు చుట్టుపక్కల అమ్మలక్కల మాటలూ, మా అమ్మా నాన్నల సంభాషణలూ వింటూనే వచ్చాను.

“ఎదిగిన పిల్ల గుండెలమీద కుంపటి...” “ఆడ పిల్లలు చదివి ఉద్యోగాలు చెయ్యాలా? ఊళ్లేలాలా?” “దీని ఈడువాళ్లందరికీ పెళ్లిళ్లు కావడం లేదూ?” వగైరా నానైన్స్ ఎంతో విన్నాను. అందువల్ల ఇలాంటి ప్రమాదం వీదో ఉందని తెలుసుగానీ, అది ఇంత తొందరలోనే ముంచు కొస్తుందనుకోలేదు. కనీసం నాతో ఒక్క మాటయినా చెప్పకుండా అమ్మా నాన్నా కలిసి యింత ఫోరం చేస్తారను కోలేదు. ‘ఇప్పుడిక ఈ ప్రమాదం తప్పించుకొనే ఉపాయాలు ఆలోచించాలి.’ అనుకుంటున్నాను.

అంతలో కిటికీ దగ్గర ఉమ కనిపించింది. నేను మంచం మీది నుంచి లేచి కిటికీ దగ్గర చేరాను.

ఉమ హడావిడిగా “వచ్చారు...అందరూవచ్చారు... ముందుగదిలో కూర్చున్నారు. పెళ్లికొడుకు తండ్రికి...” అంటూవుంటే నేను ఆపి, “ఛ ! అప్పుడే పెళ్లికొడుకంటావేం” అన్నాను కొంచెం పెద్దగానే.

ఉమ తప్పు తెలుసుకుని నవ్వి “పొరపాటే...ఆఅబ్బాయి తండ్రికి ముప్పయి ఎకరాల మాగాణిపొలిం ఉందట...అందులో బంగారం పండుతుందట...అబ్బాయి ఎక్కువ చదువుకోలేదట. స్కూల్ ఫైనల్ తో ఆపేశాట్ట...అంటే పాసయ్యాడో లేదో తెలియదు. ఒక్కడే కొడుకట...కూతుళ్ళూ, ఇతర గొడవ

లేనీ లేవట..." అని గుక్కతిప్పుకోకుండా చెప్పింది.

"ఎట్లా వున్నాడు?" అని అడిగేశాను నేను.

"వై !" అన్నది ఉమ. "అచ్చం పొలం దున్నుకునే వాడిలాగే వున్నాడు. బండరాయిలాగా రుబ్బురోల్లాగా పొట్టిగా గుండ్రంగా ఉన్నాడు. అబ్బే..." అన్నది నవ్వుతూనే.

నాగుండెలు దడదడలాడుతున్నాయి. ఈ సంబంధం సెటిలయిందంటే మనపని ఔట్. చదువుకు తిలోదకాలు... అనుకున్నదంతా తల్లకిందులైపోతుంది. ఎలా తప్పించు కోవాలి ఈ ఉపద్రవం? ఎవరు సాయం చేస్తారు? ఎవరు సలహా ఇవ్వగలరు?

ఉమ నా ఆలోచనలు పసికట్టినట్టు నెమ్మదిగా "అమ్మాయ్ గారూ ! సినిమాలోలాగా మిమ్మల్ని పిలవగానే కుంటుకుంటూ వెళ్ళండి. కూర్చోగానే మెల్లకన్ను పెట్టండి. ఇలాగా..." అంటూ నటించి చూపించింది.

నాకు నవ్వువచ్చింది.

ఇవ్వేమీ లాభం లేదు. ఏమీ గొడవపెట్టకుండా ఈ తంతు అంతా మామూలుగానే కానిచ్చేద్దాం. ఈ ప్రదర్శన ముగియగానే, వాళ్లు అటుపోగానే అల్లరి ప్రారంభిస్తే సరి...'ఈపెళ్లి చేస్తే నేను మీకు దక్కను. నూతిలో పడి చస్తాను. నాకుకాదు నాశవానికే మీరు పెళ్లి చేసేది...నా మాట వినేవరకూ పచ్చిమంచి నీళ్లు కూడా ముట్టుకోను...' అని యాగీ చేసి పారేద్దాం. ఎలాగూ చిన్నప్పటి నుంచీ మొండిదాన్నని పేరు తెచ్చుకున్నాను. ఆపేరును సార్థకం చేసుకునే శుభఘడియ రానే వచ్చింది. ఇలా సాగుతున్నాయి నా ఆలోచనలు...

ఇంతసేపూ ఉమ కిటికీ అవతల నిలబడి నావంకనే కళ్ళార్యకుండా చూస్తున్నది.

అంతలో అమ్మ వచ్చింది. వచ్చిరావడంతోనే గోము
“రా వసూ...ఒక్కసారి...వచ్చిముందు మొహం కడుక్కో...
అని పిలిచింది మృదువైన కంఠంతో.

నేను ఎంతో బుద్ధిమంతురాలివలె లేచి పెరట్లోకివెళ్లి
మొహం కడుక్కుని అమ్మ వెంట ముందు హాల్లోకి వెళ్లాను.

అక్కడ కాబోయే అత్తగారు ముందు కనిపించింది.
చాపమీద చింతపండు బస్తా పడేసినట్టు కూర్చుని వుంది
మహాతల్లి. మెడ కనిపించకుండా అంతా బంగారమే. నల్లటి
శరీరచ్ఛాయకు అద్భుతంగా తగినట్టు ఆకుపచ్చని పట్టుచీరె
కట్టుకుని వుంది. నల్లరంగు రవికె తొడుక్కుని ఉంది.
ఎదురుగా కుర్చీలమీద మిగిలిన యిద్దరూ కూర్చుని ఉన్నారు.
జరీ కండువా వేసుకుని లెల్లని పంచె లాల్చీలతో వ్రేళ్లకున్న
రాళ్ల ఉంగరాలు కనిపించేట్టుగా పోజు పెట్టి కూర్చునివున్న
వ్యక్తి పిల్లవాడి తండ్రి అయివుంటాడు. వీళ్ళిద్దరినీ చూసి
ఇక అబ్బాయిని చూడనక్కరలేదనిపించినప్పటికీ ఆ కొద్ది వ్యవధి
లోనే ఓరగంట అటుకూడా ఒకచూపు విసిరాను. ఉమ
చెప్పింది నిజమే...

అంతలో ఉలిక్కిపడ్డాను. “రా అమ్మా ! ఇటు
వచ్చి కూర్చో” అన్న కంటం పిడుగులా వినిపించింది.
కాబోయే వియ్యపురాలి గొంతువిని అమ్మ కూడా ఉలిక్కిపడి
నట్టుంది. నాభుజం పట్టుకుని నెమ్మదిగా ‘రా’ అంటూ
తీసుకు వెళ్లి చాపమీద కూర్చోబెట్టింది.

అక్కడనుంచీ వాతావరణం మారింది. ఏవేవో ప్రశ్నలు
సమాధానాలు...కొంచెం కొంచెం నవ్వులు...టిఫిన్లూ...కాఫీలు
చిన్న చిన్న ఛలోక్తులు...పెళ్ళికొడుకు కుర్చీనిండా విగ్రహం
లాగా కాలుమీద కాలువేసుకుని కూర్చుని జంటికలు కరకరమని
చప్పుడు చేస్తూ నవ్వులున్నాడు.

మానాన్న కుదురుగా కూర్చోకుండా అటూ యిటూ తిరుగుతూ అనవసరంగా హడావిడి పడిపోతున్నాడు.

తర్వాత ఒక పావుగంటలో ఈ తరంగం అంతా ముగిసింది.

పెళ్లికొడుకు తండ్రి అటూయిటూ ఒకసారి చూసి 'ఇక వెళ్లొస్తాం,' అనడంతో అందరిలో కదలిక ప్రారంభమైంది. పెళ్లికొడుకు పళ్లెంలో చివర మిగిలిన జంటిక ముక్కను నోట్లో కుక్కుమని లేచాడు. ఇలా పెళ్లి చూపుల పేరుతో ఇప్పటికి ఎన్నిచోట్లకు వెళ్లి టిఫిన్లు మెక్కారో అనిపించి నేను తలవంచి నెమ్మదిగా నవ్వుకున్నాను. ఎవరో ముందుకు వచ్చిచేయి అందించి లేవదీయగా వియ్యపురాలు కూడా లేచి ఆపసోపాలు పడుతూ "వెళ్లొస్తాం మరి" అన్నది. మరికొన్ని నిమిషాలలో హాలులో వున్న పటాలమంతా పంచలోకి వెళ్లారు. ఆతర్వాత పంచలో "ఉంటామండీ" అని మానాన్న, "వెళ్లొస్తామండీ" అని వారూ వీడ్కోళ్లు చెప్పుకున్న తర్వాత వాటిట్లోవున్న బండి బరువుగా సాగిపోయింది.

నేను లేచేసరికి ఎప్పుడు వచ్చిందో ఏమో ఉమ హల్లో గుమ్మం పక్కన నిలబడివుండి కనిపించింది. మా అమ్మ లోపలికి రాగానే నేను ఉబికి వచ్చే కళ్లనీళ్లు ఆపుకొంటూ 'ఎమిటమ్మా ఇదంతా?' అన్నాను.

ఆమె నాదగ్గరకి వచ్చి "ఎమి లేదు...అంతా ముసూలే. వప్పటికైనా తప్పదుగా...ఏదోమంచి సంబంధం...బాగావున్న వాళ్లు...అంతా సవ్యంగా జరిగిపోతే మంచిదేగా..." అన్నది.

నాకు వాళ్లు మండుకొచ్చింది. "అన్నయ్యాకు ఇట్లాగే చదువు ఆపుచేసి మధ్యలో పెళ్లి చేశారా?" అని అడిగాను.

"అన్నయ్యా నువ్వు ఒకటేనా? వాడు మొగవాడు, పెళ్లి ఖాయం అయిన తర్వాత వాడిన చదువుమానేసింది.

అది గుర్తించుకో..."

నేను ఉక్రోశంతో నిస్సహాయంగా నిలబడిపోయాను. అంతలో మానాన్న కండువాతో ముఖం తుడుచుకుంటూ లోపలికి వచ్చి కుర్చీలో కూలబడి "కాసిని మంచి నీళ్ళివ్వు" అన్నాడు అమ్మ నుద్దేశించి.

అమ్మ రుసరుసలాడుతూ "మీ ముద్దుల కూతురు ఏమంటున్నదో వినండి..." అన్నది.

ఆయన ఆశ్చర్యంగా నావంక చూసి "ఏమంటున్నది?" అని అడిగాడు.

"దానికి పెళ్ళి వద్దుట... చదువుకుని పెళ్ళిమానేసి ఉద్యోగాలు చేస్తుందిట. ఊళ్ళేలుతుందిట..." అంటూ అమ్మ లోపలికి వెళ్ళింది.

నాన్న నావంక చూసి "ఏమిటి సంగతి?" అని అడిగాడు

"నాకు చదువు మానేయడం ఇష్టంలేదు" అన్నాను.

అంతలో గొమ్మంలో నిలబడిన ఉమ ఆకస్మాత్తుగా "అవునండీ అయ్యగారూ! పాపం! చదువు మాన్పించకండి..." అన్నది.

నేను ఆపిల్ల కంఠస్వరం విని హఠాత్తుగా అటు చూశాను. అదే సమయంలో నాన్నగారు కూడా అటు చూడటంలో బాగా బిడియ పడిపోయి గోడను ఆనుకొని నిలబడి పోయింది ఉమ.

నాన్నగారు అమ్మ తెచ్చియిచ్చిన గ్లాసెడునీళ్ళా గటగట తాగి గ్లాసు మళ్ళీ ఆమెకే అందించి ఇదంత పెద్ద విషయం కానట్టూ, చాలా అల్ప సమస్య అయినట్టూ ముఖం పెట్టి అమ్మ నుద్దేశించి "బండివెంట వీధి చివరివరకూ వెళ్ళొచ్చాను. పిల్ల వాళ్ళకు నచ్చినట్టేస్తుంది. మిగిలిన విషయాలు మాట్లాడుకునేందుకు రేపు నన్ను వాళ్ళ యింటికి రమ్మన్నారు." అన్నాడు.

నాగుండెల్లో రాయి పడ్డట్టయ్యింది. త్వరత్వరగా బయటకి వచ్చి పంచలో చివరగా చాప మీద కూర్చున్నాను. మరుక్షణంలో ఉమకూడా వచ్చి పంచ చివర స్తంభానికొనుకొని కూర్చున్నది.

ఆపిల్ల ఉన్నట్లుండి నిట్టూర్చి “అనాడు, మానాన్న బలవంతంగా నన్ను చదువు మానిపించి తీసుకు వచ్చిననాడు ఎంతగానో బాధ పడ్డాను. ఏడ్చానుకూడా. పైగా, మామామయ్య దేవుడిలాంటి వాడు, ఎంతచెపుతున్నా మానాన్న వినిపించు కోలేదు. మా అమ్మకు కూడా నేను చదువు మానేసి రావడం ఇష్టం లేదు. ఎంతో దూరం చెప్పి చూసింది. “మనమెట్లాగూ దానికి చదువు చెప్పించలేలేము. ఆయన అంతగా చెబుతున్నప్పుడు అది అంతగా చదువుకోవాలని పోరు పెడుతున్నప్పుడు మనకేమిటి కష్టం.” అని బతిమాలింది. కాని మానాయన ఒప్పుకోలేదు...” అన్నది.

ఆపిల్లకు చదువుపట్ల వున్న మక్కువ తెలిసి నేను ఆశ్చర్యపోయాను. అంతలో నా ప్రస్తుత పరిస్థితి గుర్తుకు వచ్చింది.

తలవూపుతూ “సరే కానియ్” అనుకున్నాను.

ఉమ “మీకేం ఫరవాలేదు.” అని నాదగ్గరగా జరిగి, నెమ్మదిగా “అప్పుడే ఏమయింది? వాళ్లు బాగావున్నవాళ్లు కదా! ‘సంబంధం నచ్చిందికదా’ అని ఊరికే చేసుకుంటారా? వెళ్తున్నారాగా అయ్యగారు. “రేపు వస్తే మిగిలిన విషయాలు మాట్లాడుకుందాం...” అన్నార్థం వారు. ఆ మిగిలిన విషయాలు అంటే ఏమిటి? కట్నం, కానుకలు వగైరాలు... అవి పెద్ద బ్రేకులు... మీరేమీ కంగారు పడకండి... మీరనుకున్నట్టు అంతా సవ్యంగా జరిగిపోతుంది.” అన్నది.

ఆపిల్ల తెలివి తేటలకూ, మాటల దోరణీ, చురుకు

దనానికి, నేను నివ్వెరపోయాను. మొదట్లో ఆపిల్లను కూసి ఇంత తెలివైందనీ, మాటకారి అనీ ఎవరూ అనుకోరు.

అదే సమయానికి ముందు హాల్లో మా అమ్మ కూడా నాన్నతో “మీరేమీ కంగారు పడకండి...అంతా సవ్యంగా జరిగి పోతుంది.” అంటున్నది.

‘ఎవరి మాట ఫలిస్తుందో చూడాలి. అంతవరకూ వేచి ఉండక తప్పదు.’ అనుకుంటూ ఉమ కళ్ళలోకి చూశాను. ఆ పెద్ద పెద్ద కళ్ళు నవ్వుతున్నాయి.

మరునాడు సాయంకాలం వరకూ ఉమ మాయింట్లోనే నాదగ్గరే వుంది. ఇద్దరమూ అనేక విషయాలు మాట్లాడు కున్నాం. నేను చదువుకుంటున్న ఊళ్లోనే ఉమకూడా హైస్కూల్లో చదువుకుంటూ ఉండేదని తెలుసుకుని ఎంతో ఆనందించాను. నాసమస్య అదృష్టవశాత్తూ నా పక్కాన తేలి నేను వొడ్డున పడితే, ఉమ చదువుగురించి వాళ్ళ నాన్నతో పోట్లాడి ఆపిల్లను కూడా అక్కడి నుంచి కదిలించి చదువులో పడేయాలని అనుకున్నాను. నేను వయస్సులోనూ, చదువు లోనూ ఉమ కంటే పెద్దదాన్నయినప్పటికీ ఉమ దగ్గర ఉన్న వెర్సటాలిటీ, ప్రతిభ నాదగ్గర లేవని అనిపించింది. ఆరోజు ఉదయం పదిగంటలకు ఇంటిదగ్గర నాలుగు మెతుకులు తిని వచ్చి నాతోనే ఉండిపోయింది. చిత్రవిచిత్రమైన లెక్కలు చెప్పింది. రకరకాలైన పాడుపు కథలువేసింది. సినిమాలను గురించి మాట్లాడింది. ప్రసిద్ధ గాయనీ, గాయకులను గురించి సంగీతాన్ని గురించి నాకు తెలియని విషయాలన్నో చెప్పింది. చివరకొక పాట పాడి నినిపించింది. ఆ కంఠ మాధుర్యానికి ముగ్ధురాలినై “సంగీతం నేర్చుకున్నావా ? ,’ అని అడిగితే, తల అడ్డంగా ఊపి “ అబ్బే ఎక్కడా నేర్చుకో లేదు. మా అత్తయ్య నేర్పింది. అంతా అత్తయ్య, మామయ్య

చెప్పిందేనాకు. ప్రాణంలాగా చూసుకునేవాళ్ళు. ఆమె పోయింది. ఇదుగో నాబతుకిలాగయిపోయింది" అన్నది అంతలోనే కళ్ళనీళ్ళు పెట్టుకుని.

కొద్ది నిమిషాలలోనే ముందుగదిలో ఏవో మాటలు వినిపిస్తే ఉమ ఒకవైపు నేనొకవైపు చెంగున లేచి హడావిడిగా అక్కడికి చేరుకున్నాము.

మా అమ్మ ఒకవైపు గోడకానుకుని నిలబడివుంది. మా నాన్న కుర్చీలో కూర్చుని ముక్కలు ముక్కలుగా తాను చెప్పదలుచుకున్న విషయాన్ని చెబుతున్నారు. ఆయన ఎప్పుడూ అంతే. ఏదైనా ముఖ్య విషయం మాట్లాడ వలసి వస్తే మాటల కోసం తడుముకుంటూ వుంటాడు.

"అసలేం జరిగిందంటే" నేను వెళ్ళానా ? నన్ను కూర్చో మన్నారు. వాళ్ళు అప్పటికే ఏదో మాట్లాడుకుంటున్నారు. నన్నుకూర్చో బెట్టి లోపలికి వెళ్ళిపోయారు. లోపలికిపోయి ఇంకా మాట్లాడుకుంటునే వున్నారు. పావు గంట అయింది. ఆరగంట అయింది. నాకేమీ తోచక ఈ లోపలబల్లమీదున్న పేపరు చదువుతూ కూర్చున్నాను "అన్నట్టు మనపక్క డిప్లో ఇళ్ళు తగలబడ్డాయే సోయిన వారం. ఆవిషయం పేపర్లో నేశారు". అంటూ లగాడు. "ఇళ్ళు తగలబడటం సంగతి సరే" అదెవరడిగారు మిమ్మల్ని ? అసలు విషయం చెప్పండి" అన్నది అమ్మ విసుగుతో "వొస్తున్నా, వొస్తున్నా, మంచినీళ్ళు పూర్తిగా తాగనీ" అంటూ మానాన్న చెంబులో మిగిలిన నీళ్ళు కాసినీ గటగట తాగి మూతితుడుచుకుని మళ్ళీ మొదలు పెట్టాడు.

"ఆతర్వాత చాలాసేపటికి వచ్చారు పాళ్ళే రాకుండా చుట్టూ పక్కల యిళ్ళవాళ్ళు కూడా ఉన్నారు. చాలా సుంది అంటే మొత్తం పదిసుంది దాకా ఆడవాళ్ళు మొగవాళ్ళు

వున్నారు. అందరూ వచ్చి గొడవగొడవగా మాట్లాడుకోడం మొదలు పెట్టారు. చివరకు రౌద తగ్గించి ఆయనే — పిల్లవాడి తండ్రి — మధ్య మధ్యలో ఆయనకు వత్తాను యిస్తూ పిల్లవాడి తల్లి—మాట్లాడారు” “ఏమి మాట్లాడారో త్వరగా తేల్చండి ” అని అమ్మ అసహనంగా అన్నది. “నేనూ అదే అన్నాను విషయం ఏమిటో త్వరగా తేల్చండి అని. అప్పుడు ఇద్దరూ కలిసి తేల్చి చెప్పారు. వాళ్ళకు పదిహేను వేలు కట్టుం కావాలిట. ఆడపడుచులు లేరుకాబట్టి ఆగొడవ ఏమీ లేదట. అత్తగారికి — ఒక్కతే కాబట్టి ఫునంగా లాంఛనాలు చదివిం చాలిట, అబ్బాయికి వెండి కంచం, వెండిచెంబు, వెండి రేడియో... కాదు కాదు మామూలు రేడియో — రేడియో ఇంట్లో ఒకటుందిట కాని అబ్బాయి స్వంతానికి వేరే కావాలిట. ఇంకా ఏం కావాలన్నా రబ్బా ! ఆ ి ! ఒక నీలం రాయి ఉంగ రం... ఇవన్నీ, ‘పిల్ల ఎలాగూ మీదే కాబట్టి నగ నట్రా మీ యిష్టం’ అన్నారు. కాని పిల్ల వంటిమీద నగలు వాళ్ళ అంతస్తుకు తగ్గట్టు మాత్రం ఉండాలిట...ఇంతే... ఇలాగే చెప్పారు. ఆ ి ! ఆఖరులో పెళ్లిమాత్రం కాస్త ఫునంగా వాళ్ళకు తగినట్టు కనీసం మూడురోజులైనా అన్ని ముచ్చట్లతో జరగాలన్నారు. పాపం ! వాళ్ళకున్నది ఒక్కడే అబ్బాయి కదా ! ఇక వాళ్ళ ముచ్చటలేప్పుడు తీరేది ?” అంటూ ముగించాడు నాన్న.

అంతసేపూ ఊపిరి బిగవట్టుకుని వింటూ నిలబడిన నాకు గుండెలమీదనుంచి పెద్ద కొండను దింపినట్టుయింది. ఆనందంతో ఉక్కిరిబిక్కిరి అయినాను. మితీమీరిన ఆనందం వల్ల కళ్ళలో నీటిపారలు నిలిచాయి.

ఉమ మరో వైపునుంచి వరండాలోకి వచ్చింది. ఆసిక్త నవ్వుతున్నది. నవ్వుతూనే నెమ్మదిగా ‘నేనుచెప్ప లేదూ ?’ అన్నది.

‘అవును, ప్రస్తుతానికి గండం గడిచింది’ అనుకున్నాను. ఇద్దరం చాపమీద బుద్ధిమంతుల వలె కూర్చున్నాము. మా అమ్మ రుసరుసలాడుతూ ఇవతలికి వచ్చింది. ఆమెకు ఈ సంబంధం కుదరని కారణంగా కసిగా ఉంది. అందరి మీద మండిపడటం ప్రారంభించింది. మాయిద్దర్నీ చూసి ‘ఎందుకే అలా కూర్చున్నారు ? పనీ పాటూ లేదా ?’ అన్నది.

నేను నెమ్మదిగా ‘ఏంచెయ్యమంటావో చెప్పు’ అని అడిగాను. ‘నేను చెప్పాలా ?’ అంటూ పెద్దగా అరిచింది మా అమ్మ, “ ఏంచెయ్యాలో నేను చెప్పాలా ? ఇంటిడు చాకిరీ చేసుకోలేక సతమతమవుతుంటే కనిపించడం లేదా ? ఒక్కదాన్నీ ఎలా చస్తానని ? ఎంతవరకని చావను ? నాకూ ఓపిక తగ్గిపోతున్నది. ఇదుగో ఇప్పుడే చెబుతున్నాను. ఇట్లా పుస్తకాలూ, చెత్తా చెదారమూ ముందేసుకు కూర్చుంటే యిక కుదరదు. ఏళ్లోచ్చాయి నెత్తిమీదికి, కాస్త కష్టం సుఖం తెలియొద్దా ? ‘అయ్యో అమ్మ ఒక్కతే రెక్కలు ముక్కలు చేసుకొంటున్నదే.. కాస్త సాయంచేద్దాం’ అన్నధ్యాసే లేదాయె. ఆడపుటక పుట్టిన తర్వాత ఆమాత్రం తెలివి తేటలు లేకపోతే ఎలా ? రామ రామ. లోకంలో ఎవరూ ఉండరిలాగ...” ఈ ధోరణిలో ఆమె మతిపోయిన దానిలాగా ఇంకా ఎంత సేపు సణుగుతూ ఉండేదో తెలీదుగాని, అంతలోనే మానాన్న రంగ ప్రవేశం చేసి మమ్ములను రక్షించాడు. ఆయన ముందు గదిలో నుంచి వరండాలోకి వస్తూ ‘ఏమిటే!’ అన్నాడు కళ్ళ జోడు సర్దుకుంటూ పరమ చాదస్తంగా. అంతలో ఎవరో బించె తీసుకుని నీళ్ళకోసం వచ్చారు. మా అమ్మ గయ్యమని లేచింది. ‘ఏం ? అందరికీ ఇది ధర్మ సత్రం అనుకున్నారా ?’ ఊరంతా ఇక్కడే నీళ్ళు రోడుకోక

పోతే, మరోచోటికి పోరాదు ? చూస్తున్నాకదా! రోజు తెల
వారడం తోటే తయారు. ఊళ్లో ఇక బావులే లేవా ?
“నీళ్ళకు కరువొచ్చిందా ? మెత్తగావుంటే అంతే”

ఆవచ్చిన వారిద్దరూ తెల్లబోయి కొద్ది క్షణాలు వింటూ
బొమ్మల్లాగా నిలబడి పోయి, అంతలోనే తెప్పరిల్లి, ఏమను
కున్నారో ఏమో, ఏమీ మాట్లాడకుండా వెనుదిరిగి వెళ్లి
పోయారు.

మానాన్న ‘ ఏమిటే ? ఏమయింది నీకు ? ’ అన్నాడు
అనవసరంగా. ఆమె మళ్ళీ యిటు తిరిగింది. “ఏమయింది ?
ఏమయింది?” అని అడుగుతున్నారా ? ఏమి కాలేదూ ? ఇంత
కష్టపడి సంబంధం చూసి , ఇంత తిరిగి, ఇన్ని ఆశలు పెట్టు
కున్నాను ? ఉన్నట్టుండి ఇలా అయితే బాధగా ఉండదూ ?
అవున్నేండి. మీకేం తెలుస్తుంది నాబాధ ? ఎదిగిన పిల్ల
చదువు పేరిట పరాయి ఊళ్లో ఒంటరిగా ఉంటే అది నాకు
బాధగాక మీకా ? మీరేం పట్టించు కుంటున్నారు గనక ?
అంతా నాలలకాత. ఒకర్నని ప్రయోజనం ఏముంది ?... ”
ఈ నిధంగా ముచిచెడిన దానిలాగా అమ్మ నసపెట్టడం ప్రారం
భించింది. దాంతో నాన్న మతి పోయినవాడిలా కొన్ని క్షణాలు
ఆమె వంక చూసి అంతలోనే ఏమనుకున్నారో ఏమో, చివా
లున లేచి వీధిలోకి వెళ్ళిపోయాడు. ఆయన ఆవిషయం లో
గొప్ప నేర్పరి. ఇబ్బంది ఏదైనా వస్తే అలా తమాషాగా
తప్పుకుంటాడు.

అలా నసుగుతూనే అమ్మ భుజాన వేసుకున్న తడి గుడ్డ
లను కోపంగా విదిలిస్తూ తాడు మీద ఆరవేయడం కొనసాగిం
చింది.

నేనూ, ఉమా ఇద్దరం ఏమీ మాట్లాడకుండా బొమ్మ

ల్లాగున కూర్చుండి పోయాను. మనసు తేలిక పడి మల్లె
వూల బంతిలాగ హాయిగా వుంది. ఉన్నపళంగా హాయిగా
కూనిరాగం తీయాలనీ, హుషారుగా గంతులు వెయ్యాలనీ అని
పించింది. కాని అమ్మను చూస్తూ వుంటే జాలికలిగింది.
నిజమే, పాపం ! ఎన్ని ఆశలు పెట్టుకుందో ఈ సంబంధం
కుదురుతుందని. నా ఆనందం ఆమెకు దిగులుకు కారణ
మైంది.

ఆమె చివరిసారిగా గుడ్డను విదిలించి ఆరవేసి 'నేను
చెయ్యలేను బాబూ...' అనుకుంటూ విసవిసనడుస్తూ లోప
లికి వెళ్లింది.

నా కళ్ళ ముందు మళ్ళీ కాలేజీ, హాస్టల్ జీవితమూ
అందులోని ఆనందమూ మెదిలాయి. నాతోటి విద్యార్థినులూ,
వారి సాహచర్యంలో ఉండే హుషారు అన్నీ గుర్తుకు వచ్చి
అలాకూర్చుండి పోయాను.

ఉమ అంతలో 'అమ్మాయి గారూ ! మీకింక నిశ్చింత'
అన్నది అవును. ఈ సంబంధం ఎలాగూ కుదిరే అవకాశాలు
లేవు కాబట్టి మళ్ళీ కాలేజీకి వెళ్లవచ్చు. మళ్ళీ ఇలాటి ఉప
ద్రవం ఇంతలో రాకూడదని వెయ్యదేవుళ్ళకు మొక్కుకున్నాను.
ఒక వేళ ఇలాటి ప్రమాదం వచ్చిపడినా ఇలాగే తేలిపోవాలని
కూడా కోరుకున్నాను.

ఉమ మళ్ళీ 'నాసంగతి మరీ అధ్వాన్నం. చూస్తు
న్నారూగా' అన్నది. నేను ఉమ సంగతి సీరియస్ గా ఆలో
చించడం ప్రారంభించాను. 'ఈపిల్ల ఇలా ఇక్కడ ఉండి
పోకూడదు. మళ్ళీ చదువులో పెట్టించాలి. దానికి కావల
సిన పథకం రూపొందించాలి.' అనుకున్నాను.

ఉమా ! రేపు పొద్దున్నే నేను మీ అమ్మతో మాట్లాడ
తాను. ఆవసరమైతే మీనాన్నతోనూ మాట్లాడతాను,

నిన్ను ఇలా ఇక్కడ విడిచిపోను ' అన్నాను నెమ్మదిగా, అవేశంగా.

ఉమ నామోహం లోకి చూసేంది. ఆకళ్ళలో గొప్ప వెలుగు చూశాను. కళ్ళలోని తళతళలో కృతజ్ఞత గూడు. కట్టుకున్నట్టు కనిపించింది. కాస్తేపాగి 'పొద్దు గూకుతున్నది. వెళ్ళొస్తా నమ్మాయిగారూ ! ' అంటూ లేచింది.

'వెళ్ళిరా... రేపు ఈ పాటికి రంగం సిద్ధం చేస్తాను చూడు ' అన్నాను నేను.

ఉమ నెమ్మదిగా నడుచుకుంటూ వెళ్ళిపోయింది. నాకు తెలుసు. ఈ రాత్రి అంతా ఆపిల్ల నిద్రపోదు. మనసునిండా మధురమైన ఊహలతో, ఉత్కంఠతో రేపటి వరకూ విశ్రాంతి లేకుండా నిరీక్షిస్తుంది.

తర్వాత లోపలికి వెళ్ళి వంటగదిలోకి తొంగిచూశాను. అమ్మ, పాపం పాగతో ఉక్కిరి బిక్కిరి అవుతూ పొయ్యి ముందు కూర్చుని వుంది.

నేను వెళ్ళి ' అమ్మా ' ! కూరలబుట్టు ఎక్కడే ? ' అని అడిగాను. ఆమె వెనుతిరిగి చూసి 'అదుగో... ఆ అలమరులో కింద వుంది చూడు... కాస్త ఆదొండకాయలు తరిగి పెట్టు... ' అన్నది. నేను బుద్ధిగా కత్తిపీట ముందు వేసు కుని కూర్చుని కూర తరగడం ప్రారంభించాను. కొద్దిక్షణాల నిశ్శబ్దం తర్వాత ' అమ్మా ' ! అన్నయ్యకు కట్టుమెంత తీసు కున్నారే ? ' అని అడిగాను. "ఎంతో ఎక్కడ ? కట్టుం తీసుకున్నామని పేరేకాని పెళ్ళి ఖర్చులకే చాల్లేదు. మనం అడిగితే కదా ! వాళ్ళ నాలుగు వేలిస్తామన్నారు. పుచ్చు కున్నాం. సంబంధం నచ్చింది అంతే...మనం ఇవేమీ పట్టి చుకోలేదు. వశువుల్ని బేరానికి పెట్టినట్టు మనకు చే కాదుగా ! వాళ్ళకు ఓపినంత సంతోషం కొద్దీ యిస్తామన్నారు సరేనన్నాం. మనకీ తెలివితేటలు లేవుగా. పైగా మాట్లాడ

నోరుగల వాళ్ళేవరున్నారు మనకు ? కట్నం తీసుకున్నామని పేరేగాని అందులో సగానికి పైగా నగలే చేయిస్తామి పిల్లకు. పెళ్లి ఖర్చుకు ఇంకా వెయ్యి రూపాయలు పైన అయింది. ఇంకా ఆబాకీ కూడా తీరనేలేదు... ఇలాంటి బుద్ధులే వుంటే బాగుపడే వుండుము..." ఇలా సాగిపోతున్నది ఆమె ధోరణి.

నేను కాస్తేపాగి వీలుకనిపెట్టి "పోనీ అమ్మా... ఈ పిప్పళ్ళ బస్తాల సంబంధం పోతే పోయింది. దానికోసం బెంగ పెట్టుకోకు" అన్నాను.

ఆమె ఆ మాటలు విని నావైపు అదోలా చూసింది. నేను మళ్ళీ కొంచెం ధైర్యంచేసి "రోజులు మారుతున్నాయిలే అమ్మా" ఇలాంటి కట్నం దాహం గాళ్ళ నందర్నీ జైల్లో పెట్టే రోజులొస్తాయి చూడు అయినా నువ్వారికే తొందర పడు తున్నావు గాని లోకం గొడ్డుపోలేదమ్మా. అదీ గాక..." అంటూ ఒక్క క్షణం ఆగాను, ఎందుకైనా మంచిదని. ఆమె నావంకనే చూస్తున్నది. ఆకళ్ళలో కోపంగాని, వ్యతిరేకత గాని లేదని పసిగట్టి మళ్ళీ నెమ్మదిగా మొదలుపెట్టాను.

"అదీగాక... ఇంకోసంవత్సరం ఆగితే నా డ్రిగీ చదు వయిపోతుంది. మరొక్క రెండు సంవత్సరాలు ఓపిక పడితే ఎం.ఏ పూర్తయిపోతుంది. నిక్షేపంలాగా ఎక్కడైనా లెక్కెరరు ఉద్యోగం కళ్ళకద్దుకుని ఇస్తారు. ఆడపిల్లల కాలేజీల్లో ఈ మధ్య ఆడపిల్లలకు వేరేగా కాలేజీలు లెక్కలేనన్ని పెడుతున్నారు. తెలుసా ? "

ఆమెలో, ఆమె చూపులలో మార్పు లేదు. సానుభూతి తోనే వింటున్నది. అందుకని మళ్ళీ కొనసాగించాను.

"ఆడపిల్లల కాలేజీల్లో ఉద్యోగం హాయిగా వుంటుంది. మగవాళ్ళ గొడవ వుండదు. వేరేగా హాస్టళ్ళంటాయి. ఎక్కడా ఉండవచ్చు. అప్పుడు ఈ పిప్పళ్ళ బస్తా సంబం

దాలు కాదు రాజాలాపి సంబంధంస్తాయి. ఈ కన్నా
చదివింపులు... అలకలు...ఈ న్యూసెన్సు ఉండదు..”

నా మాటలు శ్రుతిమించి పోతున్నాయేమోననీ, కథ
అడ్డంతిరుగు తుందేమోననీ భయం వేసి అంతలోనే మళ్ళీ
గొంతులో గంభీర్యం తెచ్చిపెట్టుకుంటూ ,

‘అయినా...ఆడపిల్లగా పుట్టడం కన్నా అడివిలో మానం.
పుట్టడం బెటరు... ఆడపిల్లగా పుట్టి తల్లిదండ్రుల
ఇంత చింత, దుఃఖం కలిగించడం కంటే పుట్టగానే చావడ
మేలు...” ఇలా అంటూనే కత్తి పీట మొనమీద సుతారం
వేలుతాకించి ‘అబ్బ’ అన్నాను.

‘అయ్యో ! కోసుకున్నావుటే, ఏదీ నెత్తురొస్తున్నదా ?
అన్నది అమ్మ కంగారు పడుతూ.

“ఏం లేదులే...” అన్నాను నేను.

“లే... నువ్వు ఏమీ చెయ్యనక్కర్లేదు గాని , వెళ్లి
తడి గుడ్డ చుట్టుకో వేలికి. అయినా అలవాటు లేనిపనుల
కెందుకే తయారవుతావు ? ”.

నేను బతుకు జీవుడా అని దొడ్లోకి వెళ్లి చిన్న గుడ్డ
ముక్క సంపాదించి తడిపి చూపుడు వేలికి చుట్టుకుని మళ్ళీ
వచ్చి వంటయింట్లో కూర్చున్నాను. అమ్మ ప్రశాంతంగా
కూర తరుగుతూ కూర్చుని వుంది.

రాత్రి ఎనిమిది గంటలు దాటి వుంటుంది. అప్పుడు
నెమ్మదిగా లోపలికి వచ్చాడు మానాన్న. గుమ్మం దగ్గర
నెమ్మదిగా చెప్పులు వదిలి నన్ను సైగ చేసిపిలిచాడు. నేను
దగ్గరికి వెళ్లి ‘ ఏమిటే నాన్నా ’ అని అడిగాను.

“ ఉష్ ! నెమ్మదిగా మాట్లాడు. ఏమంటున్నది
అమ్మ...” అన్నాడు చొక్కా విప్పుతూ.

“నువ్వెళ్ల గానే నన్ను పిలిచి దగ్గర కూర్చో బెట్టుకుందా

నాన్నా ! "ఈ పిప్పళ్ల బస్తాల సంబంధం తప్పిపోతే పోయింది. నైనా మనమంచికే అంటారదే కాబోలు. నువ్వుహాయిగా చదువుకో. ఈ కట్నం పేరున ఎవరికో ధారపోసే డబ్బులో నాలుగో వంతు ఖర్చు పెడితే, మూడేళ్లలో నువ్వు లెక్కరరుస్తాపోతావు. ఆడపిల్లల కాలేజీలు తెగ పెట్టేస్తున్నారు దేశం అంటా... అప్పుడు రాజా లాటి సంబంధాలు తన్నుకుంటూ ఉన్నాయి. ఇక ఇంతలో ఇట్లాంటి ప్రయత్నాలు చెయ్యవద్దని మనాన్నతో చెబుతాను... ' అన్నది నాన్నా !"

మానాన్న చొక్కా సగం విప్పి అలాగే ఆశ్చర్యంతో అంటూ నిలబడిపోయాడు. తర్వాత ఎందుకో నవ్వాడు. చొక్కా తీసి దణ్ణేంమీద పడేశా " మంచిదే... విప్లవం వస్తున్నదన్న మాట...బాగుంది...చాలా బాగుంది..." అన్నాడు.

నేను మళ్ళీ " అమ్మ ఇంకా చాలా చెప్పింది నాన్నా... ఈ కట్నాల దురాచారం ఎంత ఘోరమైందో, వీటి వల్ల ఎన్ని మధ్య తరగతి కుటుంబాలు నాశనమైపోతున్నాయో అని ఎంతో బాధ పడిపోయింది. 'మన యింట్లో మళ్ళీ మరో కట్నం పెళ్ళి జరగడానికి వీల్లేదు. నువ్వు చదువై పోయాక ఉద్యోగంలో చేరు. అప్పుడే చూసుకోవచ్చు. ఇప్పుడు కొంచెం ముంచుకుపోయిందేమీ లేదు ' అని కూడా అన్నది "

నాన్న హుషారుగా నవ్వుతూ ' అబ్బో ! చాలా దూరం నడిచిందే కథ... ' అన్నాడు. మళ్ళీ వాలు కుర్చీలో కూర్చుని కళ్లు మూసుకుని " మంచిదే... ఊ...చాలా మంచిది... " అన్నాడు. అంతలో అమ్మ లోపలినుంచి వచ్చింది. గుమ్మం దాటుతూనే వాలుకుర్చీలో నాన్నను చూసి " ఎంతసేపయిందంటే వచ్చి... పిలవనైనా లేదేం ? ... " అన్నది.

"ఏదీ, ఇప్పుడే వచ్చాను... ఆ పేరయ్య శాస్త్రి కుమారు "

చేస్తే వెళ్ళాను. అన్నట్టు పెళ్ళాంపోయి సంవత్సరం కాలేదు
వాడప్పుడే పెళ్ళికి తయారవుతున్నాడు. దారుణం...

మాఅమ్మ ఆశ్చర్య పోతూ గుమ్మంలో కూలబడి “ఊ! అనుకుంటూనే వున్నాను. నలుగురు పిల్లలున్నారు. నడి వయసుదాటింది. ఇప్పుడీ బుద్ధి ఏమిటి ? ” అన్నది.

“ అదే... ఆపిల్లలను చూసేందుకే ఒక మనిషి కావాలి... అందుకు గాను పెళ్ళి చేసుకుంటాట్ట. కట్నం వగైరా లేవీ అక్కర్లేదట... పిల్ల మాత్రం అందంగా ఉండాలిట ”

“ఓరి వీడికి చిచ్చు పెట్టా. ఇంత బతుకూ బతికి ఇవేం బుద్ధులు. పోగాలపు బుద్ధులు కాకపోతే...” కట్నం గురించి కూడా ప్రస్తావన చేశాడా ? కలికాలం... కలికాలం కాబట్టే ఇలాంటి వెధవ బుద్ధులు పుట్టుకొస్తున్నాయి... సరే లేవండి... వాడ్డిస్తాను... మంచి వార్తలే తెస్తారు మీరు...”

“నన్నేం చెయ్య మంటావు... చెప్పాడు... విన్నాను... అంతే...” అంటూ లేచాడు నాన్న.

భోజనాల ముందు ఆయన ఉన్నట్లుండి “ నీలో వచ్చిన మార్పుకు నాకెంతో ఆనందంగా ఉంది...” అన్నాడాయన.

“ఏమిటి ? ” అన్నట్లు చూసింది అమ్మ.

“అదే ... నువ్వు అమ్మడిని చదువుకోమనే చెప్పావుగా. ఇంతలో వేలకు వేలు కట్నాలు పోసి పెళ్ళి చెయ్య వలసిన అవసరం ఏముందిలే.

నువ్వనట్టు దాన్ని చదువుకోనిస్తే ఉద్యోగంలో చేరాక అప్పుడే వస్తాయి సంబంధాలు. నీ పుణ్యమా అని ఇంకా సంబంధాల కోసం అడ్డమైన చోట్లకూ, తిరగడం, అడ్డమైన వాళ్లకాళ్ల పట్టుకోడం బాధ నాకూ తప్పుతుంది. మవ్వే రైటు ... ” అన్నాడాయన.

మా అమ్మ మలిపోయిన దానిలాగ కాస్తేపు ఆయన వంక చూసి తర్వాత పక్కనే కూర్చున్న నావైపు చూపులు తిప్పింది. నేను నెమ్మదిగా తలఎత్తి భయంతో ఆమె ముఖంలోకి చూశాను. ఆమె పెదవుల మీద చిరునవ్వు కనిపించి ' అమ్మయ్య ' అనుకుని చివాలున లేచి ముందుగదిలోకి వచ్చి కూనిరాగం తీస్తూ మంచం మీద కూలబడ్డాను.

ఇక్కడికి ఒక గొడవ సెటిలయింది...

ఇక... రేపు...?

మరునాడు ఉదయం నిద్రలేస్తూనే కళ్లు తెరిచి కిటికీలోనుంచి చూస్తే పలుచటి బంగారు రంగు ఎండ కనిపించింది. గోడపక్కగా ఉన్న గన్నేరు చెట్టు పసుపు పచ్చని చిన్న చిన్న బంగారపు ముద్దల వంటి పూలతో నిండుగా కవి పించింది. కిటికీ పక్కగా ఒత్తుగా పెరిగిన గులాబీ మొక్కకు అరచేతి వెడల్పున ముదురు ఎర్ర రంగు పూలు రెండు పూచి నీటి బిందువులతో పిల్లగాలికి అటూ యిటూ కదులుతూ మనోహరంగా వున్నాయి. రంగురంగుల చిన్న పిట్ట ఒకటి ప్రహరీ గోడ మీద తిష్ట వేసుకుని కూర్చుని రాగాలు తీస్తున్నది.

నిన్న జరిగిన దంతా నెమరు వేసుకుంటూ బద్ధకంగా అలాగే పడుకుని వున్నాను. అంతలో కిటికీ పక్కన గులాబీ మొక్క పక్కనుంచి సన్నగా సుతిమెత్తని పిలుపు వినవచ్చి తల తిప్పి చూశాను. ఉమ నవ్వుతూ కనిపించింది. హుషారుగా వచ్చి కూర్చుని 'లోపలికి రమ్మని' స్నేగ చేశాను.

మరు నిమిషంలో నెమ్మదిగా లోపలికివచ్చి గోడ పక్కగా రగిల బడి కూర్చున్నది ఆపిల్ల. పాతడైనా శుభంగా ఉన్న పసుపు పచ్చని రంగు వోణీ...తెల్లని పరికిణీ మీద నల్లని చెట్టు... మెడలో సన్నని పూసల దండ... నల్లగా ఉన్నా

కళగల ముఖం. చెంపలకు చేరేదేసి తెల్లని కళ్ళి ...నన్ను
తున్నప్పుడల్లా మెరిసే పలువరస పేదరికమనే మసి గుడ్డల్
చుట్టబడిన వ్రజంలాగున్నది ఉమ.

నేను కృత నిశ్చయురాలినై వున్నాను. ఆవిషమమ్మె
రాతి పడుకున్న తర్వాత పొద్దు పోయే వరకూ ఎంతో ఆల
చించాను. ఎట్టి పరిస్థితులలోనూ, ఎవరు ఏమన్నా సరే
ఎన్ని అవాంతరాలు ఎదురైనా సరే ఈపిల్లను నాతో తీసుక
వెళ్ళి స్కూల్లో చేర్పించాలి ఇది నానిశ్చయం.

నేను లేచి నుంచం చివరకు జరిగి ఉమను ఇంకి
ముందుకు జరగమని స్నేగ చేశాను. ఆమె ఉత్కంఠిత
ముందుకు జరిగింది.

"మిర్రో వారిం పోజుల్లో నేను వెళ్ళిపోతున్నాను
సిట్టి బస్తా సంబంధం తప్పిపోయింది. గండం గడిచింది
అంటేవాడు. ఇంతలో మళ్ళీ సంబంధాలు చూడరు. ప్రస్తు
తానికి బెడత తప్పిపోయినట్టే "

ఉమ ఉత్కంఠితో అసందంగా సంబుద్ధి.

"శ్రద్ధగా చిను. రాతి అంతా సిట్టి గురించి చాల
ఆలోచించాను "

"నన్ను గురించా ?" అన్నది ఉమ కొంచెం ఆశ్చర్యంగా

"అవును నిన్ను గురించే. నేను వెళ్ళేటప్పుడు నిన్ను
కూడా తీసుకుపోతాను. అక్కడ స్కూల్లో చేరి చదువు కుండ
పుగాని".

ఉమ: కళ్ళు మరింత పెద్దవై నాయి. నెమ్మదిగా
గొణుగుతూ

"కాని ... మానాన్న..." అన్నది ఏదో అనుచూసినంత

"మీ నాన్నతో నేను మాట్లాడతాను. అంతా వెళ్ళి
ఒప్పిస్తాను "

“ఏం చెబుతారు ? ” ఉమ గొంతుతో మరింత ఆశ్చర్యం వ్యనించింది.

“అన్నీ వివరించి చెబుతాను. నిన్ను చదువుకో సీయకుండా ఈ పల్లెటూల్లో జైల్లోలాగా ఉంచడం తప్పని చెబుతాను. నువ్వు తెలివిగల దాని వనీ చదువులో పెడితే చాలా గొప్పదాని వవుతావనీ, సంగీతం నేర్చిస్తే నీకు గొప్ప భవిష్యత్తు వుంటుందనీ, అప్పుడు నువ్వు ఉద్యోగంలో చేరి బోలెడంత డబ్బు సంపాదిస్తావనీ చెబుతాను. ఇక్కడే వుంచితే చదువూ చట్టుబండలూ లేక ఎందుకూ పనికిరాకుండా ఒక పనిమనిషిగా అంటు తోముకుని బతుకుతావని చెబుతాను. నువ్వేమం లావు ? ”

ఉమ బిక్కు బిక్కు మంటూ చూసింది. ఆమె కళ్ళలో దిగులు...అనుమానం...భయం...ఇన్ని కనిపించాయి.

నేను నెమ్మదిగానే అయినా దృఢంగా అన్నాను “నువ్వు ముందు ఇది తేల్చి చెప్పు. నీకు చదువుకోవాలని ఉందా ? లేదా ? ”

ఉమ భయంగానే తలవూపింది.

“సంగీతం కూడా నేర్చుకుని గొప్పదాని వవుదామని ఉందా, లేదా ? ”

ఉమ మళ్ళీ తలవూపింది.

“ఏదీ లేకుండా ఈ పల్లెటూళ్లో అయింట్లో ఈ యింట్లో అంటు తోము కుంటూ పనిమనిషిగా బతుకు నామని వుందా ? ”

పెద్ద పెద్ద కళ్ళలో బెదురు...

“ఎవడో అంటు వెధవవచ్చి వచ్చే యేడో ఆపై ఎవరయితే ముడిపెట్టి ఇక్కడే నిన్ను శాశ్వతంగా బంధించి రేస్తారు...తప్పదు...ఇదంతా నీకిష్టమేనా ? ”

ఉమ కళ్ళు నీటిసారలో తళ తళలాడుతున్నాయి. తల

అడ్డంగా ఉప్పుతూ " ఉ : హ : ! నాకట్లా బతుకుదావని లేదు " అన్నది.

"మరి ? " అనిరెట్టించాను.

"చదువుకోనాలని ఉంది. చదువుకుని ఉద్యోగం చెయ్యాలని ఉంది. చదువుకుంటూ సంగీతం నేర్చుకుందా మని వుంది."

"మరయితే... " అంటూ లేచాను నేను.

" నేను చెప్పినట్టు విను. బాధ్యత అంతానాది. కేవలం నువ్వు ఏమీ ఎదురు మాట్లాడకుండా ఉంటే చాలు. నేనంతా సరిచేస్తాను. అన్నట్టు మీ మామయ్య మంచివాడ న్నావు కదూ ? అక్కడికి వెడితే స్కూల్లో చేర్పించి చదువు చెప్పిస్తాడా ? లేకపోతే అక్కడ కథ అడ్డం తిరుగుతుందా ? "

ఉమ గట్టిగా విశ్వాసంతో అన్నది. "లేదు. ఆయన ఎంతో మంచివాడు. నా చదువు ఆపవద్దనీ, ఎంత వరకూ చదువు కుంటే అంతవరకూ తానే నాకు చదువు చెప్పిస్తాననీ నాన్నతో గట్టిగా వాదించాడు కూడా "

"సరే అయితే. కాస్సేపటిలో మీయింటికి పోదాం." అన్నాను.

"మీరా ? మీయింటికి వస్తారా ? " ఉమ ఆశ్చర్య పోయింది.

"అవును. మనమే మీయింటికి పోదాం. కిందా మీదా పెట్టి ఎలాగో అక్కడే ఒప్పందం కుదుర్చుకుందాం... మాస్తావుగా నా తడాఖా..."

మరో గంటలో పనులన్నీ పూర్తి చేసుకుని వంటగదిలోకి తొంగి చూశాను. అమ్మ అప్పటికే వంటగదిలో యమా బిజీ గా వుంది.

"అమ్మా ! ఏంతోచడం లేదు. అలా పద్మగారింటికి

వెళ్ళాస్తాను". అన్నాను.

"ఏం ? ఎందుకు తోచదు ? పనిలేకపోతే సరి. ఇలా వచ్చి ఈ కూరలు తరిగిపెట్ట కూడదా ? వంటలో కాస్త చేతిసాయం ఉండగూడదా ? పద్మ గారింటికి వెళ్లి పిచ్చి కబుర్లు చెప్పుకోడమో, లేకపోతే ఆటలాడుకోడమో ... అంతేగా..." అని గయ్మని లేస్తుందేమోనని భయపడ్డాను.

కానీ అలాటిదేమీ లేదు. ఆమె చాలా ప్రశాంతంగా "అలాగే...వెళ్ళిరా...కాస్త పెందలాడే వచ్చేయ్ " అన్నది.

'బ్రతుకుజీవుడా' అనుకొంటూ బయటికి వచ్చాను. పది గంటలవుతున్నదేమో. వరండాలో మూడువంతులు విండ పడుతున్నది. గోడనానకుని కూర్చునివుంది ఉమ. ప్రహరీ గోడపైగా కురిస్తున్న తెల్లని ఆకాశంలోకి చూస్తున్నది. వరండా చివరకు వచ్చి " సోదాంపద " అన్నాను.

అలాగే కూర్చుని నావంక భయంభయంగా చూసింది.

నేను దగ్గరికి వెళ్లి తలమీద చెయ్యి వేసి " భయమేం దుకా ? మనం పోతున్నది సింహం దగ్గరికో, పులిదగ్గరికో కాదుగా ? మీనాన్న దగ్గరికేగా ? ఏం ఇప్పుడు ఇంట్లో వుండడా ?" అన్నాను.

ఉమ తల వూపుతూ " ఉంటాడు" అని బదులు చెప్పింది.

" మరి, రావేం ? "

నెమ్మదిగా కదిలింది గాని లేవలేదు. అంతలో మళ్ళీ నసుగుతూ " ఇంట్లో నే వుంటాడు గాని...ఎట్లా వున్నాడో," అన్నది.

"అంటే ? "

"మీకు తెలిదమ్మాయి గారూ ? " అంటూ ఉమ దగ్గరగా వచ్చినిలబడి "మానాన్న తాగుబోతు. రోజూ రాత్రిళ్ళు

తాగి వొస్తుంటాడింటికి... " అన్నది.

నేను నవ్వాను. " అయితే మరి మంచిది. తాగు బోతువాళ్ళకు మాట పెళుసే గాని మనసు మెత్తని. అయినా ఇది పగలు. పదపోదాం " .

"మిమ్మల్ని ఏమన్నా అంటాడేమో ? "

"ఏమీ అనడు. నువ్వువూరికే చచ్చు పెద్దమ్మ తాగ ప్రతి దానికీ భయపడుకు. ఇట్లా అయితే ఏ పనీ కాదు -" ఉమ లేచి బయలుదేరింది.

ఇద్దరం చురుకుగా అడుగులు వేస్తూ వీధిలోకి వచ్చాము.

వీధిమలుపు తిరిగామో లేదో మానాన్న చేతిలో తిరికాష్ట్ర మహిష బంధంలాటి కవితెకట్టుతో ఎదురై కళ్ళజోడులోనుంచి మాయిద్దరి పంకా చూస్తూ " ఎక్కడికే బయల్దేరారా ? " అని ప్రశ్నించాడు.

నేను గబుక్కున " వద్దావాళ్ళింటికి నాన్నా ! ఈ పిల్ల ఏమో నాకుతోడుగా వొస్తున్నది " అన్నాను.

"అలాగా ? అయితే త్వరగా వచ్చేయండి, కబుర్లలో పడక..." అంటూ ఆయన ముందుకు సాగిపోయాడు.

ఎండలో చురుకుసాలు ఎక్కువైంది. ఉమ ముందు నడుస్తున్నది. నేను నుదుట పట్టే చెమటను కొంగుతో తుడుచుకుంటూ ఆమె వెంటనే నడుస్తున్నాను. అంతలో ఉమ మాట్లాడటం ప్రారంభించింది.

"మానాన్న మొదట్లో సైన్యంలో పనిచేసేవాడండీ... యుద్ధమైపోయాక బర్మానుంచో ఎక్కణ్ణుంచో తిరిగి వచ్చే శాడండీ. ఈ ఊళ్లో దక్షిణంగా మాకు ఒక అర ఎకరం పొలం కూడా ఉండేదండీ. కాని పంట పండకా ఇబ్బందిగా వుండి ఆకాస్తా అమ్మేసి మానాన్న పెళ్ళయిన కొత్తల్లో రోడ్డు

వీధిపొటలు పెట్టాడండి. రెండుమూడేళ్లు బాగానేగడిచింది.
కాని ఆతర్వాత పొటలు దివాలా తీసిందండి. అంతే. మా
నాన్న ఏమీ తోచని వాడిలాగ ఏమీ చెయ్యకుండా ఇలాగై పోయా
డండి "

• ఆతర్వాత మాటలు ఆపింది. అప్పటికి ఊరిచివరకు
వచ్చాము. పైగట్టునీడ నిలబడ్డాము. ఒకవైపు వూరి
చెరువు. అందులో ఎప్పుడూ నీళ్లుండవు. ఒక పక్కగా
పోలేరమ్మ గుడి...చుట్టూ ఈత చెట్లు...చెరువు కట్ట క్రింద
రోడ్డు. రోడ్డు పక్కన అంతులేకుండా పెరిగిపోయిన తుమ్మ
చెట్లు...దూరంగా మంచినీళ్లు బావి.

చిన్న కాలి బాట చూపించింది ఉమ చూపుడు వ్రేలితో.
తుమ్మల మధ్యగా నడిచి వెళ్లాము. ఎత్తుగా రాళ్లమీద కట్ట
బడిన చిన్న యిల్లు...పైకప్పు తాటాకులదే కాని గోడలు
మాత్రం బలమైన కొండరాళ్లతో కట్టారు. చిన్న వరండా.
లోపల ఒకటే గదిలాగుంది. వరండాలో నులక మంచంలో
పడుకుని పైకి చూస్తూ ఏదో పదంపాడుతున్నాడు ఉమ
తండ్రి. అతని పేరు నారయ్య.

కొద్ది దూరంలోనే ఆగి ఉమ ఎందుకో నాచెయ్యి పట్టు
కుంది హఠాత్తుగా. నేను నవ్వుతూ ఆమె చేతిని నిమిరాను.

'ఏమీ ఫరవాలేదు లేమ్మ'ని భరోసాయుచ్చాను స్నేగలతో.
నాకాలి క్రింద ఎండినకొమ్మ విరిగిన శబ్దానికి మంచంలో పడు
కుని వుండే తలతిప్పి చూశాడతడు. వెంటనే లేచికూర్చున్నాడు.
కళ్లు పెద్దవి చేసుకుని మాయిద్దరి వైపు చూశాడు.

అప్పుడు గమనించాను నేను. మంచం పక్కనే స్తంభా
నికి కుంటివాళ్లు వాడుకునే క్రర లున్నాయి. అతని కొక కాలు
లేదు.

ఉమ ముందుకు వచ్చి " అమ్మాయిగారు... పట్నంలో

చదువుకుంటున్నారు. కాలేజీలో " అన్నది.

అతడు నవ్వాడు. ఉమ ఈలోపలే లోపలికి వెళ్లి ఒక పాత చాప తెచ్చి పంచలో పరిచింది.

నేను పంచ చివర కూర్చున్నాను. "కింద కూర్చుంటా వెండుకమ్మా ? " అంటూనే అతడు నావంక చూస్తూ "సిపేరేమిటి తల్లి ? " అని అడిగాడు.

"వసుంధర..." అని చెప్పాను.

"బాగుందమ్మా. మా అమ్మాయికి వాళ్ళ నాయనమ్మ పెట్టింది పేరు, ఉమ అని. ఆడపిల్ల పుట్టిందని ఒక టే మురిసి పోయేది పిచ్చిది. ఏంలాభం ? ఏమీచూడకుండానే దాని మూడో యేటో, నాలుగో ఏటో చచ్చిపోయింది ".

నేను నెమ్మదిగా "ఉమ చెప్పింది మీరు యుద్ధంలో పని చేశారని " అంటున్నాను.

అతడంతలో నిట్టూర్చి " ఏం యుద్ధమోలే అమ్మా ! కడుపు కోసం ఏపనీ దొరక్క చేశాను. బ్రిటిషోడి హయాంలో దేశాలన్నీ తిరిగాను. చావుదప్పి కన్నులొట్టపోయినట్టు ఇట్లా ఏమీ చేతకాని వాణ్ణయి పోయాను " అన్నాడు దిగులుగా.

ఎదురుగా చిన్న తాటి చెట్టు పక్కన సూర్యబింబం... వేసవి కాలమంతా తన ప్రలాపాన్ని చూపించి సమస్త ప్రపంచాన్ని పెనం మీద వేయించినట్టు ఉడికించి వేసిన సూర్యుడు శౌర్యం ఉడిగిన వృద్ధవీరుడిలా ఉన్నాడు. అప్పుడప్పుడు ఆకాశంలో మబ్బులు ప్రత్యక్షమై ఉండి ఉండి గర్జించి పోతున్నాయి. నిన్న సోయంకాలం సన్నని చినుకులు పడ్డాయి కూడా.

అతడు నిట్టూర్చి సర్దుకుని కూర్చున్నాడు. నేనతని వంక తిరిగి అతని ముఖం లోకి కన్నార్పకుండా చూశాను.

మాసిన గడ్డం, కళలేని కన్నులు, దుబ్బుగా పెరిగిన జుట్టు
ఎక్కడో చూస్తున్నట్టున్న చూపులు.

నేను హఠాత్తుగా అన్నాను “ మీ ఉమ తెలివైన పిల్ల.
పాటలు కూడా బాగా పాడుతుంది. చదువెందుకు మాన్పించారు ? చదువుకుంటే ఎంతో పైకొస్తుంది ”

అతడు నావంక కళ్ళు పెద్దవి చేసుకుని చూస్తూ ఉండిపోయాడు. కొన్ని క్షణాల నిశ్శబ్దం తర్వాత మళ్ళీ అన్నాను.

“నేను తొందరలో వెళ్ళిపోతున్నాను. అక్కడ కాలేజీలో నాచదువు. ఉమను కూడా నాతో పంపిస్తే తీసుకుపోయి మళ్ళీ స్కూల్లో చేర్చిస్తాను. అక్కడ వాళ్ళ మామయ్య ఉన్నాడని, ఆయన తనను చదివిస్తాడనీ అన్నది ఉమ. మీ కేమీ ఇబ్బంది గానీ ఖర్చుగానీ ఉండదు. పైగా ఉమ నిషయాలన్నీ నేను చూసుకుంటాను. మీకేమీ భయం అక్కర్లేదు”

అతడలాగే వింటున్నాడు.

“ఉమకు చదువుకోవాలనీ, సంగీతం నేర్చుకోవాలనీ ఎంతో అభిలాష. అందుకు తగిన తెలివితేటలు, అర్హతలు అన్నీ ఉన్నాయి. ఆలోచించండి. చదువుకుని పైకిరావలసిన పిల్లను ఇక్కడ పనిమనిషిగా తయారు చెయ్యడం ఘోరం. అవకాశాలు లేక చదివించలేకపోతే అదివేరు. కాని వాళ్ళ మామయ్య ” అంటూ ఆగాను. అంతలోనే మళ్ళీ “అసలు వాళ్ళ మామయ్య ఉమను చదివిస్తానని అన్నమాట నిజమేనా?” అని అడిగాను.

అప్పుడతడు తలవూపాడు.

“అయితే, ఇక ఆలోచన దేనికి ? ”

అతడు ఇబ్బంది పడుతున్న వాడిలా “ సగాయి ఇంట్లో నాపిల్లను చదివించడానికి మనసొప్పలేదుతల్లీ? లేకపోతే పిల్ల చదువు కుంటానంటే వద్దం టామా? మాతెల్లాగూ

శక్తిలేదు..." అన్నాడు నెమ్మదిగా.

"అది పరాయి

యిల్లా? "

" మరి ? "

అనుకోకుండా హఠాత్తుగా అనేశాను. "మీచెల్లెలుపోయే సరికే ఆయన పరాయి వాడై పోయాడా? " అని.

అతడు గుడ్డుపెద్దవి చేసుకొని చూశాడు. "ఆయన చాలా మంచివాడని చెప్పింది ఉను. అదినిజమేనా?"

' నిజమే' అన్నట్టు తలవూపాడతడు.

"అయితేయిక అనుమానం దేనికి? "

అతడు ఆలోచిస్తున్నాడు. నేనుఊరుకోలేదు. రోహం వేడిగా ఉన్నప్పుడే దెబ్బకొట్టాలి. అందుకని అన్నాను.

" కాలం మునుపటిలా లేదు. మునుపంటే చదువు కున్నా, చదువుకోక పోయినా గడిచిపోయేది. ఎలాగో ఒకలాగా గడిచి పోయేది. ఇప్పుడు చదువు అవసరం. చదువుకోకపోతే వెనకబడి పోవడమే. మునుపు మగపిల్లలు చదువుకుంటే చాలు లెమ్మని అనుకునేవారు. ' ఆడపిల్లలకు చదువెందుకు? ఉద్యోగాలు చెయ్యాలా? ఊళ్లేలాలా?' అని అనుకునే వారు. కాని కాలం మారింది. ఇంకా మారుతున్నది. ఆడపిల్లలు చదువు కోకుండా జీవితమంతా పనివాళ్ళగా ఉండరు. వాళ్ళూ చదువుకొని ఉద్యోగాలు చేస్తున్నారు. ఊళ్లేమిటి? దేశాలే ఏలుతున్నారు. ఉమ తెలివితేటలు చదువులోనే రాణిస్తాయి.

అంట్లపనిలో రాణించవు. ఆమె ఏం కాబోతున్నదో నివరికి తెలుసు ? చదువు పూర్తయి ఉద్యోగస్తురాలు అవుతుందో! సంగీతం నేర్చుకుని గొప్పగాయని అవుతుందో మనం చెప్పలేము కదా ! రెంటిలో ఏదయినా మీకే ఆనందం... మీకే సుఖం చదువు చట్టబండలూ లేకుండా ఇలాగే ఇక్కడే ఉండి.. పనిమనిషిగా తయారైతే మీరు ఆనందంగా ఉండ గలర

ఆలోచించుకోండి. ...చిన్నదాన్నే అయినా చెబుతున్నాను”

అతడు సర్దుకుని కూర్చుని ఆలోచనలో పడ్డాడు. తీర్వాత వావంక ఒకసారి తలతిప్పి చూశాడు. భుజంపైగా తలతిప్పి వెనుక బిక్కుబిక్కుమంటూ నిలబడివున్న కూతురివైపు చూశాడు.

అంతలో నేను లేచాను. చేతులు దులుపుకుంటూ “తొందరేం లేదు, నెమ్మదిగా ఆలోచించుకునే ...” అంటున్నాను.

అతడు “ఇందులో ఇంకా ఆలోచించేదేముంది తల్లీ? మవిప్పూడు కౌత్తుగా ఏమీ చెప్పలేదు....ఈ చర్చ అంతా ఇంతకు ముందే అయింది. తర్జనభర్జనలు అన్నీ అయినాయి. కాక పోతే ఎందరెన్ని చెప్పినా వినక నేనే అంతా చేశాను...మొండి కేశాను.” అంటూ ఉమ వంక తిరిగి “లోపల పెట్లో నాచిన్న సంచి పట్టుకురా...” అన్నాడు.

ఉమ లోపలికి వెళ్లి మరుక్షణంలో ఒక హ్యాండ్ బ్యాగ్ తో వచ్చింది. అతడు దాన్ని అందుకుని అందులోంచి ఒక చిన్న పాత పర్సు తీశాడు.

హ్యాండ్ బ్యాగ్ అవతల వుంచి పర్సులో నుంచి డబ్బు తీసి లెక్కపెట్టాడు.

తర్వాత నిట్టూర్చి ‘వంద రూపాయలున్నాయి.’ అన్నాడు.

నేను ప్రశ్నార్థకంగా చూశాను.

“ఎందుకైనా ఉంటుందని ఈ డబ్బు ఎప్పుడో దాచి పెట్టాను...ఇది తప్ప ఇంకేమీ లేదు కూడా. నేను పిల్లదాని కేమి ఇవ్వగలనో, ఏం చెయ్యగలనో నాకు బాగా తెలుసు. నే నెందుకూ పనికిరాని అశక్తుణ్ణి. అందుకే బాధ పడుతూనే దాన్ని చదువు మాన్పించాను. ఇన్నాళ్లూ అంటే నాతోడ

బుట్టన చల్లలు ఉంది కాబట్టి దాన్ని బాగా చూసింది. కడు
పులో పెట్టుకుని కాపాడింది. అది పోవడంతో ఆశ కాస్తా
చల్లారిపోయింది. ఆయన మంచి వాడే. కాదనను. కాని
ఇప్పుడాయనకూ నాకూ ఏమిటి బంధుత్వం? 'పరాయి
యింటో పిల్లను ఉంచి చదివించడం ఏమిటి?' అని ఆలో
చించాను. ఇప్పుడు నువ్వుంతగా చెబుతున్నావు కాబట్టి నీ
యిష్టప్రకారమే కానియ్యి తల్లీ! అది ఇక్కడ ఉండి నిందు
కూకొరగాకుండా పోతున్నదే అని నాకూ బాధగానే వుంది. కాని
నువ్వుకొంచెం పెద్దపిల్లవు... పెద్ద చదువులు చదువబోతున్న
దానివి. నువ్వక్కడ దాన్ని కాస్త కనిపెట్టి ఉండి, దాని బాగో
గులు చూస్తానంటే నాకేమిటి అభ్యంతరం?"

వంద రూపాయలు అతని చేతిలోనే ఉన్నాయి. కొద్ది
క్షణాలు నిశ్శబ్దంగా ఉండి తర్వాత ఉమవంక తిరిగి
"అమ్మాయిగారు చెప్పినట్టువిని బుద్ధిగా చదువుకుంటావా?"
అని అడిగాడు.

ఉమ కళ్లు సంతోషంతో తళతళలాడుతున్నాయి.
తండ్రి ప్రశ్నవిని సంభ్రమంతో తల వూపింది.

అతడు చెయ్యిజాపి ఆమె చేతిలో డబ్బు వుంచి "ఇదుగో
ఇంతేవుంది డబ్బు. మామయ్యను మునుపటిలాగా ప్రతీదానికి
వేధించక ఈ డబ్బు జాగ్రత్తగా వాడుకో. మళ్ళీ ఎప్పుడో
చెప్పలేనుగాని నాకురాగానే నేను పంపిస్తాను. ఇప్పుడక్కడ
అత్తయ్య లేదు. అది గుర్తు పెట్టుకుని మనులుకో. జాగ్రత్త
ఈడబ్బు అమ్మాయిగారి దగ్గర ఉంచు." అన్నాడు.

ఉమ డబ్బు నాచేతికి అందించింది. ఆనందంగా
అందుకున్నాను. వేసిన ప్రయత్నం ఫలించినందుకు సంతోషం
లోనాకళ్లు చెమర్చాయి. అప్పటికప్పుడు ఏమి మాట్లాడాలో
తెలియలేదు. కొద్ది క్షణాలు మౌనంగా వుండిపోయాను.

తర్వాత ఒక్క నిమిషం అగి 'నేను తలపెట్టినపని ఇంత త్వరగా, ఇంత తేలికగా అవుతుందనుకోలేదు. మీరెంతో మంచివారు...' అన్నాను.

అతడు నవ్వి ఊరుకున్నాడు.

• నేను లేచి "వాస్తానిక..." అన్నాను.

"వెళ్లిరండమ్మా ! దాన్ని మీతో పంపిస్తున్నాను. దాని మంచి, చెడూ అన్నీ మీరే చూడాలి..." అన్నాడు. అతని కంఠస్వరం చిత్రంగా ధ్వనించింది.

నేను అడుగు ముందుకు వేయగానే "అమ్మీ! అమ్మాయిగారి వెంట వారి యింట్లోదాకా వెళ్ళరా..." అన్నాడతడు.

ఉమ నావెంటనే వచ్చింది.

పది అడుగులు వేశామో లేదో ఉమ ఆగిపోయి ఉన్న ట్లుండి నా చేతులు పట్టుకుని నీళ్లు నిండిన కళ్లతో నావంక చూసింది. ఆకళ్లు కృతజ్ఞతతో తళతళలాడుతున్నాయి.

"అబ్బే పిచ్చిదానా ! ఇందులో నేను చేసిందేముంది..., అన్నాను, ఇంకేమనాలో తోచక.

ఉమ ఏమీ మాట్లాడలేదు. అంతలో నా చేతులు వదిలిపెట్టి నడవటం ప్రారంభించింది. మేము మా ఇంటికి వచ్చేసరికి ఆకాశంలో సూర్యబింబం నిస్తేజంగా, మత్తుగా వెలుగుతున్నది. అటువైపునుంచి మబ్బులు కమ్ముకుని వస్తున్నాయి. నల్లగా దట్టంగా వున్న మబ్బులు.. యుద్ధానికి తలపడిన సైన్యంలా గర్జిస్తున్న మబ్బులు. ఉండి ఉండి ఆకాశంలో ఒకవైపుకు విద్యుత్తుతో గీత గీసినట్టు కళ్లు మిరిమిట్లు గొలిపేలా మెరుపుతీగ... మేము వరండాలో కూర్చున్నామో లేదో అంతలోనే దడదడమని వర్షం ప్రారంభమైంది.

నెలరోజుల తర్వాత...

కాలేజీ వరండాలో నడుస్తూవుంటే పద్మిని ఎదురై

‘ఏకోసం ఏవం వచ్చారు. రూములో కూర్చోబెట్టి వచ్చాను.’ అన్నది. నాకు తెలుసు. ఉమ వచ్చివుంటుంది. స్కూల్లో చేరి హాయిగా చదువుకుంటున్నది. శనివారం వస్తే చాలు మధ్యాహ్నం పూట వచ్చేస్తుంది. నాలుగైదు సార్లు అలా వచ్చింది. ...

మావూరి నుంచి రాగానే ముందు స్టేషను నుంచి నేరుగా ఇద్దరం ఉమ మామగారింటికి వెళ్ళాము. ఆయన నేనంతకు ముందు ఉమద్వారా, ఉమ తండ్రి ద్వారా విని ఏర్పరచుకున్న అభిప్రాయానికి తగినట్టుగానే వున్నాడు. వాళ్ళది చిన్నదైనా చక్కని ముచ్చటైన యిల్లు. అన్నీ క్వార్టర్స్ ఒక్కలాగే వున్నాయి. ఇంటిముందు రకరకాల పూలచెట్లు... చిన్న పరండాలో మసీద్లాంట్ అందంగా అల్లుకుని వుంది.

ఆయన పేరు జగన్నాథం. ఎక్కువ చదువుకోక పోయినప్పటికీ ఏళ్ళ తరబడి బాధ్యత కలిగిన ఉద్యోగంలో ఉండడం వల్ల సంక్రమించిన నాగరిక ఛోరణి, మంచితనం ఆయనలో కనిపించాయి. ఉమను, నన్ను చూడగానే ఎంత గానో ఆనందించాడు. మేము వచ్చిన పని, మేము సాధించిన ఫునకార్యం విని నిజంగా మురిసిపోయాడు. ఎవరూ లేక కళావిహీనంగా పడివున్న యిల్లు చూడగానే నాకు దిగులు కలిగింది. ఆయన ఉమను తన దగ్గరే ఉంచుకుని చదివి ద్వామిని అంతకు ముందు ఎంత రాప్రతయ పడినా వీల్లేక, కాదనిపించుకుని ఊరుకుండిపోయాడేగాని ఉమ అంటే ఆయన కు తగని ఆప్యాయత, అనురాగం... ఉమనేరుగా యింట్లోకి వెళ్ళి ఆనందంగా కలియదిరిగింది. బల్ల మీద ఉన్న రేడియో సెట్టును పలకరించింది. రాసిక్కడ ఉండగా అత్తగారి సాయంతో కుట్టుపని చేసిన అందమైన డోర్ కర్టెన్ చూపించింది. అల్మారులో దాదాపు వండికు పైగా రికార్

లున్నాయి. వాటిని నాకు చూపించింది ఉమ.

ఆపిల్లను అక్కడ విడిచి ఆయనకు డబ్బు అందించి వచ్చాను నేను...

...రూములో కుర్చీలో కూర్చుని కూనిరాగం తీస్తూ వ్రిక తిరగవేస్తున్నది ఉమ. ఆ కూనిరాగం లోనే ఏదో మధురిమ...తీయదనం.

నేను తోపలికి వెళ్తానే వున్నకాలు బల్ల మీద గిరవాటు వేసి "నువ్వు సంగీతం వేర్చుకోగూడదూ ఉమా?" అన్నాను. ఆ పిల్ల అందంగా నవ్వుతూ కుర్చీ పక్కనే ఉన్న ఒక ప్యాకెట్టు అందించింది.

"ఏమిటిది?" అన్నాను దాన్ని అందుకుంటూ.

కొంచెం చిడియ పడుతూ నెమ్మదిగా చెప్పింది. "నిన్న మాస్కూల్లో పాటల పోటీలు జరిగాయి..." వేనంతలోనే అనందంగా "ఫస్ట్ ప్రయిజా?" అని అడిగాను. తల వూపింది.

ప్యాకెట్టు విప్పి చూస్తే అందమైన చిలకల బొమ్మలున్న గంధపు చెక్క శిల్పం...

"భేష్ ! నువ్వు బాగా పెక్కి రావాలి. చదువేకాదు. సంగీతంలో కూడా." అంటూ లేచాను నేను.

"నేను స్నానం చేసి వస్తాను. అలా బైటికి పోయి వద్దాం."

ఆ తరువాత పావుగంటలో యిద్దరం రిక్సాలో ఎక్కి బయలు దేరాము. నేను ఆలోచిస్తున్నాను. ఈ పిల్లను బాలకృష్ణ గారికి పరిచయం చేయాలి. ఆయన శిష్యురికంలో ఉమ సంగీత సాధన చెయ్యాలి. శాస్త్రబద్ధంగా సంగీతం వేర్చుకుని పెక్కి రావాలి. ఆయనను అందుకు ఒప్పించాలి. రాయంకాలం ఆరుగంటల వేళ ఆ యింటి ముందు రిక్సా

దిగాము. “ఎవరి యిల్లిది ?” అంటూనే ఉమ రిక్తా దిగింది ఆ యింటి పేరు “వీణ”.

“చెబుతానుగా...” అంటూ ముందుకు సడిచాను.

ఇంటిముందున్న ఖాళీ స్థలంలో రకరకాల చెట్లు... అంతటా చల్లగా హాయిగా ఉంటుంది. వరండాలో నాలుగు గైదు కుర్రీలు చిన్న బల్ల ఉన్నాయి.

ఉమను అక్కడే కూర్చోమని నేను లోపలికి వెళ్ళాను. ముందు హాల్లోనే బాలకృష్ణగారి ధర్మపత్ని వనజగారు నిదురైంది.

“నమస్కారమండీ” అన్నాను.

ఆమె నవ్వుతూ “ఏవమ్మా ! చాలరోజులకు వచ్చావ్? ఈమధ్య బొత్తిగా నల్లపూసవైపోయావ్...” అన్నది.

“ఏమీ లేదండీ...చదువుతోనే సరిపోతున్నది...”

“అంటే ...ఇరవై నాలుగ్గంటలూ చదువుతూనే వున్నావా ? అయితే మంచిదే...కాని కాస్త ఆరోగ్యం సంగతి కూడా చూసుకో...అసలే బలవంతురాలివి...”

ఇద్దరం నవ్వుకున్నాము.

“బాబుగారు లేరా యింట్లో ?” అని అడిగాను.

“లేకేం ? ఉన్నారు...రాత్రేవచ్చారు...నాలుగు రోజుల కిందట బయల్దేరి వెళ్లి మద్రాసు, నురో మూడుచోట్లచిరిగి వచ్చారు. ”

“కచేరీలా ?”

“మరి షికార్లనుకున్నావా ?”

మళ్ళీ నవ్వుకున్నాం ఇద్దరమూ.

అంతలోనే డోర్ కర్టెన్ తప్పించుకుని బాలకృష్ణగారు ముందు హాల్లోకి వచ్చారు. నన్ను చూస్తూనే...

“అబ్బో ! ఇవాళ ఏదో ప్రళయం వచ్చోతున్నది”

అన్నాడాయన.

సన్నగా పొడవుగా ఉండే పచ్చని వ్యక్తి. పలుచని అద్దాల కళ్ళజోడు. బట్టతల ఇప్పుడిప్పుడే వస్తున్నది. కళ్ళ ఎప్పుడూ అరమూతలై కలలు కంటున్నట్టు ఉంటాయి. అన్నీ పసిపిల్లవాడి కళలు. మతిమరుపు. పరధ్యానం ఎక్కువ.

మా ఎదురుగా మరో కుర్చీలో కూర్చుంటూ చేయి జాసి “ఏదీ? ఏంటెచ్చావు నాకోసం?” అన్నారాయన.

అంతలో గుర్తుకు వచ్చి నాలిక్కరుచుకున్నాను. నాల్గింటికి ఇంతకు ముందు ఎప్పుడువెళ్ళినా పళ్ళోఫలాలో ఏదో ఒకటి తీసుకు వెళ్లేదాన్ని. ఆయన అలా అడగ్గానే గతుక్కు పున్నాను. అంతరోనే నవ్వు వచ్చింది. కాని తమాయించు కుని “ఈసారి భలే కానుక తెచ్చాను” అన్నాను.

“ఏదీ?” అన్నాడాయన అటూ యిటూ చూస్తూ. నేను లేచి గుమ్మం దగ్గరికి వెళ్లి అక్కడే కుర్చీలో కూర్చుని పున్న ఉమను పిలిచాను. ఆపిల్ల లేచి నావెంట లోపలికి వచ్చింది.

ఆయన ఆశ్చర్యం అభిసరిస్తూ “ఇదేం కానుక? ఎవరైనా వింటే సవ్వపోతారు. పైగా మా ఆవిడ ముందు... రామ రామ...” అన్నాడు.

ఉమ చిడియ పడుతూ కూర్చున్నది. వనజగారు ఎదురుగా మరో కుర్చీలో కూర్చుని బుగ్గన నేలుంచుకుని చిరు నవ్వులు చిందిస్తూ చూస్తున్నది.

బాలకృష్ణ గారు కుర్చీలో ముందుకు వంగి కూర్చుని చేతి వ్రేళ్ళు విరుచుకుంటూ ఆపులింపాడు. ఆతర్వాత వెనక్కు వాలి నుదురు తుడుచుకుంటూ ఏమీ అంతుపట్టని వాడిలా ‘ఊ ఓ’ అనుకున్నాడు.

నేనంతలో నెమ్మదిగా ‘ఈ అమ్మాయిపేరు ఉమ...

ఉమాదేవి..మావూరే...పీళ్ల నాన్నగారు యుద్ధంలో పనిచేశాడు. ఇప్పుడు మావూర్లోనే వుంటున్నారు. ఇక్కడ ఫోర్టుపారం చదువుతున్నది. ఉండటం వాళ్ల మామయ్యగారి యింటల్లో... చదువులో గొప్ప ఇంటరెస్టు వుంది. నిన్ననే వాళ్ల స్కూల్లో పాటలపోటీలు పెడితే తనుకూడా పాల్గొని ఘట్టు ప్రయోజనం పొందింది. చక్కని గంధపు బొమ్మ...ఇండాకే మా హాస్టల్ కు వచ్చింది. వెంటనే సరదాగా ఇటు బయలుదేరి వచ్చాం..." అంటూ ఉమ వంక తిరిగి 'అన్నట్టు ఉమా ! నువ్వు పోటీలో పాడిన పాట ఏదీ ?" అని అడిగాను.

ఉమ మరింత సిగ్గుపడిందే గాని జవాబు చెప్పలేదు. వనజగారు 'చెప్పమ్మా...సిగ్గుందుకూ ?' అని చాచ్చుతీసి నెమ్మదిగా సమాధానం చెప్పింది.

'ఒకసారి పాడి వినిపించు...వింటాం...' అన్నాడు నేను.

'ఫరవాలేదు. పాడు...' వనజగారు.

బాలకృష్ణ గారు నవ్వుతూ 'పాడవమ్మా...అట్టే బతికేమాలింనుకోక...' అన్నాడు.

"మనం తప్ప ఇంక ఇక్కడెవరూ లేరులే. స్కూల్లో అంతమంది ముందు పాడగా లేనిది ఇక్కడ, మాముందు సిగ్గుం దుకు ?" నేను.

నెమ్మదిగా రాగం ప్రారంభించింది. ఉమ తలవంచు కుని. పాటపాడినంతసేపూ బిడియపడుతూనే కూర్చునివున్నా గొంతు మాత్రం క్రమంగా క్షణాంతరమే స్థిరపడింది. ప్రాథమిక ప్రయత్నం అని తెలుస్తూనే వున్నా గొంతులో మార్దవం, అవసరమైన మెలకువలూ, అందాలు అన్నీ వున్నాయి.

మామిడి తోటలోకి వసంతం రాబోయే సూచనలు కనిపించగానే కొమ్మల్లో రెమ్మల్లో దాగి గొంతు విప్పిన కోయిల గొంతులోని ప్రాథమిక మార్దవం ... కొత్త మాని

వివుళ్లు దుచి చూసి మొదటి కోయిల మొదటిసారిగా గొంతు
విప్పుతున్నట్టున్నది.

మూడు నాలుగు నిమిషాల తర్వాత పాట అయి
పోయింది. వాళ్ళో చేతులు పెట్టుకుని నేల చూపులు చూస్తు
న్నది ఉమ.

బాఅకృష్ణగారు ప్రసన్నంగా చూశాడు. ఒక్కక్షణం
ఆగి 'నాదగ్గర సంగీతం నేర్చుకుంటావా?' అని అడిగారు.

ఉమ ఆనందంగా తల పైకెత్తి చూసింది. తర్వాత
తలవూపింది.

నేను 'అందుకేగా మీ దగ్గరకు వచ్చాను...' అన్నాను.

అలా ఉమ సంగీత సాధనకూడా ప్రారంభమైంది.

ఉమ దాదాపు 'ప్రతి శనివారమూ ఆదివారమూ మా
హాస్టలుకు వచ్చి మాతోనే గడుపుతూ వుండేది.

వచ్చినప్పుడల్లా ఆ అమ్మాయిని కూర్చోబెట్టుకుని
పాటలు పాడించుకుని వింటూ వుండేవాళ్ళం. మాస్నేహితు
వాళ్ళతో ముఖ్యంగా రోహిణికి సంగీతం అంటే ప్రాణం. ఆ
అమ్మాయి ఉమను ఎంతో గౌరవంగా మన్ననతో చూసేది.

కాలం గడిచేకొద్దీ ఉమ కంఠంలో అద్భుతమైన మెలకు
లు అలవడ్డాయి. ఆ అమ్మాయిచేత మొట్టమొదటిసారిగా
స్థానిక సత్తావారులొకరు కచేరీ ఏర్పాటు చేశారు.

ఆనాడు నేను ఉమ నెంటనే ఉన్నాను. మాటిమాటికీ
'ఇంతమంది ముందు నేను పాడగలనా?' అని భయపడుతూ
వుంటే నేను ధైర్యం చెబుతూ వచ్చాను. ఆమె వేదిక మీదికి
వెళ్లేముందు లేచి నిలబడగానే 'ధైర్యంగా ఉండు. ఏమీ ఫర్వా
లేదు. అంతా సజావుగా జరుగుతుంది.' అన్నాను.

ఆమె గురువుగారి పాదాలకు నమస్కరించి వెళ్లింది.

కొంచెం కొత్తగా భయంగా ప్రారంభించినా పోసుపోసు

ఆమె అద్భుతంగా గానం చేసి అందర్నీ ద్రిగ్బాంతులను చేసింది.
బాలకృష్ణగారు ఆనందంతో గర్వంతో తలపంకించాల
తరువాత కాలం వేగంగా పరుగెత్తింది.

నేను చదువూ, పరీక్షల హడావిడిలో ఉండేదాన్ని.

మేమిద్దరం కలవడం మాట్లాడుకోవడం కొంచెం
తగ్గింది. కాని పక్షం రోజుల కొకసారి అయినా కలుస్తూ
వుండేవాళ్ళం.

తర్వాత నేను పై చదువులకు వెళ్ళిపోవటాని వచ్చింది
చివరిసారిగా కలుసుకుని చాలసేపు కబుర్లు చెప్పుకుంటూ గు
పాము. అప్పటికి ఉమ పాడుగ్గా ఎదిగింది. నల్లని సలుష
అయినా ముఖంలో వింత ఆకర్షణ పెరిగింది. కళ్ళు విశా
ములై వింతగా ప్రకాశిస్తూండేవి.

అప్పటికి అడపాదడపా కచేరీలు తగలడం ప్రారంభించాయి
కొంచెం దూరపు వూళ్ళకు కూడా వెళుతూ ఉండేది. అలా
సందర్భాలలో ఆమె మామయ్య ఆమె వెంటనే ఉండేవాడు.
డబ్బుకూడా సంపాదించడం మొదలైంది.

ఆమె ఎప్పుడూ ఎక్కువ మాట్లాడేది కాదు. తన
వ్యక్తి గతమైన విషయాలు ఎన్నడూ చెప్పేదికాదు.

కొన్ని సంవత్సరాలు గడిచాక నేను చదువుకుంటున్న
వూళ్ళోనే ఆమె కచేరీ చెయ్యడానికి వస్తే కలుసుకున్నాను.
అప్పటికి మనిషి బాగా మారిపోయింది.

తలపైన జాట్టు ఒకపక్క తెల్లగా నెరిసింది.
కళ్ళకు లావుపాటి మందమైన జోడు పెట్టుకుంది. బాగా
దగ్గరికి వచ్చి చూసి గాని నన్ను గుర్తు పట్టలేదు. మనిషిలో
అకాల వార్ధక్యం ముంచుకొచ్చినట్టు తోచింది.

కాని కచేరీ చేసినంతసేపూ మాత్రం అద్భుతమైన
శక్తిని ప్రదర్శించింది. రెండున్నర గంటల సేపు అద్భుత

మైస లయవిన్యాస సంగీత ప్రపంచంలోకి తాను వెళ్లింది
శోతలను తీసుకు వెళ్లింది. కచేరీ అయిపోగానే వరను నీర
సంగా కుర్చీలో కూలబడి పోయింది వగరుస్తూ.

దగ్గరికి వెళ్లి మాట్లాడిస్తే ఆయానంతో రొప్పుతూ
మాట్లాడింది.

‘ఏమిటలావున్నావు ? ఆరోగ్యం ఎట్లావున్నది ?’
అని అడిగాను నేను.

తల ఊపిందే గాని సమాధానం ఏమీ చెప్పలేదు.

‘మునీర్’ అని పిలిచింది. ప్రక్కనే ఉన్న వ్యక్తి ఆమె
దగ్గరికి వచ్చాడు.

ఆమె నాలో ‘రాత్రి బండికి వెళ్లిపోతాను. మళ్ళీ రేపు
మైదానులో కచేరీ వుంది. మీతో ఎక్కువసేపు గడుపుదామన్నా
వీలులేకుండా పోయింది.’ అన్నది. ఆ మాటలు మాట్లాడు
తున్నంతసేపూ వగరుస్తూ నే వుంది.

‘ఇక్కడే ఆగిపోయి విశ్రాంతి తీసుకోరాదా ! బొత్తిగా
నీరసంగా వున్నావు. అక్కడికి రాలేకపోతున్నానని వైరిద్దాం.,
అన్నాను.

ఆమె ‘అలావొద్దు’ అన్నది ముందు.

తర్వాత మళ్ళీ ‘అలా వొద్దు...వారక్కడ ఏదో సంస్థ
కోసం డబ్బు కూడా పోగు చేశారు. వెళ్లక పోతే మాట
వస్తుంది.’ అన్నది.

ఆతర్వాత మళ్ళీ ‘ఎప్పుడో కలుసుకుందాం... వీలు
చూసుకుని వచ్చి మీతో కొంతకాలం ఉండిపోతానుగా...’ అన్నది
అదరంగా కళ్ళలో నీళ్లు నిండుతుండగా.

‘బాగా బలహీనంగా ఉన్నావు. కచేరీలు తగ్గించుకో
న్నాళ్లు.’ అని చెప్పానునేను.

‘నాకోసం అయితే అన్నీ మానుకున్నాను. ఇప్పుడు

ఒప్పుకుంటున్నవి ఔస్టిన్ ప్రోగ్రాములు. నాకు ఖర్చులూ
కొంచెం డబ్బూ తప్ప ఏమీ రాదు. ఏమీ కోరను కూడా...

ఆ తర్వాత అతని వంకకు తిరిగి 'మనీర్ ! మాచిన్నప్పటి
స్నేహితురాలు. నా అక్కగారు. నాలో ఏ కొంచెం
గొప్ప ఉన్నా అది ఈమె వల్లనే... ఇక్కడే కాలేజీలో లెక్చరరు,
అని పరిచయం చేసింది. నేనతని వంక తిరిగి చేతులు జోడిం
చాను. అతడు నస్వతూ నమస్కారం చేశాడు.

ఉమ సన్నయితే అతనికి పరిచయం చేసింది కాని అతన్ని
గురించి నాకేమీ చెప్పలేదు.

ఆరోజు రాత్రే వెళ్లిపోయింది.

ఆ తర్వాత సంవత్సరాలు గడిచాయి. ఈరోజుల ఆమె
ను గురించి చాలా విన్నాను. పేపర్లలో చూశాను. ఆమెను
గురించి వ్యాసాలు ప్రశంసలు వచ్చాయి. సంగీత జగత్తులో
చిరస్థాయిగా నిలిచిపోయే కళాకారిణి అన్న పొగడ్తలు చాలా
వచ్చాయి.

లక్షలకొద్దీ రూపాయల నిధులను తన గాత్రం ద్వారా
దేశంలో ఎన్నో సంస్థలకు సమకూర్చి పెట్టింది.

నెలరోజుల క్రిందట పేపర్లో చూశాను. ఇప్పుడామె
పరిస్థితి ఏమీ బాగులేదని. ఆరోగ్యమూ దెబ్బలిన్నది. డబ్బు
లేక ఉన్న కొద్దిపాటి సగలు కూడా అమ్ముకున్నదని చిన్నవార్త.

నా మనసులో కలత రేగింది. 'అసలేం జరిగింది ?
ఆమె ఎలా ఉన్నది ?' అన్న ప్రశ్నలు వేధించాయి. వెంటనే
బయలుదేరాను. ఆమె యిచ్చిన చిరునామా చేత బట్టుకుని
ఊరంతా వెదికాను. చివరకు అది ప్రయాణ తర్వాత
అడను కనుక్కోగలిగాను.

కాని ఆ యింట్లో లేదామె.

'ఇల్లు ఖాళీ చేసి వెళ్లిపోయారు. నెలరోజులవుతుంది

వాళ్ళ ఊరికి వెళ్ళిపోతానని చెప్పింది. అంతే అని చెప్పారు
• ఇల్లు గలవారు.

ఊరికి బయలుదేరాను.

* * * * *

ఉమాదేవి కథనం

వసుంధర !

నాకు జీవితంలో లొలిసారిగా తటస్థపడిన చిక్కని
స్నేహితురాలు !

నన్ను తోడబుట్టిన చెల్లెలుకన్న మిన్నగా ఆదరించింది.

నన్ను బురదలో నుంచి ఉద్ధరించింది !

చీకటిలో నుంచి ఉద్ధరించింది !

అజ్ఞానంలో నుంచి, అవిద్యలో నుంచి ఉద్ధరించింది !

నాచదువు ప్రారంభమైంది.

ఇంటి దగ్గర మామామయ్య నన్ను ఎంతో ఉచితంగా
కన్న బిడ్డకన్న మిన్నగా చూసుకునేవాడు.

రోజూ ఉదయమే పనులన్నీ పూర్తి చేసుకుని పుస్తకాల
సంచి భుజానికి తగిలించుకుని స్కూలుకు బయలు దేరేదాన్ని.
మామయ్య పదిగంటలకు ఇంటికి తాళం వేసి ప్యాక్టరీకి బయలు
దేరి వెళ్లేవాడు.

అయిదు నిమిషాలు నడిస్తే స్కూలు... సాయంకాలం
నాలుగు గంటలవరకు స్కూల్లో కాలం గడిచిపోతుంది. చాల
ఆనందంగా గడిచిపోయేది. రకరకాల విద్యార్థినులు...

అప్పుడే విచ్చుకుంటున్న అందమైన గులాబీల్లా...కల
కల్లాడుతూ...కిలకిలలాడుతూ...రకరకాల అందాల దుస్తులతో
వందలాది విద్యార్థినులు...

ఉదయం తొమ్మిదిన్నర కల్లా స్కూలు ఆవరణ అంత
నిలువునా పూచినట్టు రంగుల మయంగా ఉండేది.

వరుసగా క్లాసులు...

నెలకొకసారి అయినా ఏదో ఒక కాలక్షేపం...సభలో,
సమావేశాలో, వక్తృత్వపోటీలో-క్విజ్ లో ఏదో ఒకటి జరు
గుతుండేవి. నిరంతరం హుషారుగా ఉండేదాన్ని...

పాటలపోటీలో పాల్గొని మొదటి బహుమతి సంపాదించిన
నాటినుంచీ నేను టీచర్ల దృష్టిలో పడ్డాను. మా హెడ్
మిస్ట్రెస్ నిర్మలా దేవి నన్ను కనిపించినప్పుడల్లా దయగా ఆపే
క్షగా పలుకరిస్తూ వుండేది. మిగిలిన టీచర్లు కూడా ఎంతో
అభినానంగా పలుకరించేవారు.

ప్రతి రోజూ స్కూలు అయిపోగానే నేరుగా యింటి
ముఖం పట్టేదాన్ని. నేను ఇల్లు చేరుకునే సరికి మామామయ్య
ఫ్యాక్టరీ నుండి తిరిగి వచ్చి ఉండేవాడు. ఒకవేళ ఆయన రావడం
ఆలస్యం అయితే వరండాలోనే పచార్లు చేస్తూకాలం గడిపేదాన్ని.
అలా పచార్లు చేస్తున్నంత సేపూ కూనిరాగాలు తీస్తూ ఉండే
దాన్ని.

సాయంకాలం చీకటి పడేసరికి యింటిపనులు వంటా
వార్సూ పూర్తిచేసుకుని తీరికగా కూర్చునేవాళ్ళం.

మామామయ్య సంగీతప్రియుడు. చిన్నతనం నుంచీ
ఆయనకు సంగీతమంటే తగని ఆసక్తి.

రేడియో కాక యింట్లో గ్రామఫోను ఉంది. ఎన్నో
రికార్డులున్నాయి. మామయ్య వాటిని చాల జాగ్రత్తగా పొంది
కగా దాచి వుంచాడు. వాటిని, ముఖ్యంగా పాత రికార్డులను

ప్రాణప్రదంగా చూసుకునే వాడు. వాటికి సంబంధం వేసి పది
లంగా ఉంచాడు.

ప్రశాంత రాత్రి వేళలలో...సోమరి పెరిచుల మధ్యాహ్నం
సమయంలో ఇద్దరం తీరికగా కూర్చునేవాళ్ళం.

ఇక ప్రారంభమయ్యేది సంగీత వర్షం...

బడేగులామాళీఖాన్

ఆలీబదర్

కుందన్ లాల్ సైగల్

సి. హెచ్. ఆత్మా

కె. సి. డే

మహమ్మద్ రఫీ

ముకేష్

బాలమురళీ

ఎం. ఎస్. సుబ్బలక్ష్మి

నూర్జహాన్

లతామంగేష్కర్

ఎం. ఎల్. వసంత కుమారి

బాల సరస్వతి

అందరూ అద్భుతంగా గానం చేసేవారు.

రవిశంకర్ సితార్ సమ్మోహనకరంగా ముగ్ధమనోహ
రంగా వాతావరణాన్ని ఆలుముకునేది.

బిస్మిల్లా షహనాయ్ అలలు అలలుగా వెల్లుంబించి
మనసులను కలత పరిచి, అలరించి, కళ్లనీళ్లు తెప్పించేది.

నీరవ నిశీధులన్నీ చైతన్యం తో ప్రతిధ్వనించేవి. వర్షా
కాలపురాతనాలు మృదువుగా నెమ్మదిగా మనోహరంగా గడిచేవి.

నాకు వర్షాకాలమంటే చాలయిష్టం..అందునా రాత్రులు
వర్షం కురుస్తూ వుంటే కిటికీ పక్కన కూర్చుని మనో

మోహనంగ వినిపించే సంగీతం వింటూ వుంటే మైమరుపు కలిగేది.

రెండురోజులకొకసారి సాయంకాలం వేళ దాదాపు రెండు మూడుగంటల సేపు బాలకృష్ణగారి యింటిలో సంగీత సాధన.

బాలకృష్ణగారు మూర్తీభవించిన పుంభావ సంగీత నర స్వతి. ఆయన మనసు ఎంతో ఆర్థమైనది. సంగీతం ఆయనకు ప్రాణసమానం. రాగం ఆలాపిస్తూ కళ్ళు మూసు కుని స్థాణువులా అయిపోయేవాడు. బాహిర ప్రపంచ స్మృతి ఉండేది కాదు. యోగి వలె సంగీత సముద్రంలో మునిగితేలు తుండే వాడు. వనజ గారికి వేనంటే అవ్యాచ మైన ప్రేమా, వాత్సల్యమూను. నన్ను ఎంతో మన్ననగా చూసేది.

బాలకృష్ణగారు చాలా బిజీగా ఉండేవాడు. వదిరోజు లకు ఒకటి చొప్పున కనీసం ఆయనకు కదేరీయిండేవి. ఒక్కొక్కప్పుడు దూరదూర ప్రదేశాలకు రాష్ట్రం విడిచి కూడా వెళ్లి వస్తూ ఉండేవాడు. అడపాదడపా రేడియో కార్యక్రమాలు.

వసుంధరను క్రమం తప్పకుండా వారానికొక సారి కలుసు కుంటూ ఉండేదాన్ని. వాళ్ళ హాస్టలుకు పోతే వారిని వీరిని సిలిచి గొప్ప కోలాహలం చేసేది. తన స్నేహితురాళ్ళందరి గదిలో చేర్చి పాటలు పాడమనేది. వారందరూ ఎంతో ఆసక్తితో వింటూ కూర్చునేవారు. నేనక్కడ ఉన్నంత సేవూ సంభాషణలుకూడా సంగీతాన్ని గురించే. నేనీ ఊరికి వచ్చిన రెండు నెలలవత్సరాలకు అమ్మ హఠాత్తుగా చనిపోయింది. అది తప్ప ఎప్పుడూ నాకేమీ బాధ కలగలేదు.

రోజులు ప్రశాంతంగా, హాయిగా గడుస్తూ ఉండేవి.

ఆరోజు ఆకాశంలో మబ్బులు గుమికూడాయి.

చూస్తు చూస్తూ ఉండగానే అవి గర్జించాయి.

అంతలోనే ఉరుములు మెరుపులతో జల్లు ప్రారంభమైంది.

చల్లని వర్షపు గాలి విసురుగా వీచడం మొదలుపెట్టింది. హాస్టలు రూములో వసుంధరతో ఆమె స్నేహితురాళ్లతో మధ్యాహ్నం నుంచి వెచ్చగా కూర్చుండి పోయాను. కాలం గడుస్తున్నదే తెలియలేదు.

నవ్వులు... కేరింతలు... పాటలు గొప్ప హడాపడిగా గడిచి పోయింది. తీరా కిటికీలోంచి చూద్దాను కదా బయట ఆకాశం నల్లగా భీకర రణరంగంలా తయారై వుంది.

నల్లని మబ్బులు మోహరించి వున్నాయి.

భూమి మీద పగతో గర్జిస్తున్నట్టున్నాయి.

నల్లని కాటుక కొండలవంటి మబ్బులను చీల్చి కుంటూ కళ్ళమిరు మిట్లు గొలిపేలా మెరుపులు మెరుస్తున్నాయి.

ఆకాశం ఉండి ఉండి యుద్ధానికి సూచనగా గర్జిస్తున్నాయి. అప్పుడు వెనుదిరిగి 'ఔమెంతఅయింది ?' అని అడిగాను నేను.

'పది గంటలు దాటి అయిదు నిమిషాలు ' అని సమాధానం ...

'అమ్మో ' ! అనుకున్నాను నేను.

ఇక ఇక్కడి నుంచి బయట పడాలి, తప్పదు! అనుకుంటూ ఇవతలికి వచ్చాను.

వసుంధర ' ఏమిటి ? వెళ్లిపోరావా ? ' అని అడిగింది నేను తలడిపాను.

ఆమె లేచి వచ్చి కిటికీలోనుంచి చెయ్యి చాపి చూసి 'ఇప్పుడెలా వెళ్తావు ? వర్షం మొదలయింది,' అన్నది.

నాకు గుండెల్లో రాయి పడ్డట్టయింది.

ఇంటికి వెళ్ళాలంటే కనీసం మైలున్నర పైగా నడవాలి.

వర్షం చూద్దామా క్షణక్షణానికి జోరుగా పరిచింప
పెరిగిపోతున్నది.

నాముఖంలో దిగులు కనిపెట్టి వసుంధర స్పృహతురాలు
మనోహరి నవ్వింది.

‘ఒకపని చెయ్యి ఉమా ! రాత్రికి ఇక్కడే ఉండిపో ...
హాయిగా మాతోపాటే భోంచేసి వెళ్ళగా ఇక్కడే ఉడుక్
తెల్లవారాక ఇంటికి పోవచ్చు, ‘ అన్నది.

‘అమ్మో ! మామామయ్య కంగారు పడిపోరాడు. వెళ్లి
తీరాలి, అన్నాను నేను.

‘సరే అయితే... కొంచెం సేపు లగు. ఒక పదినిము
షాలు చూసి బయలు దేరుదుగాని... అప్పటికి పై జల్లు
కొంచెం తగ్గవచ్చు, ‘ అన్నది వసుంధర.

‘వర్షం ఎంతసేపని కురుస్తుందేమిటి ? పదినిముషాలలో
తెరిపియివ్వదూ ? ‘ అన్నది పంకజవల్లి.

‘సరే ‘ అని నిట్టూర్చి మళ్ళీ మూలబడ్డాను.

గోడకానుకుని చాపమీద కూర్చున్నాను. ఉన్నట్టుండి
మనస్సెందుకో బరువెక్కింది!. అకస్మాత్తుగా ఒంటరి తనం
నన్ను ఆవరించి నట్టయింది. గుండెల్లో ఏదో దిగులు ...
కారణం తెలియకుండానే దిగులు....

ఉన్నట్టుండి కళ్ళు మూసుకున్నాను. రూములో ఉన్న
నలుగురూ తమలో తాము ఏదో మాట్లాడుకుంటూనే వున్నారు
ఉండి ఉండి నవ్వుతున్నారు. కప్పలు వాటి డిసెక్షన్ కర్తెరలు
వగైరా మాటలు వినిపిస్తూనే ఉన్నాయి.

అంతలో మగతగా నిద్రముంచుకు వచ్చినట్టు
అనిపించింది.

ఎంతసేపు అలా కూర్చునే నిద్రపోయానో తెలియదు.
ఉలిక్కి పడి కళ్ళు తెరిచే సరికి వసుంధర నన్ను తట్టి రేపుతూ

కనిపించింది.

‘ఏవిటలా ఉన్నట్టుండి నిద్రపోయావు ? ’ అని అడుగు

తున్న దామె.

కళ్ళు తుడుచుకుని ‘ఏమో! ఉన్నట్టుండి నిద్ర పట్టింది
అన్నాను లేస్తూ.

‘వర్షం కొంచెం తగ్గింది... లే...కిందికి వెళ్లి ఏదైనా
రిక్వామాట్లాడి నిన్ను వంపించివస్తాను ’ అన్నది వసుంధర.

‘అబ్బే ! ఇప్పుడు రిక్వాఎందుకు ? నడిచే పోతాను ’
అన్నాను నేను లోపల భయపడుతూనే.

‘భరే దానివే. చీకటిలో వర్షంలో అంత దూరం నడిచి
పోవడమా ? రిక్వాలోనే వెళ్లు ’ అంటూ వసుంధర రూము
బైటికి దారితీసింది.

నేనామెను అనుసరించాను.

ఇంక అంతస్థుల మెట్లు దిగుతున్నంతసే పూ మనసులో
ఏదో తెలియని వేదన... బాధ.

హాస్టలు ఆవరణ దాటి గేటు దగ్గరికి వచ్చే సరికి వర్షం
కొంచెం తగ్గిందే కాని గాలి విసురు తగ్గ లేదు.

చల్లని పదునైన గాలి విసురుగా ‘ రుసరుస ’ మని సవ్వడి
చేస్తూ వీస్తున్నది. ఆవరణలో చెట్లు తలలూపుతూ వింత
శబ్దం చేస్తున్నాయి.

దూరంగా రిక్వా కనిపించింది.

వసుంధర కేక వేసి పిల్చింది.

అప్పటికే ఇద్దరం ముద్దగా తడిశాము.

రిక్వా ఎక్కి ‘పస్తాను.’ ఇంటిదగ్గర మామామయ్య
నింతగా దిగులు పడుతున్నాడో ఏమో ?’ అన్నాను.

వసుంధర చెయ్యి ఊపింది.

రిక్వా రిప్పున కదిలిపోయింది.

రిక్తా నడుస్తున్నంతసేపూ ఇది అని చెప్పరాని బాధ
...మళ్ళీ దిగులు ...

ఇంటికి వెళ్లే సరికి మామామయ్య వరండాలో పచార్లు
చేస్తూ మాటి, మాటికి వీధిగుమ్మంకేసి చూస్తూ కనిపించాడు.

రిక్తాదిగి లోపలికెళ్ళగానే

“మామయ్యా ! రిక్తా అతనికి డబ్బులిచ్చి పంపించు”
అంటూ లోపలికెళ్ళాను.

“అమ్మయ్య ! నువ్వు వచ్చేవా ? నికోసం కంగారు
పడిపోతున్నాను. చాలాసేపటి నుంచి ” అన్నాడాయన లేలకగా
నిట్టూరుస్తూ.

నేను లోపలికెళ్ళి జిట్టు తుడుచుకుంటూ ఉండగా
లోపలికొచ్చాడు.

గుమ్మంలోనే నిలబడి “ అమ్మడూ ” అని పిలిచాడు
ఆప్యాయంగా.

“ఏం మామయ్యా ? ” అంటూ వెనుదిరిగి చూచాను.

“ఏంలేదు ” అన్నాడాయన.

ఆయన కంఠస్వరం నిందుకో వింతగా బరువుగా
ధ్వనించింది.

అంతలోనే మళ్ళీ,

“ఏంలేదు. వెళ్లి భోంచెయ్యి ” అంటూ ముందు గది
లోకి వెళ్లి పోయాడు.

ఆకలిగా వుంది. బట్టలు మార్చుకొని వెళ్లి అన్నం
వడ్డించు కున్నాను.

ఒక నిమిషం తరువాత ఆయన వంట గది గుమ్మంలోకి
వచ్చి నించున్నాడు.

నేను తలవెత్తి ఆయన వంక చూశాను.

ఆయన ముఖం గంభీరంగా వుంది.

అంతలోనే గుమ్మంలో కూర్చుండి పోయాడు.

“ఏమిటి మామయ్య అలా వున్నావు ? ” అని అడిగాను నేను.

“ఏం లేదు ” అన్నాడు మళ్ళీ.

ఆయన గొంతుకలో ఇందాకటి గాంభీర్యమే ధ్వనించి ఆశ్చర్య పోయాను.

నేను భోజనం చేస్తునంతసేపు ఆయనేమీ మాట్లాడ లేదు. అన్నం ముగించుకొని వంట ఇల్లు సర్ది ముందు గది లోకి వెళ్ళేసరికి మంచం చివర ఏదో దీర్ఘాలోచనలో మునిగిన నాడిలా కూర్చుని వున్నాడు.

నన్ను చూచి ఉన్నట్టుండి “ అమ్మడూ ఇలారా ” అని పిలిచాడు.

దగ్గరకు వెళ్ళగానే భుజంమీద చేయిపేసి పక్కన కూర్చో బెట్టుకొని “ మనం తెల్లవారు జామునే ఊరికిపోవాలి ” అన్నాడు.

నేను ఆశ్చర్యంతో కళ్ళు పెద్దవి చేసుకొని “ప్రయాణమా నిక్కడికి మామయ్య ? అని అడిగాను.

“ఊరికి... మన ఊరికే” అన్నాడాయన.

“ఏం ? అని ప్రశ్నించాను నేను.

ఒక్కక్షణం ఆయనేమీ మాట్లాడలేదు. మళ్ళీ అంత లోనే “ ఏమీ లేదు మీ నాన్నకు కొద్దిగా సుస్తీ చేసిందట ఇందాకే కబురొచ్చింది నాకు ” అన్నాడాయన.

నా గుండెలు జలదరించాయి.

పెద్దగా “ ఏమిటి ? ఏమిటి సుస్తీ నాన్నకు ? ” అని అడిగాను నేను.

“మామూలు జ్వరమే నువ్వేమీ కంగారుపడకు హాయిగా వెళ్ళి నిదురపో” అన్నాడాయన అనునయంగా నాకు మనసు

నెమ్మదించలేదు.

‘చెప్పు మామయ్య ఏమిటి నాన్నకు సుస్తే ? ఏం జరిగింది ? ’ అని అడిగాను మళ్ళీ.

‘ఏమీ లేదని చెప్పానుగా ? కంగారు పడకు. పొద్దునే వెళ్ళు తున్నాంకదా ? అంతా లెలుస్తుంది. బాధ పడకు నేను వెళ్ళి పడుకున్నాను.

చిన్న నీలం బల్బు మందంగా వెలుగు తున్నది. చాలా సేపటి వరకూ ఆయన నిద్ర పట్టక అటూ ఇటూ చొర్యురూ ఉండటం గమనిస్తూనే వున్నాను.

నామనసు కీడు శంకించింది.

కళ్ళముందు నాన్న రూపం మెదిలింది. యుద్ధంలో గాయపడి అపిటివాడై ఏ పనికి కొరగానుండిపోయిన నాన్న... చిన్నప్పటి నుంచీ నాన్న అంటే చదువు కన్నా భయమే ఎక్కువ నాకు.

వసుంధర నన్ను తీసుకొని మానాన్న తో మాట్లాడటానికి వచ్చిన సందర్భం గుర్తుకు వచ్చింది.

తరువాత రెండు మూడు సార్లు వెళ్ళినప్పుడు కూడా నాపట్ల ఎంతో ప్రేమగా, ఆప్యాయంగా ప్రవర్తించాడు. నన్ను చూస్తూనే దగ్గరికి రమ్మని పిలిచి ప్రేమగా అనునయంగా “ఎలా చదువు తున్నావు తల్లీ !? ” అని అడిగాడు.

“బాగానే చదువుతున్నాను సంగీతం కూడా నేర్చుకుంటున్నాను. స్కూల్లో జరిగిన పోటీల్లో మొదటి బహుమతి కూడా వచ్చింది. ” అని నేను చెప్పినప్పుడు ఆయన కళ్ళు వింత కాంతితో మెరిశాయి. కళ్ళలో నీళ్ళు ఊరాయి. ఆముఖమే యిప్పుడు గుర్తుకు వస్తున్నది.

కళ్ళ ఎదుట నిలబడి పలకరిస్తున్నట్లు, పిలుస్తున్నట్లు అనిపిస్తున్నది.

లేచి లైటు వేశాను.

మామయ్య గోడవైపుకు తిరిగి పడుకుని వున్నాడు.

బహుశా నిదుర పోతున్నాడేమో !

హఠాత్తుగా బల్ల మీద కృష్ణుడి చొమ్మ కింద చివరలు కనిపిస్తున్న ఎర్రటి కాగితం మీద నాచూపులు పడ్డాయి.

చప్పుడు కాకుండా దాన్ని యివతలకు తీశాను. వొణికే వేళ్ళతో మడతవిప్పి చూచాను. అంతలో నాకాళ్ళు వొణికాయి. నిల్చున్న చోటినుంచి ధబ్బన కిందపడిపోతానేమో నన్న అనుమానంతో గోడ కానుకొని కొన్ని క్షణాలు స్థాణువుగా నిలబడి పోయాను. కళ్ళు నీళ్ళలో నిండాయి.

కాగితాన్ని మళ్ళీ యధాస్థానంలో వుంచేసి నెమ్మదిగా లైటు ఆర్పి వచ్చి పడుకున్నాను. లోపలినుంచి దుఃఖం తెరలు తెరలుగా ఉబికి వస్తున్నది. తవ్వానించుకోలేక పోయాను. నిశ్శబ్దంగా ఏడుస్తూ పడుకుండి పోయాను.. చాలా సేపటికిగాని నిద్రపట్టలేదు.

ఆకలత నిద్రలో కల... కలలో నీళ్ళు నిండిన కళ్ళతో నాన్న ముఖం...

బస్సు ఆగింది.

ఊళ్ళోకి వెళ్ళేమైతే దూరం పొడుగునా మామయ్య మాటి మాటికీ “ ఏమీ లేదు. కంగారు పడకు. ధైర్యం గావుండు. అన్నిటికీ నేనున్నాను కదా” అంటూనే వున్నాడు.

ఆయన రహస్యం నానుంచి దాస్తున్నాననుకుంటున్నాడు.

ఉన్నట్టుండి నా ముఖంలోకి చూచి “ కళ్ళెందు కలా ఉబ్బి వున్నాయి ? పిచ్చి పిల్లా — ఏమీ లేదు కంగారు పడకు” అన్నాడు మళ్ళీ.

నేను ఆయన పడుతున్న అవస్థ మనసులో రేగుతున్న సంఘర్షణను పైకి కనబడకుండా చేసేందుకు ఆయన చేస్తున్న

ప్రయత్నము గమనించి బలవంతాన నవ్వి " ఏమీ లేదు రాత్రి నిద్రపట్ట లేదు" అని సమాధానం చెప్పాను.

ఇంటి ముందు కొచ్చేసరికి వసారాలో ఎవరూ లేరు. వసారాలో పక్కగా మామూలుగా ఎల్లప్పుడూ వుండేమంచమూ, మంచంలో వుండనలసిన నాన్నా ... ఏమీ లేవు.

నాన్న ఎల్లప్పుడూ భుజాల కిందవాడే పోటీ క్రరలు వసారాలో ఒకమూలలో నిలబెట్టి వున్నాయి.

అంతలో దుఃఖం తరంగం ఒకటి పువ్వెత్తున లేచి నన్ను ఉక్కిరి బిక్కిరి చేసింది.

చేచిలో నంచి కిందపడిపోయింది.

ముఖం రెండు చేతులలో కప్పుకొని బావురు మన్నాను, మామయ్య మెల్లిగా నన్ను దగ్గరకు తీసుకొని "ఊరుకో ఏడవకు - ఉహ తెలిసిన దానివి, మన చేతుల్లో ఏమీ లేదు" అని అనునయించాడు.

పక్క ఇంట్లోనుంచి శాంతయ్య బయటకు వస్తూనే "హూ !... వచ్చేశరా ?

విన్న పగలంతా మీరు వస్తారని ఎదురు చూశాము. సాయం కాలం అయ్యే సరికి మీకు టెల్లిగాం చేరడం ఆలస్యం అయి వుంటుందని అన్నీ ముగించేశాం. ఏం చేస్తాం మరి ? మనిషిని ఎంత సేపని అలా ఎదురుగా వుంచుకొని కూర్చో గలం ? పాపం పిల్లకు చూపులైనా దక్క లేదు. అంతే ప్రాప్తం అనుకోవాలి " అన్నాడు.

అంతలో ఆయన భార్య ఇవతలికి వచ్చింది. వస్తూనే నా దగ్గరగా నిలబడి జాలిగా " పాపం. వారం రోజుల నుంచి కొంచెం నలతగా వున్నట్టు కనిపించాడు. రెండు రోజుల క్రితం రాత్రి వేళ మూల్గుతుంటే మావారు వెళ్ళి సంగతేమిటని అడిగితే బదులు చెప్పలేదు. మనిషికి ఎంత అభిమానమో ?

ఎంత బాడైనా ఓర్పుకునే వాడే కానీ పెదవి కదిపే వాడు కాద ,
మొన్న రాత్రివేళ కొంచెం మూల్గు వినిపించింది. తెల్లవారి
లేచి చూచేసరికి కట్టే విగిలింది. ” . అన్నది ఆర్థస్వరంతో

“ఇక ఏముందిక్కడ ? పోదాం ” అన్నాడు మామయ్య.

వంగి నుంచి చేతిలోకి తీసుకున్నాను. మామయ్య నా
భుజం మీద చేయి వేసి నుందుకు నడిపించాడు.

“వెళ్ళొస్తామండీ ” అన్నాడు మామయ్య శాంతయ్యతో
నుందుకు నడుస్తూ నుంచిది బాబూ అని వినిపించింది.

వెనుక నుంచి రోడ్డు మీదకు వచ్చాము. ఇదు నిమిషాలలో
బస్సు ఎక్కి కూర్చున్న తరువాత మళ్ళీ దుఃఖం పొంగివచ్చింది.

రోజులు ప్రశాంతంగా గడిచాయి ...

బాలక్రిష్ణ గారి దగ్గర సంగీత సాధన సిరా ఫూటంగా
నిరంతరాయంగా కొనసాగింది. ఆయన నామీద ప్రత్యేక
శ్రద్ధను , ఆసక్తిని కనబరిచే వాడు.

ప్రతి సాయంత్రం శ్రద్ధగా సాధన చేసేదాన్ని. నేను
సాధించే అభివృద్ధిని గమనించి బాలక్రిష్ణ గారు చాలా సంతో
షించేవాడు. ఆమాట పైకి అనేవాడు కూడా.

ఒకనాడు సంగీతం పాఠం ముగించి ఇంటికి వచ్చే సరికి
మామయ్య వరండాలో కూర్చోని పున్నాడు. ఆయన ఎదు
రుగా కుర్చీలో మరో ఇద్దరు కొత్త వ్యక్తులు కూర్చోని
వున్నారు.

నన్ను చూడగానే మామయ్య “అదిగో అమ్మాయి వచ్చే
సింది” అంటూనే నావెనుకనే తోపలి కొచ్చాడు.

పుస్తకాలు బల్ల మీద పుంచి ఆయన వైపు ప్రశ్నార్థ
కంగా చూచాను.

ఈడిఃల్ఫో ఒక సాంస్కృతిక సంస్థ వుందిట. ప్రతి నెలా
ప్రోగ్రాములు ఏర్పాటు చేస్తుంటారట. పోయిన నెలలో

మనం ఎం.ఎస్. సుబ్బ లక్ష్మి పాట కచేరీకి వెళ్ళ లేదూ ?
వాళ్ళే ఈ నెల నెలవారీ ప్రోగ్రాం కింద నీవేత కచేరీ చేయిద్దా
మని వచ్చారు ”.

నాకాశ్చర్యం వేసింది. అంతలోనే భయం కూడా వేసింది.
అంత మంది జనం ముందు పాడగలనా నేను ? ఇద్ద
రమూ వరండాలో కొచ్చాము. నేను వారికి నమస్కరించి
కూర్చున్నాను.

నారిలో ఒకాయన “చూడమ్మా మీ హెడ్మిస్ట్రెస్
మాటల సందర్భంలో నీపేరు చెప్పింది. బాలకృష్ణ గారు
కూడా అదే అన్నారు. పై ఆదివారమే మా ప్రోగ్రాం.
నువ్వు సరేనంటే కర ప్రతాలు వేయిస్తాము ” . అన్నాడు.

నేను భయంగా చూస్తూ “నాకింతకు మునుపు ఇలా
ఏవి అలవాటు లేదు. అంతమంది జనం ముందు పాడగలనా
అని నాభయం ” . అన్నాను నెమ్మదిగా.

మామయ్య కలుగ చేసుకున్నాడు “ పర్వారేదు లెండి
ప్రోగ్రాం ఫిక్స్ అయినట్టే అనుకోండి. అమ్మాయి ఒప్పు
కున్నట్టే లేండి ” .

వాళ్ళిద్దరు లేచారు. నేను మామయ్య వైపు చూచాను.
ఆయన కళ్ళతోనే ఏమీ మాట్లాడ వద్దన్నట్టు ” సైగ
చేశాడు.

వాళ్ళిద్దరు శిలపు తీసుకుని వెళ్ళిపోయారు. మామయ్య
నాతో నెమ్మదిగా “మొదటి సారి ప్రతివారికీ అలాగే బెరుగ్గా
వుంటుంది. తరువాత...తరువాత ఆ బెరుకు పోయి ధైర్యం
వస్తుంది. అలవాటైపోతుంది. బహుశా ఎం.ఎస్. సుబ్బ
లక్ష్మి కూడా మొట్ట మొదటి సారి కచేరీ ఆఫరు వచ్చినప్పుడు
నీలాగే భయపడి వుంటుంది. అది ఎవరికైనా తప్పదు
ఏదో ఒకరోజు జనం ముందు పాడక తప్పదు. ఇది ఈతకొట్ట

డంలాటిది. ఈత కొట్టేవాడు నీళ్లలో పడక తప్పదు కదా. అలాగే నువ్వు ఎప్పుడో ఒకప్పుడు జనం ముందు పాడక తప్పదు. అదేదో యిప్పుడే చేస్తే సరిపోతుంది. కంగారు పడకు. అంతా సజావుగా జరిగి పోతుంది' అన్నాడు.

ఆరోజు రానే వచ్చింది. మాగురువుగారు ఈ లోపల ఎంతో ధైర్యం చెప్పి నాకు శక్తి యిచ్చారు.

అది చిన్న హోలే అయినా జనంతో కిటకిటలాడిపోతున్నది. నేను గుండెలు దడదడలాడు తుండగా వేదిక ఎక్కాను. అంత వరకూ వసుంధర కూడా నాప్రక్కనే ఉండి ' ఏమీ ఫర్వాలేదు. విజృంభించు' అని చెబుతూనే వున్నది.

గురువుగారి పాదాలకు నమస్కారం చేసి వేదిక ఎక్కాను కూర్చుని ఎదురుగా తలెత్తి చూడగానే ఆ జనసందోహం కనిపించి నా ధైర్యం సడలి పోయింది. కాళ్ళలో నుంచి సన్నగా వొణుకు పుట్టుకు వచ్చింది. అయినా అంతలోనే తమా యించుకున్నాను. గొంతు సవరించుకుని ప్రార్థన ఆలాపన చేయడం ప్రారంభించాను.

కళ్ళుమూసుకుని అప్పుడప్పుడు మాత్రమే తెరుస్తూ క్రమంగా పాట తర్వాత పాటగా ధైర్యం పుంచుకుని పాడాను. శక్తి అంతా గొంతులోకి తెచ్చుకున్నాను. మిగిలిన నాశరీరం అంతా కరిగి పోయి కేవలం నేను స్వరమే అయినట్టు అనిపించింది.

రెండు గంటలు పైగా కచేరీ సాగింది. ముందువరుసలో ఆసీనులై ఉన్న సంగీతాభిమానులు అభిమానంతో మెచ్చుకోలు దృష్టితో చూడటం గమనించాను. ప్రక్క వాద్యాల వారు మంచి విద్వాంసులు. ఆరిలేరిన వారు. వారు నాకు ఎంతో దోహదం చేశారు. పాట పాటకూ హాలు కరతాళ ధ్వనులతో మూడు మ్రోగిపోయింది. నాలో ఆత్మ విశ్వాసం

పెరిగింది.

అంతా అయిపోయిన తర్వాత చప్పట్లు అగకుండా రెండు మూడు నిమిషాల సేపు మ్రోగాయి. నేను సభకు నమస్కరించి క్రిందికి వచ్చి బాలకృష్ణగారికి నమస్కరించాను. ఆయన నన్ను లేవనెత్తి సీటి పైర నిండిన కళ్ళతో నిశ్శబ్దంగా అభినందించారు.

వసుంధర, స్నేహితురాళ్ళు పొంగిపోతూ ఎంతగానో అభినందించారు. ఇక మామామయ్య... కళ్ళ నిండా నీళ్ళు క్రమ్ముకు రాగా నన్ను కౌగిలించుకుని ఆనందించాడు. 'నా కలలు పండించావు అమ్మదూ' అన్నాడు.

కాలం గడిచే కొద్దీ కార్యక్రమాల రద్దీ పెరిగిపోవడం మొదలైంది.

ఇతర వూళ్ళ నుంచి, దూరపు ఊళ్ళ నుంచి ఆహ్వానాలు రాసాగాయి.

చదువు వెనకబడింది. స్కూల్ పైనలుతో చదువు ఆపేశాను.

కచేరీకి వెళ్ళిపప్పుడల్లా రొక్కం యిచ్చేవారు. ప్రయాణ ఖర్చులు భరించేవారు.

మా మామయ్య నేనెక్కడికి వెళ్ళినా నాతోనే వచ్చేవాడు. ఆయన ఉద్యోగంలో నుంచి తనకుతానుగా రిటైరయి పోయాడు.

పెద్దలతో కొత్తవ్యక్తులతో పరిచయాలు ఏర్పడ్డాయి. కొత్త కొత్త ప్రదేశాలలో పెద్ద పెద్ద సంగీత విద్వాంసులతో పరిచయం, వారి సరసన కచేరీ చేయడంలో నామీద నాకు విశ్వాసం ఏర్పడింది. ఆ విశ్వాసంతో పాటుగా నేర్చుకోవలసింది ఇంకా ఎంతో ఉన్నదనీ సాధించవలసింది ఇంకా ఎంతో ఉందనీ వినయ భావంకూడా ఏర్పడింది.

సంగీత సముద్రాన్ని మధించి ఆణిముత్యాలను సాధించిన
దిగ్గంతుల వంటి మహా పండితులు నా గానం విని అభినందన
సూచకంగా తలలు ఊపినప్పుడు ' ఛేష్ ' అన్నప్పుడు కించిత్తు
గర్వం కలిగేది కూడా.

అనాడు నాశుట్టిన రోజు. ఇరవై అయిదేళ్లు వెళ్లి
ఇరవై ఆరో సంవత్సరం ప్రవేశించింది. ఏకార్యక్రమమూ
లేకుండా ప్రశాంతంగా ఇంటిదగ్గరే ఉన్నాను.

పొద్దున్నే తలస్నానం చేశాను. మధ్యాహ్నం రెండు
గంటల వేళ జుట్టు చిక్కు తీసుకుంటూ అద్దం ముందు నిల
బడి నావంక నేను శ్రద్ధగా చూసుకున్నాను. ఇన్నాళ్లు గమ
నించలేదు కాని చెంపల పైగా జుట్టు ఒక పాయగా తెల్లబడింది.
కళ్లు కింద చర్మం జారినట్టుగా ఉంది. ముఖం అద్దానికి
దగ్గరగా పెట్టి జాగ్రత్తగా చూశాను. కళ్లు క్రింద సన్నని
ముడతలు ఏర్పడ్డాయని అనిపించింది.

మామయ్య పక్కగదిలో దగ్గులున్నాడు. ఆయనకు
ఈ మధ్య ఆరోగ్యం ఏమీ బాగుండటం లేదు. నిరంతర
జ్వరం దగ్గు ఆయాసమూ వస్తున్నాయి.

నేను తోపలికి వెళ్లి ఆయన వంక చూశాను. మనిషి
బాగా వడిలి పోయి కృశించిపోయి సలిగినట్టుగా ఉన్నాడు.

ఆయన దగ్గరగా వెళ్లి 'డాక్టరు దగ్గరికి వెళ్దాం
మామయ్యా! నీ ఆరోగ్యం ఏమీ బాగున్నట్టు లేదు' అన్నాను.

ఆయన అప్పుడు ఫోటోల ఆల్బం చూస్తున్నాడు. పెద్ద
ఆల్బం. దానిలో ఎన్నో ఫోటోలు. నేను వివిధ ప్రదేశాలలో
కచేరీలు చేస్తుండగా తీసినవి.

ఆయన కళ్ళెత్తి చూశాడు. ఆకళ్ళలో కొంచెంగా గర్వ
లేఖ మెరిసి మాయమైంది.

అంతలోనే ఆయన 'ఏమిలేదు, ఊరికే జలుబు చేసి దగ్గు

వస్తున్నది. అంతే వేరే జబ్బేమీ లేదులే' అన్నాడు.

తర్వాత కొద్ది క్షణాలాగి నన్ను దగ్గరికి పిలిచి 'నేనేమైనా ఫరవాలేదు. నిన్నింత దాన్ని చేశాను. ఆ తృప్తిచాలు. కాస్త పోతే ఇతర ఏటాడదిక్కు లేని వాణ్ణి. నీ గురించి ఇన్నాళ్లు ఏమీ పట్టించుకోలేదు. నాకు చెప్పేవాళ్లు లేరు. కాస్త తొందరలో నిన్నొక అయ్య చేలిలో పెట్టి....' అంటున్నాడు.

నేను 'ఊరుకో మామయ్యా' అంటూ ఇవతలికి వచ్చేకాను. ఈయనకు ఈ మధ్య నాపెళ్లి పిచ్చి పట్టుకుంది. ఆయన భ్రమకాని నన్నెవరు పెళ్లాడతారు ? నాలెందం చూసి పారి పోతారు. పైగా ఈమధ్య బాగా లాపంబునట్టున్నాను కూడా.

ఈ శంకర్ మనిషి చాలా మంచివాడు. గొప్ప సంగీతాభిమాని. నేను ఎదురుగా ఉంటే చాలు బ్రహ్మలోకాల్లో తేలిపోతున్నట్టు ఉంటాడు. నన్ను నివర్తకంగా పొగుడుతూ ఉంటాడెప్పుడూ.

'నువ్వు గంధర్వ జాతికి చెందిన వానివి '

'నీ కంఠ స్వరంలో వేయి నీదాలు మ్రోగుతాయి.' ఇలాంటి పొగడ్తలు విన్నప్పుడు నన్ను నేను మరిచి పోయేదాన్ని.

అంతకు ముందు ఎందరో ఇలాంటి ప్రశంసలు పలకారు కాని శంకర్ నోటివెంట అలాంటి పొగడ్తలు వస్తే చాలు మనసుకు రెక్కలు వచ్చినట్టయ్యేది. రంగు రంగు పూలతో నిలువెల్లా పూచిన చెట్లలో రమణీయమైన అందాల సందనోద్యాన వనంలో విహరించినట్టు శుభ హిమాలయాలలో తిరుగాడు తున్నట్టు, రంగు రంగుల ఇంద్రధనస్సు పైన విశ్రాంతిగా కూర్చున్నట్టు అనిపించేది.

శంకర్ పొడవుగా చృఢంగా ఉంటాడు. పచ్చని చీర చ్చాయ. బలమైన శరీరం. కొనదేశిన ముక్కు నీరం తరం నుదుటిమీద ఏడే జాట్లు. నిర్లక్ష్య నైతి. నూట

కారి తనం అన్నీ నన్ను విపరీతంగా ఆకర్షించాయి. అతనిసన్నిధిలో ఉండాలనీ, అతని సమక్షంలోనే గానం చేయాలని అనిపించేది.

అతనికీ నాకూ మధ్య పరిచయమై ఎంతో కాలం కాలేదు. రెండుమూడు నెలల క్రిందట రైల్వో ప్రయాణం చేస్తుండగా పరిచయమైనాడు. నా ఎదురుగా సీటులో కూర్చుని వుండి చాలా సేపు ఏదో చదువుకుంటూ కాలంగడిపాడు. నావంక శ్రద్ధగా చూడనైనా లేదు. పుస్తకం చదవడం ముగించి దాన్ని పక్కన పడేసి వొళ్ళు విరుచుకున్నాడు. తర్వాత చేతివ్రేళ్ళు విరుచుకున్నాడు. అంతలో అతని చూపులు నామీద పడ్డాయి. 'ఎక్కడ చూశానా' అని కాబోలు కొద్ది క్షణాలు ఆలోచనలో పడ్డట్టు కనిపించాడు.

ఆ తర్వాత ముందుకు వంగి 'మీపేరు ఉమాదేవి కదూ?', అని అడిగాడు పరమ మర్యాదగా.

నేను తల వూపివూరుకున్నాను.

ఇక అతడు మాట్లాడటం ప్రారంభమైంది. మెదటి పరిచయం తోనే విపరీతంగా మాట్లాడాడు. నాకచేరీ రెండు సార్లు విన్నాడట. రేడియోతో కూడా చాలా సార్లు విన్నాడట. ఇక ప్రయాణం కొనసాగినంతసేపూ సంగీతం గురించే మాట్లాడాడు. తన అభిమాన గాయకులు, వారి ప్రసిద్ధ కీర్తనలు, సంగీత దర్శకులు వారి ప్రసిద్ధ మైన పాటలు. ఇదీ దోరణి. బడేగులామా శ్రీఖాన్ మొదలుకుని సచిన్ దేవ్ బర్మన్ వరకు ప్రముఖుల పేర్లు దొర్లిపోయాయి. అతని దగ్గర ఎన్నో పాత రికార్డులు అతి విలువైనవి ఉన్నాయి. ఆ వయసులో అంత సంగీతాభిమానం ఉండటం అందునా అరంతరం బిజీగా ఉండే ఒక ఆఫీసరు హోదాతోవ్యక్తికి అంత సంగీతాభిరుచి ఉండటం నాకు ఆశ్చర్యం కలిగించింది.

‘మీరు సంగీతం సాధన చేశారా ? ’ అని అడిగాను.

అతడా ప్రశ్నవిని పెద్దగా నవ్వాడు.

నవ్వి నవ్వి ‘ సంగీతమా ? నాకు నావడమా ? జనం ఆదృష్టవంతులు... నేనే పాడటం ప్రారంభిస్తే ఎన్ని యాక్సి డెంటులు జరుగుతాయో ’ అన్నాడు.

ఆతర్వాత ‘ మనం ఒక ఊర్లోనే పుంటూ ఇంతవరకూ కలుసుకోక పోవడం అన్యాయం. నాలాటి అభిమాని, గట్టి ఫ్యాన్ ఒకటుండటం మీరు గర్వించ సలసిన విషయం’ అన్నాడు.

ఆ తర్వాత తరుచుగా మాంబంటికి వస్తూ పోతూ ఉండే వాడు. మామయ్యతో కూడా చనువుగా స్నేహంగా ప్రవర్తిస్తూ వుండేవాడు. మీమిద్దరం కలిసి అప్పుడప్పుడు షికారుకు కూడా బైటికి వెడుతూ ఉండేవాళ్ళం. అది మామయ్యకు తెలుసు కూడా. అయినా ఆయన నన్ను వారించ లేదు. వయస్సులో ఉన్న ఆడపిల్ల అలా పరాయి యువకుడి వెంట బైట తిరగరాదని నాకూ తోచలేదు. అతడు నాకెంతో అప్పుడుగా కావలసిన వాడుగా అనిపించేది.

అతని వెంట, అతని వక్కన, నడుస్తున్నప్పుడు ఏపార్కు లోనో అతని వక్కన కూర్చున్నప్పుడు చూస్తే ఇతరులు ఏమను కుంటారో నేనెప్పుడూ ఆలోచించనే లేదు.

అతడు అందమైన వాడు.

నేను నల్లగా వికృతంగా ఉంటాను.

చూసేవారికి రకరకాల ఊహలు రావచ్చు. కాని నేనా విషయం ఎన్నడూ ఆలోచించలేదు.

ఒక్కసారి మాత్రం మేము పేప్ మెంట్ మీద నడుస్తూ వుంటే ఎవరో జాలాయి, వదరుబోతు, ఉన్నట్టుండి వికృతంగా నవ్వుతూ ‘ఆహా’ ! ఏమి జంటరా బాబూ! కన్నుల పండుగ్గా

ఉంది' అన్నాడు పక్క వాడితో.

ఒక్కసారి నావీపున కొరడాతో చరిచినట్టయింది. దీని అర్థం నాకు తెలుసు. అకస్మాత్తుగా నీరసం ఆవహించింది.

పక్కనే ఏదో మాట్లాడుతూ నడుస్తున్న శంకర్ వంక చూశాను. అతడది ఏమీ వినలేదు, కాబోలు తన ధోరణితో తాను మాట్లాడుతూ నడిచి పోతున్నాడు.. అకస్మాత్తుగా ఆగి రెండడుగులు వెనక బడిన నన్ను ఆశ్చర్యంతో చూస్తూ 'ఏం ? ఆగిపోయారలా?' అని అడిగాడు. 'ఏమీ లేదు ' 'అంటూ ముందుకు అడుగులు వేశాను.

ఇవాళ నా పుట్టిన రోజు. చాలా హాయిగా గడప వల రోజు. లోపల మామయ్య మళ్ళీ దగ్గుతున్నాడు.

నేను లోపలికి వెళ్లాను. మామయ్య నావంక తలెత్తి చూశాడు.

“మామయ్యా, శంకర్ వస్తానన్నాడు సాయంకాలం ” అని చెప్పాను.

ఆయన మెల్లిగా తల పంకించాడు. శంకర్ వస్తాడని విని ఆయన కొంచెం ఆనందించడం నేను గమనించాను.

మళ్ళీ ఇవతలి గదిలోకి వచ్చాను.

శంకర్ వస్తాడు ! నాలో ఉత్కంఠ బయలుదేరింది.

నిన్ననే ...సాయంకాలం...జరిగిన ఉదంతం గుర్తుకు తెచ్చుకున్నాను. సాయంకాలం శంకర్ వచ్చాడు. నాలుగు గంటలవేళ... వూళ్ళోనే నిన్న నాకవేరీ...ఏదో అనాథ శరణా లయంలోని బాలబాలికల సహాయార్థమై ఏర్పాటయిన కార్యక్రమం. ఆ శరణాలయాధికారుల చాలా రోజులక్రితమే నా దగ్గరికి వచ్చి బలిమాలే ధోరణితో అర్థించారు. 'దాదాపు నూరు మంది పిల్లలున్నారు శరణాలయంలో. ఫండ్స్లేవు. అందరూ తల్లితండ్రులే ఏయిరర దిక్కు లేని దీసులైన బాలబాలికలు. వారికి

ఎదురు వృత్తివిద్యలు కుట్టుపని పన్నెరాలు వేర్పరుస్తాం...
 ప్రభుత్వం నుంచి సహాయం లేదు. మీరు సహకరిస్తే దయ
 చేసి ఒక్క పాటకచేరిచేస్తే ఒడ్డున పడిపోతాం. ట్రేడెట్లవి
 డబ్బు వసూలు చేస్తాం.' అని అర్థించారు. వారికి శంకర్
 ప్రోద్బలం యిచ్చి పంపించాడని మాటల సందర్భంలో తెలిసింది.
 కాకపోయినా అలాటి సందర్భాలలో నేను వెనుకాడను. కావసను.
 అంతకుముందు ఎన్నోసార్లు ఎన్నో ధర్మకార్యాలకు, స్వచ్ఛంద
 సేవా సంస్థలకు చాల పెద్ద మొత్తాలే సహాయ్యాయి.
 నా కచేరీ ఒక ప్రేరకంగా పనిచేస్తుంది. అంటే.

కచేరీ అయిపోయిన తర్వాత మంచినీటి సహాయ పడి
 నందుకు నన్ను మామూలుగానే అందరూ అభినందించారు.
 పాతికవేల రూపాయలు సహాయమునట్టు చెప్పారు. అనాథ
 శరణాలయానికి ఆమొత్తం ఎంతగానో ఉపయోగ పడుతుందని
 ఆసాయం చేసినందుకు కృతజ్ఞులమని చెప్పారు. నేను చూసంగా
 ఉండిపోయాను.

తిరిగి వచ్చేముందు శంకర్ 'మమ్మల్ని ఇంకా దగ్గర
 దిగబెడతాను.' అన్నాడు.

'మీ రూము దగ్గరేకదా? నేను రిక్వార్ పోరాను'
 అని అన్నాను.

అతడు వినలేదు. 'మీ మామయ్యగారు కూడా లేరు.
 నేను తోడుగా వస్తాను.' అన్నాడు.

రాత్రి పదిగంటలు దాటింది. నిధులతో రద్దీలేదు.
 తైట్లు మందంగా వెలుగుతున్నాయి. చలికాలపు రాత్రి
 కావడంతో ముందుగానే ఊరంతా మాటుమణిగినట్టున్నది.
 పలుచని మంచులెరలు ప్రేలాడదీసినట్టుగా ఉంది. తైట్లు
 చుట్టూ పలుచని తేజోవలయం. అందులోకి అసంఖ్యాకంగా
 మూగి ఎగురుతున్న లెక్కలేనన్ని సన్నని లెక్కల పురుగులు.

నేను శాలువా చెవులచుట్టూ లాక్కుని నడుస్తున్నాను. శంకర్ నాపక్కనే నడుస్తున్నాడు. అతడలా ఎల్లప్పుడూ నా చెంతనే, నాపక్కనే ఉంటే? ఆ ఊహ ఎంతో అద్భుతం అనిపించింది. ఉద్యేగంతో తలముక్కులై నట్టయింది.

ఉన్నట్టుండి శంకర్ నావంక తిరిగి, నడుస్తున్నవాడల్లా ఆగి, 'థాంక్స్ ఉమా! నేనే వాళ్లను మీ దగ్గరికి పంపించాను. నువ్వులాటి సంస్థలకెన్నింటికో సహాయం చేసి లక్షలాది రూపాయలు ఆర్జించిపెట్టావని తెలుసు. ఈ మనుషులు ఆ శరణారూప్య నిర్వహించలేకమూసేద్దామని నిర్ణయించుకున్నారు. అంటే వందమంది బాలబాలికలు — అందరూ పదహారేళ్ల రోపువారే — రోడ్లమీద పడిపోతారు. దిక్కు దివాణమూ లేని అనాథ పక్కులై పోతారు. ఆ ఆలోచననే నేను సహించలేకపోయాను. ఈ ఉపాయం సూచించాను. వాళ్లు మొదట నువ్వు ఒప్పుకోవేమో అని సందేహించారు. నేను గట్టిగా చెప్పాను. 'ఆవిడ మనను మహామంచిది. బంగారం లాటిది. వెళ్లి అడగండి. ఒప్పుకుంటుంది.' అన్నాను. నామాట దక్కించావు. థాంక్స్" అన్నాడు.

నేను నెమ్మదిగా నడుస్తూనే అంతా విన్నాను. అంతలో నాలో ఏదో భావం తళుక్కుమని మెరిసినట్టయింది. హృదయపు అగాధాలలో ఎక్కడో దాగిన భావం ప్రాణం పోసుకుని ఉపరితలానికి వచ్చినట్టయింది.

శంకర్ ఇంటి ముందుకు వచ్చాము. ఇల్లంటే యిల్లు కాదు. ఒక రెండురూముల భాగం.

అయింటి ముందు ఆగిపోయాను. శంకర్ 'ఏం! అగారేం?' అని ప్రశ్నించాడు.

'కాస్సేపు మీ యింట్లో కూర్చుందాము. నెమ్మదిగా తర్వాత వెళ్తాను.'

శంకర్ తల వూపి 'అలాగే ! కాని టైము చాల అయి నట్టుంది. మీ మామయ్య కంగారు వడతారేమో!' అంటూనే తాళం తీశాడు.

తాళం తీస్తూనే 'ఏమి జీవితమో! చోర్ కొడుతున్నది. హోటల్ భోజనం...రూము నిద్ర...' అన్నాడు చప్పరించి.

'అవును. ఒంటరితనం భరించలేము. ఈ వయసులో శారీరకంగా మానసికంగా తోడుకావాలి. లేకపోతే జీవితం నరక ప్రాయం అవుతుంది.' అనుకున్నానునేనులోలోపల.

ఇద్దరం లోపలికి వెళ్లి సోఫాలో కూర్చున్నాము. శంకర్ కూర్చుంటూ 'ఇంట్లో ఏమీ లేవు...చాన్సెక్స్ నీళ్లు యిద్దామన్నా...' అన్నాడు.

'ఏమీ వద్దు' అన్నాను.

ఆతర్వాత ఏం మాట్లాడాలో తోచక ఎలా మాట్లాడాలో తోచక గోళ్లు గిల్లుకుంటూ కూర్చున్నాను.

శంకర్ లేచి గ్రామఫోను రికార్డులు వెదుకు తున్నాడు.

'ఇప్పుడేమీ వద్దు...ప్రశాంతంగా కూర్చుందాం' అన్నాను.

అతడు కొంచెం ఆశ్చర్యపోయి 'సరే' అని వచ్చి నాముందు సోఫాలో కూర్చుని 'ఏమిటో సీరియస్ గా ఆలోచిస్తున్నారే !' అని అడిగాడు.

'అవును. ఆలోచిస్తున్నాను సేసు మిమ్మల్నొక విషయం అడగాలను కొంటున్నాను. ఎలా అడగాలో అని ఆలోచిస్తున్నాను. అన్నాను.

అతడు తల ఎగరవేసి 'అబ్బో ! అయితే అదేదో చాలా సీరియస్ విషయమై వుండాలి...' అన్నాడు.

'అవును. అంతముఖ్య విషయమే...నా జీవితాన్ని గురించి...'

అతడు సోఫాలో వేనక్కు వాలాడు.

‘జీవితమూ వగైరా సీరియస్ విషయాలు వినడం కొంచెం కష్టమేనే’ అన్నాడు నవ్వుతూ.

‘ప్లీజ్...శంకర్...నామాట వినండి...నేను చెప్పదలుచుకున్నది విని తర్వాత జోక్స్ వేయండి.

అతడు గంభీరంగా కూర్చుండిపోయాడు. నానంకే నిశితంగా చూస్తూ.

నేను తలవంచుకుని మెల్లిగా చెప్పాను.

‘కేపు నా పుట్టినరోజు. ఇరవై అయిదేళ్లు వెళ్లి ఇరవై ఆరో ఏడు వస్తుంది. కొంచెం చదువుకున్నాను.... సంగీతంలో మిలాటి అభిమానుల వల్ల ఈ అంతస్తుకి చేరుకోగలిగాను. డబ్బు బాధలు ఏమీ లేవు. మామామయ్య నన్ను ఎంతో ప్రేమగా పెంచి పెద్దదాన్ని చేశాడు. ఆయనకు నేను కన్న కూతురు కన్నా ఎక్కువ. ఆయనకు సర్వస్వం నేను. ఆయిల్లు కొంత డబ్బు ఉన్నాయి ఆయనకు. తల్లి తండ్రీ నివరూ లేరు నాకు. అండరూ పోయారు. మామయ్య పెద్దవాడైపోతున్నాడు. ఆయనకు నన్ను గురించి దిగులు. పైకి కనిపించకుండా ఆయన నాగురించి దిగులుతో లోలోపల క్రుంగిపోతున్నాడు. శిథిలమైపోతున్నాడు...ఆయన కేదన్నా అయితే ...’ అంటూ ఉండగా నాకు ఏడుపు వచ్చింది. చేతులలో మొహం దాచుకుని ఏడ్చాను.

శంకర్ నిర్విణ్ణుడై పోయాడు.

కంగారుపడుతూ ‘అదేమిటి ఉమా ! నిండుకు ఏడుపు ? డూరుకో’ అన్నాడు లేస్తూ.

నేను అంతలో తేరుకుని ‘ఫరవాలేదు...’ అన్నాను.

మళ్ళీ వేతిగోళ్లవంక చూసుకుంటూ నెమ్మదిగా ‘ఆయన కేమైనా అయితే నేను ఒంటరి దాన్నయిపోతాను.

దిక్కులేనిదాన్నయి పోతాను... అన్నాను.

శంకర్ తెల్లబోయిన వాడిలా 'అదేమిటి? అలా ఏమీ జరగదు. పైగా మేమందరమూ లేమా ఏమిటి?' అన్నాడు.

'మేమందరమూ అంటే ?'

'నేనూ...ఇంకా నాలాటివారూ...'

'నాక్కావలసింది సహాయ సానుభూతులు స్నేహం కాదు. నా జీవితంలో పాలుపంచుకునే వ్యక్తి కావాలి.' నన్ను అభిమానించి తోడునీడగా ఉండే వ్యక్తి కావాలి !'

'అయితే పెళ్లి చేసుకుంటే సరి...' అన్నాడు నాతాత్తుగా శంకర్.

నేను ధైర్యంగా తలెత్తాను.

'అదే... అవును...నేను పెళ్లి చేసుకోవాలి...'

అతడు హాయిగా నవ్వుతూ 'చేసుకోండి...దానిదేముంది అద్భుతంగా చేసుకోవచ్చు...' అన్నాడు.

'తమాషాలు కాదు. నన్నెవరు చేసుకుంటారు ?'

అతడు మళ్ళీ నవ్వాడు.

'మీకేం తక్కువ ? అందరినీ సునసువుంటు. ఆదర్శ తమ్మైన విద్య ఉంది. పేరు ప్రఖ్యాతులున్నాయి.'

'అందుకే మిమ్మిల్ని అడుగుతున్నాను. మీరెవరుంటారు ?'

అతడు తెల్లబోయాడు "అంటే...అంటే..." అన్నాడు నోటిమాటరాక.

"నేనడుగుతున్నది అదే...మిమ్మిల్ని అడుగుతున్నాను."

అతడు నాదగ్గరగా వచ్చాడు. అకస్మాత్తుగా నాగడ్డాన్ని మునినేళ్లతో పైకెత్తి నాకళ్లలోకి చూశాడు.

రెండుక్షణాలాగి నిట్టూర్చి 'ఉమా ! ఎంత ఆనందంగా

ఉందో చెప్పలేను. నీలాటి అపర సంగీత సరస్వతి ఇలా అడుగుతుంటే గర్వం తలకెక్కుతున్నది. ఒహో! నాఅంతటి వాడుండడు. నువ్వు నా హృదయంలో పలికే కోయిలవు' అన్నాడు.

తర్వాత చేతులు వెనుక కట్టుకుని రెండు నిమిషాలసేపు అటూ యిటూ పచార్లు చేశాడు.

ఆతర్వాత ఆగి 'రేపు నీ పుట్టిన రోజుకదూ? రేపు సాయంకాలం నాలుగున్నరకు మీ యింటికి వస్తాను. నిన్ను సర్ప్రైజ్ చేస్తాను !' అన్నాడు.

తర్వాత 'లే పోదాం ! చాల పొద్దుపోయింది.' అన్నాడు.

నేను లేచాను. ఆ తర్వాత అతడు నాపక్కనే అంత దూరమూ నడిచాడు. హుషారుగానడిచాడు. ఉండి ఉండి కూనిరాగాలు తీశాడు. ఈలలువేశాడు. నన్ను యింటి దగ్గర దింపి 'లోపలికి రాకూడదా?' అంటే 'ఇప్పుడు కాదులే ! రేపు సాయంకాలం...' అని బదులు చెప్పాడు.

ఆ పలుచని మంచుతెరలు కమ్మిన నీరవ నిశీధిలో నిర్మా నుష్యమైన మాయంటి ముందు ఇద్దరమూ ఒకనిమిషం నిలబడ్డాము. అంతసేపూ యిద్దరమూ ఏమీ మాట్లాడ లేదు. నిశ్శబ్దంగా నిలబడిపోయాము. క్రీక్మని ఏదో పక్షి అరుస్తూ మా తలల మీదుగా ఎగిరి పోతూవుంటే ఉలిక్కిపడి పైకి చూశాము.

ఆ తడంతలో 'గుడ్ నైట్' అంటూ వెళ్లిపోయాడు. ఒక్కసారి దగ్గరికి తీసుకుని నన్ను గుండెలకు హత్తుకుని చిన ముద్దు పెట్టి వెడితే ఎంత బాగుండేది ! అనిపించింది.

రాత్రి అంతా కలలే...నిద్రపట్టలేదు... కాలం మరీ బలిసిన సోమరి కొండచిలువలా నెమ్మదిగా కదులతున్నది.

నేను జడవేసుకుని మొహం కడుక్కుని తయారై

కూర్చున్నాను. ఏమీ తోచలేదు. బల్లమీద అలారం గడి
యారం మూడుగంటలే చూపిస్తున్నది. మామయ్య గదిలో
నుంచి అలికిడి ఏమీ లేదు. ఆయన బహుశా నిద్రపోతున్నా
డేమో !

ఆంతలో గుమ్మం దగ్గర అలికిడి అయింది.

‘ఎవరిది ?’ అంటూ లేచి వెళ్లాను.

ముసీర్ నిలబడి వున్నాడు.

‘ఏమిటి ?’ అన్నట్టు చూశాను.

‘పొద్దున్న చెప్పింది మరిచిపోయారా !? ఎవరో గెన్టు
లోస్తారని పళ్ళా స్వీట్లూ తెమ్మన్నారుగా...’ అన్నాడు ముసీర్.

నేను ‘అవునవును’ అంటూ వక్కకు తొలిగి నిలబడి
‘రా లోపలికి రా...’ అన్నాను.

ముసీర్ లోపలికి వచ్చాడు. నంచీలో నుంచి బిస్కెట్
పొట్లాం యివతలికి తీసి టీపాయ్ మీద ఉంచాడు.

చివరకు ఒక చిన్న తామరాకు పొట్లాం అనుమానిస్తూ
సంశయిస్తూ ఇవతలికి తీశాడు.

నేను ‘అదేమిటి ?’ అని అడిగాను.

‘ఇవి పూలండీ...గులాబీ పూలు’ అంటూ తడబడ్డాడు
ముసీర్. తర్వాత నా కళ్ళలోకి భయంభయంగా చూస్తూ
‘వస్తూ వుంటే బజార్లో కనిపించాయండీ...ఇవాళ మీ పుట్టిన
రోజుకదా ! అని తెచ్చాను...’ అన్నాడు.

నేను నవ్వి ‘నాకు పుట్టినరోజు కానుకగా తెచ్చావా ?
వెరీగుడ్. అక్కడ పెట్టు.’ అన్నాను.

అతడు నాకు ఆ పొట్లాం అందించబోయాడు. కాని
నేను అలా ఆనడంతో బల్లమీద ఉంచాడు.

తర్వాత ‘ఇంకేమన్నా కావాలండీ ?’ అని అడిగాడు.

‘ఏమీ అక్కర్లేదు.’ అన్నాను నేను.

తతడు వెళ్ళబోతూ గుమ్మంలో ఆగి 'ఇప్పుడొచ్చే గెవ్వులెవరండీ ?' అని అడిగాడు.

నాకు నవ్వు వచ్చింది. తడబడ్డాను. 'ఎవరా ? ఎవరంటే...ఎవరో ఒకరు వస్తున్నారులే...నువ్వుపో...' అన్నాను.

మునీర్ ముఖం ముడుచుకున్నాడు. అదొక రకంగా దిగులుగా నానంక చూసి గుమ్మందాటి వెళ్లి పోయాడు.

నేను వాటిని రోపరికి తీసుకుపోయాను.

అంతలో మునీర్ ముఖం గుర్తుకు వచ్చింది. పాపం చిన్నబుచ్చుకున్నట్టున్నాడు.

మునీర్ కు పాతిక యేళ్లుంటాయి. చాల అందమైన వాడు. వాళ్ళది అసలు ఈ ప్రాంతం కాదు. కాని అక్కడ అతనికెవరూ లేక యిక్కడికి వచ్చేశాడు. తండ్రి చిన్నప్పుడే పోయాడు. తల్లి కొంచెం ఊహ తెలిశాక పోయింది. ఆమె కూడా పోయాక ఇక్కడికి చేరుకున్నాడు. మా యింటి పక్క యింట్లో అతని పినతల్లి పినతండ్రి ఉంటున్నారు. ఆయిల్లు వారిదే. ఇక్కడికి చేరుకుని వారి యింట్లోనే వుంటూ వారికి తాను బరువుగా ఉండరాదని కష్టపడి బతుకుతున్నాడు. ఏం చేస్తున్నాడో ఎవరికీ చెప్పడు కాని, ఏదో మిలటరీ హోటల్లో నర్సులుగా పని చేస్తున్నట్టు అందరికీ తెలుసు.

మా యింటి కుడివైపు అవతలి యింటి పంచలోనే ఉంటాడెప్పుడూ. మాయంట్లో నా కంఠ స్వరం వినిపిస్తే చాలు పాములాగా తలయెత్తి చూస్తాడు. నేను ఎప్పుడైనా ఏదైనా కీర్తన పాడుతూఉంటే గోడపక్కనే నిలబడి వొళ్ళంతా చెవులు చేసుకుని పింటూ ఆనందిస్తూ వుంటాడు. నా ప్రోగ్రాం ఏదైనా రేడియోలో వస్తున్నప్పుడు మాయంట్రికే

వచ్చి పంచలో కూలబడి వింటూ ఉండిపోతాడు.

‘మొత్తం మీద గట్టివాడే...పుట్టిన రోజు కానుకగా గులాబీలు తెచ్చాట్ట’ నాకు నవ్వు వచ్చింది.

ముందు గదిలోకి వచ్చి గులాబీల పాట్లాం విప్పి రెండు మూడు పూలు ఫ్లవర్ వాజ్ లో ఉంచి రెండుమూడు పూవులు తలలో ముడుచుకున్నాను. గడియారం పంక చూశాను.

నాలుగు గంటలకు అయిదు నిమిషాలు తక్కువ. నేను వంటగదిలోకి వెళ్లి కాఫీ కలిపి స్లాస్కులో పోసి ఒక గ్లాసుతో మామయ్య గదిలోకి నడిచాను.

ఆయన కాఫీ అందుకుని గుటక వేసి ‘శంకర్ రాలేదా యింకా?’ అని అడిగాడు.

‘వస్తాడు’ అన్నాను నేను.

తర్వాత ఒక్క క్షణం అగి ‘శంకర్ చాల మంచివాడు మామయ్య ! నేనంటే...’ అంటూన్నాను.

‘ఆ ! నువ్వంటే...?’ అని ప్రశ్నించాడు ఆయన.

నేను నేల చూపులు చూస్తూ ‘నేనంటే అతనికి మహా అభిమానం...నిన్న నేను అతన్ని అడిగాను...ఉరికే పొంగిపోయాడు...నాసంపాదన డబ్బు చూసి ఎవరో ఒకరు నన్ను చేసుకోక పోరు మామయ్యా ! కాని శంకర్ పంటి సహృదయుడు, సంస్కారి అయితే ...’ అని చెప్పాను.

‘ఇంతకీ ఏమన్నాడు?’ ఆయన కంటంలో ఉత్కంఠ.

‘చాల ఆనందించినట్టు కనిపించాడు. అంతకన్నా కావలసిందేముందని అన్నాడు. ఈ పూట వచ్చి సర్ప్రైజ్ చేస్తానన్నాడు...’

ఆయన కళ్ళలో తృప్తి కనిపించింది.

అంతలో గాడ్గదికంగా 'అంతా సవ్యంగా జరిగిపోతే బాగుండును. నిశ్చింతగా కళ్ళ మూస్తాను.' అన్నాడు.

'అలా ఆనకు మామయ్యా ! ఏది ఏమయినా నువ్వు పది కాలాలసాటు హాయిగా ఉండాలి....'

ఆయన మంచం మీద వీలుగా సర్దుకుని కూర్చున్నాడు. నేను ఒక్క నిమిషం ఆగి ముందు గదిలోకి వచ్చాను. అలా రం గడియారం నాలుగూ ఇరవై ఎనిమిది నిమిషాలు చూపిస్తున్నది. అద్దం ముందుకు వెళ్లి నిలబడ్డాను. నావంక నేను మళ్ళీ పరిశీలనగా చూసుకున్నాను. అంతలో ఎందుకో వసుంధర గుర్తుకు వచ్చింది. చదువు పూర్తి చేసుకుని తాను అనుకున్న దానిని సాధించింది. కాలేజీ లెక్చరరు అయింది ఇప్పుడెక్కడ ఉన్నదో !

బయట వరండాలో ఎవరో తచ్చాడుతున్న సవ్వడి వినిపించింది.

'ఎవరది ?' అంటూ గుమ్మంలోకి వెళ్లాను.

ఎవరో పదహారేళ్ళ కుర్రవాడు నెమ్మదిగా నంగిసంగిగా 'ఉమాదేవి గారి యిల్లు ఇదేనా ?' అని అడిగాడు.

నేను 'అవును' అన్నాను.

'ఆమె గారెక్కడ ?' అని అడిగాడు మళ్ళీ.

'నేనే. ఏం కావాలి ?'

'శంకరంగారు మీకు దీన్ని యిమ్మన్నారు.' అంటూ ఒక కవరు అందించాడు.

'నువ్వెవరూ ? ఆయన రాలేదేం ?'

'నేను వారి ఆఫీసులో పనిచేస్తుంటానండి....

దీన్ని నాలుగున్నరకల్లా మీకు అందించమని ఎటో వెళ్ళిపోయా రండీ...ఆయనకు అర్జుంటు పని తగిలిందని చెప్పారు.'

ఆ మాట చెప్పి అతడు వెను దిరిగి వెళ్లి పోయాడు.

వేను గుండెలు చిక్కబట్టుకుని తలుపు దగ్గరగా మూసి వెళ్లి కుర్చీలో కూర్చున్నాను. చేతిలో ఆ కవరు బరువుగా అనిపించింది.

దాన్ని టీపాయ్ మీద ఉంచి కొద్దిక్షణాలు దాని వంకనే చూశాను.

దాన్ని వెంటనే తెరిచి చూడాలనిపించలేదు.

కాని క్షణక్షణానికీ పెరుగుతున్న ఉత్కంఠ నన్ను అతలాకుతలం చేస్తున్నది. మెదడు నిండా అర్థం లేని ఆలోచనలు...

చివరకు తెగించి కవరు చించాను. ఒక ఉత్తరం కనిపించింది. వాణుకుతున్న వేళ్లతో మడత విప్పాను. కళ్లకు దగ్గరగా ఉంచుకుని చదవ వలసి వచ్చింది. ఏమిటో ఈ మధ్య చూపు మందగించి నట్టు అనుమానంగా ఉంది. ఉత్తరంలోని అక్షరాలమీద నా చూపులు పరుగెత్తాయి. ఉన్నవి పది పంక్తులు. చాల బాధపడుతూ వ్రాసినట్టున్నాయి. చదవడం పూర్తి చేసి దాన్ని టీపాయ్ మీద ఉంచి దాని మీద బరువు వుంచి కుర్చీలో వెనక్కువాలి చేతివేళ్లు విరుచు కున్నాను.

కళ్లలో నీళ్లు ఉబికి వచ్చాయి. అంతలోనే 'ఎంత నిర్భాగ్యురాలిని !' అనిపించింది.

ఇందులో అతని దోషమేమీ లేదు. నిజమే.

తప్పంతా నాదే.

ఎంత బాధ ఆ ఉత్తరంలో ! ఆ కొద్ది వాక్యాలలోను అతడు పడిన మానసిక క్షోభ ప్రస్ఫుటమవుతున్నది.

'డియర్ ఉమాదేవీ ! మిమ్మల్ని అలా సంబోధించ రాదు. కాని అలాగే సంబోధిస్తున్నాను. మీరు హృదయం

విప్పి నాతో మాట్లాడారు. సంతోషం. స్పష్టంగా విషయం బైటపెట్టారు. నేను మీ అభ్యర్థన విని ఆనందంతో పొంగిపోయి నాట్యం చేయవలసిన సందర్భం అది. మీ వంటి గాయని జీవిత భాగస్వామిని కావడం కంటే నాకూ కోరతగింది లేదు. కాని నేను దురదృష్టవంతుణ్ణి. కారణం నాకింతకు ముందే వివాహం కావడం! నాభార్య ఉద్యోగరీత్యా మరొక చోట మా చిరంజీవితో ఉంటున్నది. నేనిక్కడికి బదిలీ అయి వచ్చి ఒంటరిగా ఉంటున్నాను. మళ్ళీ ట్రాన్స్ఫర్ కోసం ప్రయత్నిస్తున్నాను. మీ స్నేహం లభించినందుకు ఎంతో ఆనందించాను. మీరు మొన్న చేసిన ప్రసంగం నాలో కలత రేపింది. అది జరిగే విషయంకాదు. కాని ఈ వృత్తాంతంలో నా బాధ్యత ఏమీలేదని గుర్తించి సహృదయంతో మన్నించ ప్రార్థన. ఇన్ని నెలలుగా మన మధ్య వ్యక్తిగత వివరాల ప్రసక్తి రాకపోవడం వల్ల ఇలా జరిగింది. నన్ను క్షమించండి. నేను సెలవు పెట్టి వెళ్లిపోతున్నాను. త్వరలో ట్రాన్స్ఫర్ ఆర్డరు వస్తుంది. మళ్ళీ మిమ్ములను కలుసుకుంటానని అనుకోను. కాని మనస్నేహం, కొన్ని నెలల పరిచయం, నా జీవితంలో చివరివరకూ గుర్తుంటాయి. ఈకవరులో నా భార్య ఫోటో ఉంచాను.'

క్రింద సంతకం...తేదీ...

నేను అలాగే కుర్చీలో వెనక్కు వారి వుండి కొన్ని క్షణాల సేపు కళ్ళు మూసుకున్నాను. తర్వాత కళ్ళు తెరిచి చూద్దానుకదా, ఎప్పుడు వచ్చాడో మామయ్య ఆ ఉత్తరం చదువుతూ కనిపించాడు.

నేను ఢగ్గుత్తికతో 'మామయ్యా' అన్నాను.

ఆయన ఉత్తరం క్రింద పడేసి అదొకరకంగా నావంక చూసి లోపలికి వెళ్లిపోయాడు. ఆ మాపులో అనునయమే

ఉందో, సానుభూతి ఉందో నేను గమనించలేదు.

తర్వాత నెమ్మదిగా కవరులోపలి ఫోటో ఇవతలికి
రాగాను. విద్యుద్ధ్వారం తగిలినట్టయింది.

‘మామయ్యా ! ఇంకర్ భార్య ఎవరనుకుంటున్నావు?
మన వసుంధరే...’ అంటూ రోపలికి వెళ్ళాను.

మామయ్య పక్క మీద ఆయాసంతో వగరుస్తూ పడి
వున్నాడు. ఒకచేయి సుంచం క్రిందకి వ్రేలాడుతున్నది.
గుండెమీద ఒక చేత్తో లదుముకుంటూ విపరీతంగా ఆయాస
పడిపోతున్నాడు. కళ్ళు మూతలు పడిపోతున్నాయి.

నేను ఆదుర్గాగా ‘మునీర్...మునీర్’ అని కేకలు
పెడుతూ వరండాలోకి వెళ్ళాను.

మునీర్ పరుగెత్తుకు వచ్చి గోడపక్కనే నిలబడి
‘ఏమిటి ?’ అని అడిగాడు.

‘అర్జంటుగా రిక్తా పిలుచుకురా...మామయ్యను డాక్టరు
దగ్గరికి తీసుకుపోవాలి’ అన్నాను ‘ఏమిటి ఆవుకుంటూ.

మునీర్ చొక్కా పేసుకుని క్షణంలో రోడ్డుమీదకి
పరుగెత్తాడు.

అతని పినతల్లి వరండాలో నిలబడి ‘ఏనుమ్మా !
ఏమయింది ?’ అని అడిగింది.

నేను కళ్ళు తుడుచుకుంటూ ‘మామయ్యకు హార్ట్
ఎటాక్ వచ్చినట్టయింది...’ అని చెప్పి రోపలికి వెళ్ళాను.

ఆయాస పక్కనే కూర్చుని గుండెలు నిమరసాగాను.

ఆయాస అంతలో ఒక్కసారి కళ్ళు తెరిచాడు.

ఆకళ్ళ నిండా దైన్యం...దిగులు...నీళ్ళు...

ఏదో మాట్లాడబోయాడు. కాని మాటపైకి
రాలేదు.

నిమిషంలో మునీర్ హడావుడిగా వచ్చి ‘రిక్తావెచ్చాను’

అని చెప్పాడు.

ఇద్దరమూ రిక్తావాడి సహాయంతో ఆయనను రిక్తాలో చేర్చి కూర్చోబెట్టాము. నేను వక్కనే కూర్చుని ఆయన పట్టుకున్నాను.

రిక్తా కదిలింది.

మునీర్ వెనక నుంచి 'నేను సైకిలు తీసుకొస్తాను' అన్నాడు. నేను 'అలాగే. త్వరగా రా' అన్నాను.

నాగుండెలు దడదడలాడుతున్నాయి. కాళ్ళలో వణుకు పుట్టుకొచ్చింది. మామయ్య వంక చూశాను. ఆయన కళ్ళు మూతలు పడిపోతున్నాయి. ఆయాసంగా బరువుగా ఊపిరి పీలుస్తున్నాడు.

ఉన్నట్లుండి నాముంజేయి చుట్టూవున్న ఆయన చేయి బిగుసుకున్నది. నాకళ్ళలో నీళ్ళు — ఎదురుగా ఏమీ కనిపించడం లేదు — రిక్తా సాగిపోతున్నది.

రిక్తా అగగానే కాంపౌండరూ, నర్సూ వరండాలోనుంచి మెట్లు దిగి వచ్చి ఆయనను దింపి లోపలికి తీసుకువెళ్ళి పడుకో బెట్టారు. వాళ్ళిద్దరూ ఒకరి వంక ఒకరు ఎందుకో వింతగా చూసుకున్నారు.

డాక్టరు మరుక్షణంలో వచ్చి ఆయన మీదకి వంగి చూశాడు. నేను కొంగు నోటిలో కుక్కుకుని ఏడుపు ఆపు కుంటూ ప్రక్కనే నిలబడ్డాను.

డాక్టరు అంతలోనే నావంక చూసి 'వ్వ్! అంతా అయి పోయిందమ్మా... రిక్తాలోనే...' అంటూ నిటారుగా నిలబడ్డాడు.

దుఃఖంతో మెలిదిరిగి పోతూ తడబడే అడుగులతో వరంగా చివరకు వచ్చి నిలబడ్డాను.

మునీర్ సైకిల్ స్టాండు వేసి లోపలికి వస్తూ 'ఏమన్నారు డాక్టరు గారు !' అని అడిగాడు.

నేను బావురుమన్నాను.

* * * * *

తర్వాత కాలం నాపాలిట కాలనాగు అయింది. నా
ను విరిగిపోయింది. క్రమంగా, ఉన్న డబ్బంతా హరించుకు
పోయింది. నిరంతరం దిగులు... నైరాశ్యం...నన్ను
శిథిలం చేశాయి. కచేరీలు కూడా తగ్గిపోయాయి.

అద్దంలో చూసుకుంటే నన్ను చూస్తే నాకే ఆశ్చర్యం
వేసింది. తలంతా నెరసిపోయింది. శక్తి ఉడిగిపోయింది.
కళ్లు గాజు బిళ్లలై నాయి. చూపు బొత్తిగా మందగించి
పోయింది. కళ్లజోడు మారుద్దామంటే డబ్బు కరువై
పోయింది. అప్పటికే నాకున్న కొద్దిపాటి నగలూ అమ్ము
కున్నాను.

రోజులు గడవటమే కష్టమై పోయింది. కచేరీలు
కలికానిక్కుడా లేకుండా పోయాయి.

మునీర్ నిరంతరం నన్ను కనిపెట్టుకుని ఉండేవాడు.
నాకోసం తన యింటో వారిచేత తిట్లు తినడం కూడా జరి
గింది. అయినా అతడు నాయోగక్షేమాలు వట్టించుకోవడం
మానలేదు.

ఒకసారి ఎవరినో వెంటబెట్టుకుని వచ్చాడు. వారికొక
బార్ ఉందిట. అందులో రోజూ సాయంకాలం పూట
మూడు గంటల సేపు పాటలుపాడాలి. డబ్బు ముట్టజెపుతారు.
అయితే ఆ పాడవలసిన పాటలు వేరు. సినిమా పాటలు
ఎక్కువగా పాడాలి. జనాన్ని అలరించాలి. కాస్త ఆలోచించి
అందుకు కూడా సద్దపడ్డాను. కాని ఆవ్యక్తి నన్ను చూసి
జడుసుకున్నట్టున్నాడు. ఎక్కువ మాట్లాడకుండానే వెళ్లి

పోయాడు. మునీర్ తలవంచుకున్నాడు.

ఒకనాడు ఒకవ్యక్తి మాయింటికి వచ్చి నాతో మాట్లాడా అన్నాడు.

“సరే! ఏమిటో చెప్పండి?” అన్నాను ఆయనను కూర్చుని.

ఆయన నెమ్మదిగా ప్రారంభించాడు.

‘జగన్నాథం మీకేమవుతాడు?’ అని అడిగాడు.

‘మామామయ్యే...’ అని చెప్పాను.

‘అతనూ నేనూ స్నేహితులం...దాదాపు మూడేళ్లు క్రిందట...’ అంటూ ఆగాడు.

నేను ముందుకు వంగి ‘మూడేళ్లు క్రిందట?’ అని ప్రశ్నించాను.

ఆయన నేల చూపులుచూస్తూ “నేను అప్పుడిక్కడే ఉండేవాణ్ణి. తర్వాత మా అబ్బాయి దగ్గరికి వెళ్లి పోయాను. మహారాష్ట్రలో ఉండేవాళ్లం ఇన్నాళ్లా...ఈమధ్యనే మావాడి ఉద్యోగం పోయింది. మళ్ళీ ఇక్కడికి చేరుకున్నాం...మాపరి స్థితులు కూడా బాగా లేవు బొత్తిగా. అందువల్ల తెగించి నీతో మాట్లాడదామని వచ్చాను. జగన్నాథం పోయినట్టు నాకు ఇటీవలే తెలిసింది. మేమిక్కడికి వచ్చి కూడా పదిహేను రోజులే అయింది. ఇన్నాళ్లా ఆలోచించాను. కాని యిక యిప్పుడు తప్పనిసరి అయి నీదగ్గరికి వచ్చాను.” అని మళ్ళీ ఆగాడు.

‘మీరు చెప్పదలుచుకున్నదేమిటో చెప్పండి ... ఫరవాలేదు.’ అన్నాను నేను.

ఆయన “నువ్వేమీ బాధపడవద్దు. జగన్నాథం అప్పుడు నాదగ్గర డబ్బు తీసుకున్నాడు...” అన్నాడు.

నేనాశ్చర్యపోయాను.

‘ఎంత తీసుకున్నాడు?’ అని అడిగాను.

‘అయిదు వేలు...ఇదుగో నోటు...’ అంటూ ఆయన బలోంచి నోటు తీసి యిచ్చాడు.

నాకు కళ్ళు తిరిగినట్టయింది. నోటు అందుకుని కోడుకోసం వెదికాను. కిటికీలో ఉందది. దాన్ని అందుకు మొహానికి తగిరించు కున్నాను. అయినా కళ్ళకు బాదగ్గరగా ఉంచుకుంటేగాని అక్షరాలు కవబడలేదు. అది మామయ్య వ్రాసి యిచ్చిన నోటే. అనుమానం లేదు. గుండె గొంతుకలోకి వచ్చినట్టయింది.

ఆయన మెల్లిగా ‘నేనూ జగన్నాథం స్నేహితులమని చెప్పానుకదా ! నేను రాకనేపోదును. కానీ నా పరిస్థితులు బొత్తిగా తలక్రిందులుగా ఉన్నాయి. నేను చాల బాధలో ఉన్నాను. మరి...’ అంటూ ఆగాడు.

తర్వాత మళ్ళీ ‘నువ్వు బాధ పడుతున్నావేమో! కానీ అసలు ఉన్న విషయం ఇది. తర్వాత నీ యిష్టం...’ అన్నాడు.

నేను నెమ్మదిగా వచ్చి ‘మామయ్య బుణం తీర్చకుండా పోయాడనే చెడ్డపేరు రానివ్వను.’ అన్నాను.

ఆయన కుదుట పడ్డట్టు కనిపించాడు. ఎంతయినా డబ్బుకదా ! దాని చూట్టానే కదా సమాజమూ వ్యక్తులూ అంతా ప్రదక్షణలు చేస్తున్నది. !

‘వడ్డీ కావాలంటే తీసివేసుకుందాం. నీకెక్కువ భారంలేకుండా!’ అన్నాడాయన తేరుకుని. ‘అక్కర్లేదు. ఈనోటుకు గడువు కూడా ఎక్కువ రోజులు లేదిక ... నాదగ్గర

చిల్లిగవ్వ కూడా లేదు. అయినా ఫరవాలేదు. ఈ యిల్లు మామయ్యదే...ఆయన కష్టార్జి తం... మీరు మళ్ళీ కనిపించండి. లేకపోతే మీ అడసుయివ్వండి. నేనే కబురు చేస్తాను...’ అని చెప్పాను నోటుఆయనకు అందిస్తూ.

ఆయన దాన్నందుకుంటూనే నమ్మలేని వాడిలా నావంక
చూశాడు.

నేను మళ్ళీ “చెప్పానుగా ? ఇల్లు అమ్మకానికి పెడ
లేకపోతే మీరే ఎవరైనా కొనేవారిని తీసుకురండి.
అంతా సెటిల్ చేసుకోవచ్చు...” అన్నాను లేస్తూ.

ఆయన ‘సరే’ అని లేచి ‘ధర్మం ఇంకా కుంటు
న్నా ఉంది...’ అనుకుంటూ వెళ్ళాడు.

వారంరోజులలోనే అంతా పూర్తయిపోయింది.
అమ్మకం, బాకీ పరిష్కారం, అంతా ముగిసిపోయింది. అంతా
అయిన తర్వాత నా దగ్గర చాలా తక్కువ పైకం మిగి
లింది. ఇల్లు ఖాళీ చేసి వెళ్లిపోయేందుకు కొద్దిరోజులు
గడువు యిచ్చారు.

ఆనాడు ఉదయం మొహం కడుక్కుంటూ వుంటే
నోటివెంట రక్తం పడింది. కళ్ళు తిరిగి నట్టయింది.

మునీర్ ను సాయం తీసుకుని డాక్టరు దగ్గరికి వెళ్ళాను.
అప్పటికే మునీర్ పినతల్లి పినతండ్రి నానా రభసా చేసి అతనిని
యింటో నుంచి వెళ్లిపొమ్మన్నారు. అతడు ఆయింటికి
వెళ్ళడం మానేశాడు. రోజల్లా చాకిరీ... రాత్రిపూట
వరండాలో నిద్ర...

డాక్టరు పరీక్ష చేసి ఎక్సరే తీయించుకు రమ్మన్నాడు.
ఆరోజల్లా అదే వని...సాయంకాలం వేళకు మునీర్ డాక్టరు
దగ్గరినుంచి ఎక్సరే ఫోటోలు తెచ్చాడు.

“ఏం చెప్పారు ?” అని అడిగాను నేను ఆయాసంతో.

అతడేమీ మాట్లాడలేదు. ఫోటోలున్న కవరు బల్ల
మీద పడేసి వరండాలోకి వెళ్లి మౌనంగా వడుకుండిపోయాడు.
ఎన్నిసార్లు పిలిచినా పలకలేదు. దగ్గరికి వెళ్లిచూస్తే ఏడు
స్తున్నట్టునిపించి యివతలికి వచ్చేశాను.

కవరులోంచి ఆ ఫోటోలు తీసి లైటు ఎదురుగా ఉంచి చూశాను. నాకేమీ అర్థం కాలేదు.

మరునాడు పగలంతా మునీర్ కనపడలేదు. నేను రు దగ్గరికి వెళ్లి పరిస్థితి అంతా కనుక్కున్నాను.

రెండు ఊపిరి తిత్తులూ చెడిపోయాయి. నిశ్శబ్దంగా నెమ్మదిగా క్షయ వ్యాధి రెండు ఊపిరి తిత్తులను కబళిమిలి వేసింది. ట్రేట్ మెంట్ తీసుకుంటే గట్టిగా పూర్తిగా మృతులని చెప్పలేము. అదీ దూరంగా రాయవేలూరు

నాకు దాని అర్థం బోధ పడింది. మృత్యువు కూడా దూరంలోనే వేచి వుంది. నిర్లిప్తంగా నవ్వుకుని ఇంటికి వచ్చాను.

ఆరాతి అంతా నిశ్శబ్దంగా ఉంది. ఎక్కడా ఏ అలికిడి లేదు. కీచురాళ్లు మాత్రం సన్నగా రొదచేస్తున్నాయి. నేను ఉన్న కొద్ది బట్టలూ మూటకట్టుకుని తీరికగా పడుకున్నాను. చావమీద.

గుమ్మం ముందు వరండాలో మునీర్ పడుకుని ఉన్నాడు. నిద్రపోతున్నాడో లేదో తెలియదు.

తెల్లవారగానే చూస్తే మునీర్ వరండాలో లేడు. అదీ మంచిదే అనుకున్నాను.

నెమ్మదిగా మూట అందుకుని వరండా దిగి వాకిట్లోకి వచ్చాను. ఒక్కసారి వెనుదిరిగి చూశాను. దుఃఖం పొంగి వచ్చింది. కాని తమాయించుకుని అడుగులు ముందుకు వేశాను. నీధి చివరలో రిక్తా కనిపిస్తే ఆపి ఎక్కి కూర్చుని 'బస్టాండుకు పోనివ్వు' అన్నాను.

ఉదయంవేళ. ఇంకా చీకట్లు చెదిరిపోలేదు. ఎక్కడో పెందలాడే లేచిన కాకి కూస్తున్నది.

బస్సులో ఎక్కి టక్కెట్టుకొని కూర్చున్నాను. మర
నిముషంలో బస్సు కదిలింది. బస్సు కదులుతూండగా ఎ
గాలిలాగా లోపలికి వచ్చాడు మునీర్ 'వెళ్లిపోతున్నారా ? నే
వస్తాను"...అంటూ.

'ఎక్కడికి !' అని అడిగాను ఆశ్చర్యంతో.

'మీరెక్కడికి వెళితే అక్కడికి' అన్నాడు.

మునీర్ కథనం

నాపేరు మునీర్.

మునీర్ అహమద్.

నాకు చిన్న తనం నుంచీ నిద్రలో కలెక్కువగావచ్చేవి.
కలలో పెద్ద పెద్ద పాలరాతి భవనాలు కనిపిస్తాయి.
లెక్కలేనన్ని మెట్లు ఎక్కి బ్రహ్మాండ మైన ద్వారం దాటి
లోపలికి పోతే లోపల అంతా పాలరాతి శిల్పంలో కూడిన గోడలు
విశాలమైన గదులు...వాటిలో రంగు రంగు గాజు బుడ్లు
వెలుగుతున్న దీపపు సెమ్మెలు...

అక్కడ మా పెద్దలెవరో మాతాతల్లా ముర్తాతల్లా
బాలీసుల కానుకుని హుక్కాలు పీలుస్తూ విలువైన దుస్తులు
ధరించి కూర్చుని వుంటారు. ఎదురుగా సారంగి వాయిస్తూ
కనులు అరమోడ్చి తన్మయత్వం చెందుకుండాదొక సంగీత
విద్వాంసుడు. సారంగి వాద్యపు మెత్తని మృదువైన నాదం
అలలు అలలుగా విశాలమైన గదినిండా కమ్మిపోతలను చిక్కిరి

చిక్కిరి చేస్తుంటుంది. నేనుకూడ వెళ్లి అక్కడ కూర్చునిర
హుక్కా చేతిలోకి అందుకుంటుండగా ఈ అయిపోతుంది.

మెలకువరాగానే చినుగుల చాప, పచ్చలూడి పోయి
రి, ఉన్నట్టుండి ఏక్షణంలోనైనా నేలకూల వచ్చుననిపిం
ంటి పైకప్పు, మందంగా గుమ్మంలో వెలిగే కిరసనాయిలు
ఇవన్నీ కనిపించి మనసు చివుక్కుమంటుంది. ఆ కల
దే అయిపోయిందే అన్న దిగులుతో మళ్ళీ తెల్లవారేవరకూ
వట్టదు.

తెల్లవారగానే నీరసంగా పనులన్నీ ముగించుకుని మురికి
పట్టిన కాకీ చొక్కా లాగూ తొడుక్కుని కాన్త గంజి లాగి
అమ్మతో చెప్పి మైలుదూరం నడిచి షాపుకు వెళ్తాను. అమ్మ
నేను చెప్పింది విని సన్నగా 'ఊ' అంటుంది. అంతే. అదినాకు
వినబడదు. ఆమె అలా అంటుందో లేదో కూడా నాకు తెలి
యదు. నెమ్మదిగా తల ఊపడం చూసి అలా అని వుంటుం
దని అనుకుంటాను.

షాపుకు వెళ్లేసరికి రోజూ మేస్త్రీచేత చివాట్లు తప్పవు.
ఎంత పెందలాడి వెళ్లినా 'ఏరాభటా చోర్ ! ఇంత పొద్దెక్కి
వచ్చావు ? ఇక్కడ పని పేరుకుపోతున్నవె...ఎవడు చేస్తాడను
కున్నావు నీతాత ? తొరగారా...ఆ రెంచి అందుకో...'
అంటూ కళ్ళెర జేసేవాడు.

అతనిది భారీ విగ్రహం. దయ్యపు కళ్ళలాగా కొరు
వుల లాటి కళ్ళ...అతడు మామూలుగా 'మనవంక చూస్తేనే
గుండెదడ. ఇక కోవంగా చూస్తే చెప్పాలా ? వెన్నువూసలో
నుంచి సన్నగా వాణుకు పుట్టుకొస్తుంది. ఆ కంగారుతో
అతడు రెంచి యిమ్మంటే కటింగ్ స్లేయర్ అందివ్వడం...

ఇంకా చివాట్లు తినడం...ఇంకా తప్పులు చేయడం, వీపు మీద
రెండో మూడో ముణుగు దెబ్బలు తినడం ... ఇది అంతా
మామూలే.

అతడు ఖట్టిమాటికి 'పనిదొంగలు...తింటానికి
మరెందుకూ పనికిరారు' అంటూ ఉంటాడు.

ఆరోజు నాకు బాగాగుర్తు.

స్నేహితు ట్యూబును బొచ్చెలో నీళ్లలో ముంచి
ఎక్కడ ఉందా అని పరిశీలిస్తున్నాను. ఉదయం ఇంట్లో
తిన్న చద్ది అన్నం మెతుకులు తప్ప సాయంకాలం మూడో
వరకూ మరేమీ కడుపులో పడలేదు. పైగా మధ్యలో
మూడు సార్లు మేస్త్రీచేత గట్టి తిట్లు తిన్నాను.
బాటలో ఉంటే కొడతాడేమోనని దూర దూరంగా తప్పు
తిరుగు తున్నాను. ఇవాళ నామీద మరి మండి పడుతున్నా
డెందుకో...

అంతలో ఎదురు షాపులో రేడియో పెద్దగా పెట్టా
రెవరో. ఉన్నట్టుండి 'ఆయ్ మాలిక్ ! తేరేబందెహమ్...' అంటూ
పాటవినిపించింది.

ట్యూబు అలాగే నీళ్లలో నొక్కి పట్టి సనసాగాను.
చుట్టూ ఆపాట తప్ప అంతా నిశ్శబ్దం. పైన ఆకాశంలో
నల్లని మబ్బులు...ఉండి ఉండి సన్నని మెరుపు లీగ...

ఆ స్వరం గాలిలో నిండి వామనసులోకి జోరబడి నా
ఆత్మను అలరిస్తున్నది. వింత అనుభూతికి లోనై బాహ్య
ప్రపంచాన్ని మరిచిపోయి అలాగే నిశ్చేతనంగా కూర్చుండి
పోయాను.

పాట పూర్తి అయ్యే నరికి నాకళ్ల వెంట నీళ్లు ఉబికి
వచ్చాయి. తర్వాత కొద్ది క్షణాల సేపు ఆస్వరమే సన్ను కమ్ము

అని ఉండిపోయింది. కదలక మెదలక అలాగే రాయిలా
అర్చిండి పోయాను.

వీపుమీద 'ధబ్బుమని' గుద్దు పడటంతో తెలివివచ్చింది.
దెబ్బ కొట్టడమే కాక వెంటనే నాచెవులు రెండూ పట్టు
కోళ్ళ ప్రయోగిస్తూ నెత్తురు వచ్చేలా పిండుతున్నాడు

నేను రెండు చేతులతో అతని చేతులను విసురుగా
విడిచి కొట్టాను. చెవులు విడిచి కళ్ళ పెద్దవి చేసుకుని
చూచాడు. నేను అలాగే నిలబడ్డాను. నాపిడికిళ్ళ బిగుసు
కున్నాయి.

'ఏరా ! నీకేమైనా పిచ్చి పట్టిందా ! ఎదురు
తిరుగుతున్నావు...' అన్నాడతడు బొంగురు గొంతుకతో
క్రూరంగా.

'పిచ్చికాదు...దయ్యం పట్టింది...నానంటి మీద చెయ్యి
వేశావో '... అని అరిచాను.

మిగిలిన పని వాళ్ళా ఇతరులూ మావంకనే చూస్తు
న్నారు. ఇది ఘోర అపచారమైనట్టు... 'పనివాడు యజ్ఞ
మానకి ఎదురు తిరగడమా ? ఎంత ఘోరకర్మ' అంటున్నా
డొకడు.

'ఎంటి మీద చెయ్యి వేస్తే ?' అని నిగ్గదీశాడుమేస్త్రీ.

'వేసి చూడు...' అన్నాను కసిగా...

'అహో...వేస్తే ఏంచేస్తావు ? '

'అదే చూడ మంటున్నాగా ? '

అతడు రెండడుగులు ముందుకు వేశాడు.

నేను సైకిల్ చెయిన్ అందుకున్నాను.

అతడు నామీదికి రాబోయాడు. చెయ్యివిసిరి గొంతు
పట్టుకోబోయాడు.

అప్రయత్నం సైకిల్ చెయిన్ గాల్లోకి లేచింది.
ఆవిసురుకు అతనికి ముంజేతుల పైన గట్టి దెబ్బ తగిలింది.
పంతో బలిసిన పందిలాగా ఆరిచాడు. బొబ్బలు పెట్టాడ.

‘పట్టుకోండి గాడిద కొడుకుని. ఇనాళ వాడి అం
తేలుస్తాను !’ అని ఆరిచాడు.

ఇద్దరు ముగ్గురు నాలాటి పనివాళ్లు నామీదికి ర
యారు.

సైకిల్ చెయిన్ రివ్వున తిప్పుతూ అందర్నీ
గొడుతూ షాపు ముందు విశృంఖల వీర విహారం చేశాను.

దానితో అందరూ వెనక్కు తగ్గారు.

ఉన్నట్టుండి చెయిన్ క్రింద పడేసి బాణం లాగా పరు
గత్తాను.

వెనక నుంచి మేస్త్రీ ‘పట్టుకోండి ’... అని అరుస్తూ
వ్వాడు. నాకంటే వయసులో పెద్ద వాళ్లయిన యిద్దరు
క్కుర వాళ్లు నావెనక పడ్డారు.

కాని నేను వారికి అందలేదు. మలుపు తిరిగి యింకా
వేగంగా పరుగెత్తి రెండు మూడు వీధులు దాటి పోయి
స్నేహితుడి యింట్లో దూరాను.

వాడి పేరు అబ్దుల్లా. తొమ్మిదో తరగతి చదువు
తున్నాడు. ఇద్దరం కలిసే అయిదో క్లాసు వరకూ చదువు
కున్నా, మానాన్న చచ్చి పోవడం వల్ల నాచదువు చట్టు బండలై
పోయింది. వాడు చక్కగా చదువుకుంటున్నాడు.

వాడు నన్ను చూసి ఆశ్చర్యపోయాడు.

‘ఏమిటి ? ఇప్పుడొచ్చావు ?’ అని అడిగాడు.

నేను వాడి పక్కనే చాప మీద కూలబడి ‘ఏమీ లేదు.

మేస్త్రీ కొట్టాడు...’ అన్నాను.

‘కాడితే ?’

‘కాడితే ఎదురు తిరిగాను. పారిపోయి వచ్చేశాను.

వాడి కళ్ళ బడితే ఊరుకోడు.

ఏమీ తెలియదు.

నేనసలు ఇంటికే పోలేదు.'

'పోనీ...కస్సేపు ఇక్కడే ఉ

'అట్లాకాదు. వాడు మా అమ్మతో లెక్కలేనంత
నాడిలు చెబుతాడు. ఆమె వాడి మాట నమ్మి నాగురించి
కున్నా కూర్చుంటుంది. నువ్వొక సారి మా యింటికిపోయి
బందుగా ఇదంతా చెప్పిరా. నాదేమీ తప్పులేదని చెప్పు...
దు రాక్షసుడు. ఇదుగో, నా చెవులు చూడు...రక్తం వచ్చేలా
వీకాడో...'

'సరే' అన్నాడు అబ్బుల్లా.

అలా అని అతడు వెళ్ళి సోయాక ఆచిన్న పరండాలో
మీద గోడకు జారి కళ్ళు మూసుకున్నాను.

లోపల అబ్బుల్లా అమ్మడు రేడియో పెట్టినట్టు
న్నాడు. హఠాత్తుగా 'తూగంగా కీ మోజ్ మై జమునా కా
ధారా' అంటూ పాట వచ్చింది.

కల లోకి జారిపోయాను.

కలలో బ్రహ్మాండ మైన పాలరాతి భవనం... తెల్లని
గోడలు. విశాలమైన హాలు...రంగు రంగుల గాజు బుడ్లు
బుగుతున్న దీపపు సెమ్మెలు...

ఎంత సేపు నిద్రపోయానో తెలియదు. ఉలిక్కి
పడి లేచేసరికి అబ్బుల్లా నన్ను తట్టి లేపుతున్నాడు. వాడి
ముఖం గంభీరంగా ఉంది. ఎందుకో భయపడుతున్నట్టు కని
పించాడు. అబ్బుల్లా పెద్ద అన్నయ్య ముఖై ఏళ్ళ వ్యక్తి
కూడా అక్కడే ఉన్నాడు.

ఆయన చెయిచాపి 'రా... లేచిరా... యింటికిపోదాం'
అన్నాడు. ఆయన కంఠం బరువుగా దిగులుగా ఉంది.
నేను చంకిస్తూ లేచాను. ఆయన నాచెయ్యి వట్టు

కుని నడిపించ తీసుకుపోయాడు. వీధి మొదట్లో వుండ
గానే దూగం మాయంటి ముందు చేరిన జనం
పించారు.

అబ్దుల్లా మా పక్కనే నడుస్తూ నెమ్మదిగా "మీ
వచ్చిపోయిందిరా" అన్నాడు.

* * * * *

ఆతర్వాత మా పిన్ని గారి దగ్గరికి వచ్చాను.

ఆమె మా అమ్మకు చెల్లెలు.

'తల్లి పోయిన నిర్భాగ్యుడనని' వాళ్లు నను
భూతితో చూసేవారు.

నేను ఊరికే ఉండలేక పోయాను. తిరిగి తిరి
ళ్లకు ఒక ఉద్యోగం సంపాదించాను.

ఒక మాంసాహారపు హోటల్లో సర్వర్ గా
ఒళ్లు దగ్గర పెట్టుకుని జాగ్రత్తగా పనిచేసే వాణ్ణి.
మాని నన్ను ఆదరంగానే చూసేవాడు. నన్ను నమ్మి
ముఖ్యమైన పనులే అప్పగించేవాడు. ఆ పనులు అతి జా
త్నంగా చేసిపెట్టే వాణ్ణి.

సంవత్సరాలు గడిచాయి...

ఇంటి పక్క పాడవైన వరండాలో పడుకుంటూ
వాణ్ణి. ప్రహరీ పక్కన ఒక గులాబీ చెట్టు, మరో
తెల్లని వెన్న ముద్దల్లాటి పూలు పూచే నంది వర్తనం చెట్టు
ఉంటాయి.

కలలు మారలేదు. అవే అందమైన కలలు...చిత్ర
విచిత్ర వాద్య సంగీతం ఆత్మను అలరింపజేస్తుండేది. అపు
రూపమైన గంధర్వ కంటాలు అద్భుత గానంచేస్తుండేవి.

మా ప్రహరీ పక్కన పెటెలాటి చిన్న అందమైన
యిల్లు...

మహానగర పంచాయితీ పునర్వ్యవస్థీకరణ పరిశీలనావట్టిక

పుస్తకం సంఖ్య	TPLA133M121
పుస్తకం పేరు	వవలా ప్లాన్
తారీఖు	31/10/24
ముందు అర్హు	YES
వెనుక అర్హు	NO
మొత్తం పేజీలు	103
విద్య సైజు పేజీలు	NO
భాగం పేజీలు	1.
లేని పేజీలు	1,2
తయారు చేసినవరి	Sushmita
పేజీలు విడదీసినవరి	Thangin
స్కాన్ చేసినవరి	RORSAWA
పరీక్ష చేసినవరి	HASEEMA
పేజీలు పరిశీలించినవరి	
ఫైలింగు చేసినవరి	
ప్యాకింగు చేసినవరి	
పరిశీలన	